هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

٢٩

سالّی/٢٠٠١ ـ بەرگی بیست و نۆ

چاپی یەکەم ٢٠٠٢

پێڕست:

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و سێ ـ چوارشەممە ٢٠٠١/١٢/٥ ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و چوار ـ دووشەممە ٢٠٠١/١٢/١٠ ل٤٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و پێنج ـ سێ شەممە ٢٠٠١/١٢/١١ ل٤٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و شەش ـ چوارشەممە ٢٠٠١/١٢/١٢ ل٩٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و حەوت ـ یەک شەممە ٢٠٠١/١٢/٢٣ ل١٢٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و هەشت ـ دووشەممە ٢٠٠١/١٢/٢٤ ل ١٨٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و نۆ ـ سێ شەممە ٢٠٠١/١٢/٢٥ ل٢٣٤

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سی ـ چوارشەممە ٢٠٠١/١٢/٢٦ ل٢٦٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سی و یەک ـ دووشەممە ٢٠٠١/١٢/٣١ ل٢٧٨

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣٠)

چوار شەممە رێکەوتی ٢٦/١٢/٢٠٠١

کاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی ٢٦/١٢/٢٠٠١ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتی بەڕێز د.رۆژ نوری شاوەیس سەرۆکی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا سکرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی ئاسایی (ژمارە سی)ی خولی دووەمی، ساڵی (٢٠٠١)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی برگە(١)ی ماددە(٢٠) لە پێڕەوی ناوخۆی ژمارە (١)ی هەموار کراوی ساڵی (١٩٩٢)ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی (ژمارە سی)ی خۆی لە کاتژمێر (١٠)ەی سەر لە بەیانی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی ٢٦/١٢/٢٠٠١ دا بەم شێوەیە بێت:

١ـ خوێندنەوەی پرۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠٢ی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢ـ خستنەرووی گفتوگۆ کردنی بودجەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

((بەناوی خوای گەورەو میهرەبان))

بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنی ژمارە(٣٠)ی خولی دووەمی ساڵی دەیەمی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق دەست پێ دەکەین، بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان بەرنامەی کاری ئەمرۆمان لە دوو خاڵ پێک هاتووە:

١ـ خوێندنەوەی پرۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠٢ی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢ـ خستنەرووی گفتوگۆ کردنی بودجەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق.

ئەوەی خاڵی یەکەم دەست پێ دەکەین، تکا لە ئەندامێکی بەڕێزی لیژنەی یاسایی دەکەم بفەرمووێتە سەر سەکۆی سەرۆکایەتی، فەرموو پرۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠٢ی حکومەتی هەرێمی کوردستان بخوێنەوە.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەن دەقی خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای بودجەی ٢٠٠٢ی

حكومەتی هەرێمی کوردستانی عێراقتان بۆ دەخوێنمەوە.

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق

استناداً الى احكام الفقرة (١) من المادة (٥٦) والمادة (٥٣) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل وبناءاً على ماعرضه وزير المالية والاقتصاد، ووافق عليه مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق في جلسته المنعقدة بتأريخ / /٢٠٠١ تشريع القانون الاتي:

قانون رقم ( ) لسنة ٢٠٠١

قانون

موازنة اقليم كوردستان العراق لعام ٢٠٠٢

المادة الاولى:

١- يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان العراق و الوزارات وادارات الاقليم لعام ٢٠٠٢ مبالغ مجموعها ( ) دينار مع ( ) الف دولار امريكي.

أ- المجلس الوطني لكوردستان العراق مبالغ مجموعها ( ) دينار مع ( ) دولار امريكي.

ب- الوزارات وادارات الاقليم مبالغ مجموعها ( ) دينار.

٢- يرصد لموازنة المعامل والمصانع والدوائر والشركات والمصارف التجارية والاختصاصية ذات التمويل الذاتي لعام ٢٠٠٢ مبالغ مجموعها ( ) دينار.

أ- المعامل والمصانع والدوائر والشركات مبالغ مجموعها ( ) دينار.

ب- المصارف التجارية مبالغ مجموعها ( ) دينار.

٣- يرصد لموازنة الخطة لعام ٢٠٠٢ مبالغ مجموعها ( ) دينار.

٤- تعتمد التخصيصات المصدقة في ميزانية الاقليم لعام ١٩٩٧ بالنسبة للمناطق الخارجة عن سيطرة حكومة اقليم كوردستان ـ العراق.

المادة الثانية:

تخمن ايرادات اقليم كوردستان العراق بمبالغ مجموعها ( ) دينار لعام ٢٠٠٢.

المادة الثالثة:

تتولى وزارة المالية والاقتصاد لاقليم كوردستان العراق تمويل حسابات الوزارات والادارات وفق الموارد المالية المتاحة.

المادة الرابعة:

لرئيس المجلس الوطني لكوردستان العراق اجراء المناقلة ضمن الميزانية الخاصة بالمجلس.

المادة الخامسة:

يخول وزير المالية والاقتصاد صلاحية المناقلة بين اعتمادات الباب الواحد باستثناء فصل الرواتب حيث يجوز النقل اليه ولا يجوز النقل منه.

المادة السادسة:

لوزير المالية والاقتصاد اجراء المناقلة بين اعتمادات ابواب الميزانية لاغراض توفير امكانيات الصرف للادارات التي يتقرر فك ارتباطها من وزارة والحاقها بوزارة اخرى.

المادة السابعة:

يخول وزير المالية والاقتصاد اضافة الاعتمادات الاجمالية المصدقة للميزانية لعام ٢٠٠٢ بنسبة (١٪) من اجمالي الاعتمادات المصدقة للميزانية للاغراض التالية:

١- اعتماد المبالغ اللازمة لميزانيات الادارات المستحدثة خلال العام المذكور اعلاه.

٢- اضافة اعتمادات جديدة في ميزانيات الوزارات والادارات للحالات الطارئة والتي يقررها مجلس الوزراء.

المادة الثامنة:

تتولى وزارة المالية والاقتصاد اعداد مفردات ملاكات جميع الوزارات لاقليم كوردستان العراق للعام ٢٠٠٢ والمصادقة عليها وعلى ضوء كلفة الرواتب المصدقة في الميزانية.

المادة التاسعة:

يخول وزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتحديد صلاحيات الصرف للادارات الحكومية خلال فترة لا تتجاوز اسبوعين من تأريخ اصدار هذا القانون.

المادة العاشرة:

لوزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة الحادية عشرة:

يعتبر هذا القانون نافذاً اعتباراً من ٢٠٠٢/١/١ وينشر في جريدة وقائع كوردستان.

د .روژ نوري شاوه يس

رئيس المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز کاک شێروان حیدەری، ئەم پرۆژەیە ئاراستەی هەردوو لیژنەی یاسایی و دارایی دەکەین، لێرەدا خاڵی یەکەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان تەواو دەبێت، خاڵی دووەم خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی بودجەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق، جا ئەگەر جەنابتان پێشنیارتان نیە،تکا لە بەڕێز لیژنەی دارایی دەکەین ئەندامانی دەست نیشان کراو بفەرموون بۆ سەر سەکۆ، زۆر سوپاس. بەڕێز کاک جەمیل عەبدی سندی فەرموو.

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (٣١)

دوو شەممە ڕێكەوتی ٣١/١٢/٢٠٠١

كاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی دوو شەممە ڕێكەوتی ٣١/١٢/٢٠٠١ ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق بەسەرۆكایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆكی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا سكرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی ئاسایی (سی و یەک)ی خولی دووەمی، ساڵی (٢٠٠١)ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:
بەپێی حوكمەكانی برگە(١)ی مادده(٢٠) لە پێڕۆی ناوخۆی ژماره (١)ی هەموار كراوی ساڵی (١٩٩٢)ی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی كاری دانیشتنی (سی و یەک)ی خۆی لە كاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی دوو شەممە ڕێكەوتی ٣١/١٢/٢٠٠١ دا بەم شێوەیە بێت:
١ـ خستنەڕوو و گفتوگۆكردن لەسەر بودجەی حكومەتی هەرێمی كوردستانی عێراق بۆ ساڵی (٢٠٠٢) و یاساكەی.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

((بسم الله الرحمن الرحیم))

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنی ژماره (٣١)ی خولی دووەمی ساڵی دەیەمی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عێراق دەست پێ دەكەین.

بەڕێزان بەرنامەی كاری ئەمڕۆمان خستنەڕوو و گفتوگۆكردنە لەسەر بودجەی حكومەتی هەرێمی كوردستانی عێراق بۆ ساڵی (٢٠٠٢) و یاساكەی.

بەر لەوەی دەست بكەین بە كاروباری دانیشتنەكەمان زۆر بە گەرمییەوە بەخێر هاتنی هەردوو بەڕێزان سیاسەتمەدارو تێكۆشەرانی ناسراوی میللەتەكەمان برایانی بەڕێزو خۆشەویست (د. كەندال نزان) سەرۆكی ئەنستیوتی كورد لە پاریس و كاك (د. نجم الدین كریم) سەرۆكی ئەنستیوتی كورد لە واشنتون دەكەم كە ئەمڕۆ میوانی پەرلەمانی كوردستانن.

بەڕێزان ئەمە یەكەمجار نییە كە هەردوو تێكۆشەری ناسراوی گەلەكەمان كاک د. نجم الدین و كاک د. كەندال نزان لەم هۆڵە پیرۆزەدا ئامادەبن بەڵكو بۆ یەكەمجار هەردووكیان لە هاوینی ساڵی ١٩٩٥دا لە دانیشتنێكی گشت ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی كە تەرخان كرابوو بۆ ئاشتی ناوخۆ لە كوردستان ئامادەبوون هیوادارین هاتنی ئەمجارەشیان ببێتە مایەی ئاشتبوونەی

یەکجارەکی و یەکبوونەوەی ریزەکانی گەلی کوردستان بە تایبەتی لەم هەلومەرجە ناسکەدا کە ولاتەکەمان و جیهانی پێدا تێپەڕ دەبێت کە لە هەموو کاتێک پتر پێویستی بە یەک ریزی و یەک هەلوێستی گشت لایەنەکانی بزووتنەوەی نیشتمانی و ئازادیخوازی گەلی کوردستانە.
برایانی میوانی بەڕێز جارێکی تر بەناوی گشت ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانەوە بەخێرهاتنی گەرمتان دەکەم.
بەڕێزان ئێستا دەست بە بەرنامەی کاری ئەمرۆمان دەکەین و پێشەکی بەخێرهاتنی گەرمی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق کاک نێچیرڤان بارزانی دەکەم هەروەها بەخێرهاتنی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و یەکە یەکەی خوشک و برا وەزیرە بەڕێزەکان دەکەم و، سوپاسیان ئاراستە دەکەم بۆ هاتنیان بۆ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان و بەشداربوونیان لە گفتوگۆ کردن لە بوودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق جێگای خۆشیەتی کە ئاماژە بەخۆشحالیمان بکەین بەوەی کە بۆ دووەمین جارە کابینەی چوارەم بودجەکەی بە رێکوپێکی پێشکەش بە پەرلەمان دەکات بودجەی سالی ۲۰۰۱ و بودجەی سالی ۲۰۰۲ کە لەکاتی یاسایی خۆیدا گەیشتۆتە پەرلەمان و ئەوەتا لەبەردەستی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەماندایە بۆ کفتوگۆکردن و بریاردان لەسەری.
پێشەکی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان تێبینی و هەلوێستی حکومەت دەربارەی بودجەی پارو راپۆرتی لەسەر بوودجەی ۲۰۰۲ پێشکەش دەکات دوا بەدوای ئەوەش راپۆرت و تێبینییەکانی بودجەی دارایی و ئابوری ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان دەخوێندرێتەوە پاش ئەوە دەست بە کفتوگۆ کردن و تێبینییەکانی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەکەین. ئێستا تکا لە بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان دەکەم بێتە ئێرە بۆ پێشکەش کردنی راپۆرتەکەی.

بەڕێز سەرکیس ئاغاجان/وەزیری دارایی و ئابووری:

((بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان))

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان

بەڕێز سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان

بەڕێزان جێگری سەرۆکی حکومەت و وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیران

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان، وەزیرە بەڕێزەکان، میوانانی خۆشەویست

وەزارەتی دارایی و ئابووریی لە حکومەتی هەرێمی کوردستان وێرای سلاو وریز بودجەی سالی/ ۲۰۰۲ دوای ئەوەی لەگەل نوێنەران و پسپۆرانی وەزارەتەکان و فەرمانگەکانی سەر بە حکومەتی هەرێم گفتوگۆی لەسەر کراوە، دەخاتە بەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی بەڕێز.
حکومەتی هەرێم لە ئامادەکردنی پرۆژەی بودجەی سالی داهاتوودا سوور بووە لەسەر ئەوەی کە بەردەوام بێ لە هەنگاوەکانی چاکسازیی دارایی و ئابووری و کارگێری، بە جۆرێک کە ئەم چاکسازییانە شان بەشانی رەوتی ئەو چاکسازییانە بن کە بەپێی پرۆگرامێکی فراوان و هەمە لایەن و بە هاوکاری و هاوئاهەنگی لەگەل بریاری (۹۸٦)ی نەوت بەرامبەر بە خۆراک و دەرماندا، جێبەجێ دەکرێن.
بودجە بەلگەنامەیەکە خەرجی و داهاتەکانی هەرێمی بۆ ماوەیەکی دیاریکراو و داهاتوو لە بواری

سالّکێدا بەشێوەیەکی نزیکی (تقدیری) دیارکردووە. ئەم بودجەش لەبەر ڕۆشنایی ئەو یاساو پەیڕەو و ڕێنوێنی و ئامانجانەدایە کە حکومەتی هەرێم هەوڵیان بۆ دەدات. هەروەها لە چوارچێوەی ئەو ڕێنوێنییە گشتییانەدایە کە داوای کەمکردنەوەی خەرجی و هێنانە کایەی هاوسەنگیی دارایی لە بودجەدا دەکەن. بە گوێرەی ئەم ڕێنوێنییانە، بودجە زیاتر گرینگیی داوەتە پێویستییە ناچارییەکانی هەموو لایەنەکان، بەڵام یەکەمینایەتی دراوەتە ئەو خەرجییانەی کە بۆ خزمەتگوزاری ڕاستەوخۆ بە هاوڵاتیان پێشکەش دەکرێن وەک فێرکردن و تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی و خزمەتگوزارییە زۆر پێویستەکان.

لە بودجەدا، ژمارەی ئەو پاتە پارانە بەرچاو دەکەوێ کەوا چاوەڕوانین لەسەرچاوە جیاوازەکانی داهاتی گشتییەوە دەستمان بکەوێ. هەروەها خەمڵاندنی ئەو ژمارانەی کە چاوەڕوان دەکرێ لە ماوەی داهاتوودا خەرج بکرێن. کەواتە ئەم ژمارانە بەشێوەیەکی نزیکین (واتە: تقدیرین) لە خەرجی و داهات. ژمارەی خەملێنراو (یان تەخمین کراو)یش لەوانەیە کەمی یان زیادەکییان تێدا ڕوویدات لەبەرئەوەی بۆ داهاتوو تەرخان کراون و بۆمان نالوێ ژمارەی ڕاست و دروستمان دەست کەوێ.

لەبەرئەوەی کە نرخی دراوی نیشتمانیی لە بەرامبەر دراوی بیانیدا جێگرو چەسپاو نییە بۆیە بە گوێرەی پێویست دەسەڵاتمان بەسەر خەرجی و داهاتدا ناڕوات. هەروەها گرفتێکی تر ئەوەیە ئەو پارە کاغەزەی هەیە وردە وردە کۆن دەبێ و دادەڕزێ و جێگرەوەشی نییە، هەرچەندە فەرمانگەکانی حکومەت ئەگەر پاتی پارە لە (٢٥٠) دینار زیاتر بێ ئەوا چەک (صک) لە مامەڵەی رەسمیدا بەکار دەهێنن، بەڵام بڕێکی زۆر پارەی کاغەزی لەکارکەوتوو هەیە کە بۆ بەکارهێنان دەست نادەن. بەشێوەیەکی بەردەوامیش هەوڵمان داوە چارەسەرێک لە ڕێگەی نەتەوە یەکگرتووەکان یان بڕیاری ٩٨٦ بدۆزینەوە تاوەکو پارەی کاغەزی رزیو بگۆڕین بە پارەی نوێ بەڵام بێ سوود بووە.

بودجەی گشتی ئاوێنەیەکی باڵانمای دارایی حکومەتەو بەهۆی ئەوەوە حکومەت دەتوانێ کە فەرمانی هەموو فەرمانگەو دەزگاکانی خۆی پێ بخانە گەڕو لە هەمان کاتدا پێبەندی خۆی و بەڵێن و پەیمانەکانی بێنێتە دی، بێگومان بودجەی گشتی کارێکی بایەخداری کۆمەڵایەتی ئاشکرای هەیە، بەچاو خشاندنێک بە خشتەکانی بودجەی گشتی دا دەردەکەوێت کە حکومەتی هەرێمی کوردستان تا چ ڕادەیەک بایەخ بەباری گوزەرانی هەژاران و کەمدەستان دەدات باربوویان دەکات، هەروەها دەردەکەوێ تا چ ئەندازەیەک گرینگی بە دابینکردنی باری کۆمەڵایەتی و ئەندازەی مووچەو دەرماڵەی خانەنیشینان و شەهیدانی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان و تەرخانکردنی بەخشینەکان و باربوو و یارمەتی دانی لایەنە خێرخوازو کۆمەڵەو سەندیکا و یەکێتییەکان و هەروەها هەوڵەکانی لەم کەم کردنەوەی تەنگژەی سوکنا بە دابەش کردنی زەوی و خانووبەرە و بنیاتنانی خانوبەرەو ئاپارتمان و قەڵاچۆکردنی نەخۆشییە گشتییەکان و خۆپاراستن لە ئافات و نەخۆشی بییەکانی، هەروەها پاراستنی ئاسایش و تەناهی و مسۆگەر کردنی ژیانی هاوولاتیان دەردەخات. بودجە بایەخێکی گرنگ بە هەموو بوارەکانی ژیانی گشتی دەدات، لە هەمان کاتدا ڕۆڵێکی کاریگەر لە ژیان و بەرەوپێش بردنی گەلاندا دەبینێ و دواخستن و نەرەخساندنی دەبێتە مایەی پەکخستنی زۆربەی خزمەتگوزارییە گشتییەکان، بەو جۆرە

دەردەکەوێ کە بودجە هەوڵی ئەوە دەدات کە پایەداری ئابووری بەدی بهێنێ و ئاستی کارکردنی گشتی بپارێزێ، بۆیە دەبێتە دەستەبەر و هۆکارێکی ئاسان بۆ هێنانەدی مەبەستە جۆراوجۆرەکانی حکومەت.

یەکەم: داهات

لە هەلومەرجی ئێستادا داهاتەکان بایەخێکی گەورەیان هەیە لەبەرئەوەی ئەم داهاتانە سەرچاوەیەکی گرینگن لەسەرچاوەکانی سامانی گشتی. گەنجینەی گشتیش بەهۆی ئەم داهاتانەوە دەتوانێ خەرجی و تێچووی سەرجەم چالاکیی دەزگاکانی حکومەت دابین بکات. زیادبوونی ئەو داهاتانەش، دەبێ بە پاڵپشت بۆ بودجەی گشتی حکومەت لە پێناو ئەوەی ئەم بودجە گشتییە هێزو توانایەکی زیاتری هەبێ بۆ دابین کردنی پێداویستییەکانی سیاسەتی حکومەتی هەرێم لە بوارەکانی پێشکەوتن و ئاوەدانکردنەوەو و خزمەتگوزارییە جۆراو جۆرەکاندا.

کابینەی چوارەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە سەرەتاوە دروشمی (ئاوەدانکردنەوەی کوردستان و سەروەریی یاسا)ی بەرزکردەوە. لەم پێناوەشدا هەموو پێداویستییە بنەڕەتی و سەرەکییەکان دابین کران و دابین دەکرێن بۆ ئاوەدانکردنەوە وەک: کردنەوەی ڕێگەوبانی نوێ و قیرتاو کردنیان و، بنیاتنان و فرەوانکردنی ژمارەیەکی زۆری فەرمانگەو قوتابخانەو پەیمانگەو کۆلیج و نەخۆشخانەو بنکەکانی تەندروستی و مزگەوت و شوێنی پیرۆزی ئایینی و یەکەکانی نیشتەجێ بوونی بنەماڵەی شەهیدان و ئاوارەو دەرکراوەکان. ئەمانە سەرەڕای پرۆژەگەلی ئاوو ئاوەڕۆو کارەبا و تەندروستی و پەروەردەو فێرکردنی باڵا و گواستنەوەو گەیاندن و شارەوانی و گەشتوگوزارو هتد. جێبەجێ کردنی ئەم نەخشەو پرۆگرامانەش، وەک ئاشکرایە دەبن بە مایەی ئەوەی کەوا رووی شارستانییانەی کوردستانی ئازیزمان دەربکەوێ و، ئەو پەرەسەندنانەش بکەونە بەرچاو کە لە هەموو بوارەکانی ژیاندا روو دەدەن، بۆ ئەم مەبەستەش پێویستە بە هەنگاوی گورج و خێرا رەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکەین:

١- بەکارهێنانی شێوازی پێشکەوتوو بە ئامانجی سەرکەوتنی کردەوەی باج وەرگرتن و، چاودێری کردنی ئەو هەوڵ و کۆششانەی کە دەدرێن بۆ بەرزکردنەوەی رادەی کۆکردنەوەو دڵنیابوون لە لێهاتووی باج وەرگران.

٢- چاودێریکردنی کەناڵەکانی باج وەرگرتن بە گوێرەی یاساو پەیڕەوەکان و، دەست نیشانکردنی کەموکورتییەکان و دانانی چارەسەری گونجاو بۆ ئەوەی یاساکانی باج وەرگرتن بەشێوەیەکی راست پیادە بکرێن.

بۆیە یەکێک لە ئەرکەکانی ئەم قۆناغە ئەوەیە کە سەرجەم داوودەزگا بەرپرسەکان سووربوونی تەواو و بایەخی بەرچاو بە داهات بدەن، ئەمەش لە ڕێگەی بەدواداچوون و پەلەکردن لە وەرگرتن و دانەوەی قەرز یان فرەوان کردن و چەسپاندنی سەرچاوەکانی داهات بە شێوەیەکی باشتر. هەروەها لەناو بردنی ئاوەدیوکردن (تهریب) و خۆدزینەوە لە گومرگ و، هاندانی هاوولاتیان کەوا کرێی خزمەتگوزارییەکانی حکومەت وەک: کرێی ئاوو کارەباو تەلەفۆن ... هتد جێبەجێ بکەن.

داهاتەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆساڵی/٢٠٠٢ بە بڕی (١٨٢٨٠٤٥٩٨٢) دینار خەملێنراوە واتە بە زیادبوونی بڕی (٣٣٠٠٦٥١١٢) دینار لەچاو ساڵی رابردوو.

داهاتەکانی خەملێنراو لە بودجەی ساڵی/ ٢٠٠٢ لەسەر ئاستی مادده و جۆرو ژمارە

دابەشکراوە. باجی کاڵایی بەشی سەرەکی داهاتەکانە، کە ڕێژەکەی نزیکەی (٦٥٪)ی کۆی گشتی داهاتەکان پێک دێنێ. پێویستە ئاماژە بەو ڕاستییە بکەین کە تەموویل کردنی ئەم بودجەیە لەسەر ئەو داهاتە دەوەستێ کە خەمڵێنراوە و پێش بینی دەکرێت و جێبەجێ کردنی بە هێنانەدی ئەو داهاتانەوە پەیوەیستە. ئەمەی خوارەوە خشتەی داهاتەکانە لەسەر ئاستی ژمارەو لەسەر ئاستی بابەکان:

داهات لەسەر ئاستی بابەکان

ژمارەی باب	ناوی باب	بڕی پارە/ دینار
٢	سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران	٣٣ ٨١٩ ٠٠٠
٣	وەزارەتی پەروەردە	١ ٢٢٥ ٠٠٠
٤	وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن	٥٠٠ ٠٠٠
٥	وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری	١٦ ١٧٦ ٥٠٠
٦	وەزارەتی ناوخۆ	٣٠ ٣٢٢ ٠٠٠
٧	وەزازەتی شارەوانی و گەشت و گوزار	٣٦ ٢٤٩ ٠٠٠
٨	وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن	٦٤ ٤٣١ ٠٠٠
٩	وەزارەتی ڕۆشنبیری	٢ ٢٣٥ ٣٦٠
١٠	وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی	١١ ٦٢٣ ٠٠٠
١٢	وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری	٤٥ ٠٤٠ ٠٠٠
١٣	وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی	٢ ٠١١ ٥٠٠
١٤	وەزارەتی دارایی و ئابووری	١ ٥٣٩ ١٧٩ ٠٠٠
١٦	وەزارەتی پیشەسازی و وزە	٤ ١٤٦ ٦٢٢
١٧	وەزارەتی داد	٤١ ٠٨٨ ٠٠٠
	کۆی گشتی	١ ٨٢٨ ٠٤٥ ٩٨٢

داهات لەسەر ئاستی ژمارەکان:

١ـ باجی داهات و سامان (وەک: باجی دەرامەت، باجی خانوبەرە، فرۆشتنی چاپەمەنی، باجی پاشماوەکان، باجی زەوییەکان و هتد.. بە بڕی (....٥٣٨٦٠) دینار.

٢ـ باجی کالا(وەک: رسوومی گومرگی، رسوومی بەرهەم هێنان و مەکس) بە بڕی (١١٨٧٥٠٠٠٠) دینار.

٣ـ رسوومی تر(وەک: رسوومی دڵنیایی تەندروستی، رەسمی فرۆشتنی پوول، رسوومی ئۆتۆمبێلەکان، رسوومی تۆمارکردنی زەوی، رسوومی دادگاکان، روسوومی هاوردەو هەناردن (استیراد وتصدیر)، رسوومی تۆمارکردن و بلاوکردنەوە، سەفەر بۆ دەرەوەو هتد..) بە بڕی (١٤٤٠٤٠٥٠٠) دینار.

٤ـ داهاتی بودجە لەسەرچاوەکانی تر (وەک: کەرەستەی نەوتی، قازانجی دامەزراوەکانی کەرتی گشتی، سامانی کانزایی و هتد..) بە بڕی (٢٠٥٣٥٣٠٠٠) دینار.

٥ـ داهاتی سەرمایەداری وەک (فرۆشتنی زەوی، فرۆشتنی خانووبەرە، فرۆشتنی هۆیەکانی گواستنەوە، فرۆشتنی ئامێرو تفاق، فرۆشتنی کەلوپەل و پێداویستی، فرۆشتنی ئاژەڵ، فرۆشتنی کتێب و گۆڤار، هتد..) بە بڕی (٢٣٢٨٥٠٠٠) دینار.

٦ـ داهاتی کرێی شتومەکی دەوڵەت (وەک کرێی خانوبەرە، کرێی شتومەکی دەوڵەت وەک زەوی، کرێی ئامێرو کەلوپەل و هۆیەکانی گواستنەوە، کرێی زەویوزاری کشتوکاڵی هتد..) بە بڕی (٢٢٤٩٣٩٨٢)دینار.

٧ـ داهاتە گوازراوەکان وەک: (سوودی قەرزە بەخشراوەکان، داهاتی بانکە تایبەتییەکان و هتد..) بە بڕی (٥٧٣٨٥٠٠٠) دینار.

٨ـ خزمەتگوزاریی فەرمانگەکان بۆ کەسانی تر (وەک: خزمەتگوزاریی راگەیاندن و گەشتوگوزارو مۆزەخانە، راژەی لاوان (وەک: داهاتی مەلەوانگەو یاریگەو هۆڵەکان)، خزمەتگوزاریی پێوەندی کردن (وەک: داهاتی راژەی پێوەندی و دانان و گواستنەوەی تەلەفۆن و پۆستە)، داهاتی ئاوو ئاوەڕۆو کارەبا، رسوومی پسوولەی مراجعەکانی تەندروستی)، رەسمی پشکنینی کەرەستەی خۆراکی و هتد..) بە بڕی (١١٠٠٨٦٠٠٠) دینار.

٩ـ داهاتە جیانەکراوەکان (وەک: ماڵی دەست بەسەرگیراو، فرۆشتنی شتە ناپێویستەکان و بێ کەڵکەکان، داهاتی بیناسازی، نرخی لیستەکان و چاپەمەنییەکانی تر، داهاتی پەروەردە و فێرکردنی بالاو هتد..) بە بڕی (٢٤٠٤٢ ٥٠٠) دینار.

دووەم: خەرجییەکان

کەرتی فێرکردن:

حکومەتی هەرێم سوور بووە لەسەر دابین کردنی پێداویستییەکانی بواری پەروەردە، وەک: پەرەپێدانی پرۆگرامەکان و هاندانی بزووتنەوەی دانان و تۆژینەوەی زانستی و وەرگێڕان و، دابین

کردنی پێداویستییەکانی ئەم کەرتە، هەروەها دەرکردنی رێنوێنی بۆ قوتابیان و ئاراستەکردنیان لەرووی زانستی و پەرەوەردەیی و کۆمەڵایەتی و هزرییەوەو، چاودێری کردنیان لە بواری مایەکی و واتایەکی (واتە: مادی و معنوی) و، هەڵگرتنی رەسمی گومرگ لەسەر هەموو ئەو کەرەستە و کەلوپەل و ئامێر و دەزگاکەلی تاقیگەو هۆی روونکردنەوەو فلیم و کتێب و ئەو چاپەمەنییە هاوردانەی کە خزمەتی مەبەستەکانی پەروەردە دەکەن.

پاتی تەرخانکراو بۆ کەرتی پەروەردە و فێرکردنی باڵا (واتە بۆ: پەروەردە، زانکۆو، پەیمانگەکان) بریتییە لە (٠٠٠ ٩٧٧ ٥٤١) دینار واتە بە رێژەی (٢١ر٢١ ٪)ی بودجەکە.

١ـ زانکۆی سەلاحەددین: لەبەر رۆشنایی خشتەی زانیارییەکانی زانکۆدا، دەتوانین سەرنجی ئەو فرەوانبوونە بدەین کە بە بەراورد لە نێوان ساڵانی رابردوو و ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ ـ ٢٠٠٢دا روویان داوە:

ز	بابەت	ساڵی خوێندنی ٢٠٠٠ ـ ٢٠٠١	ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ ـ ٢٠٠٢
١ـ	کۆلیجەکان	١٢	١٤
٢ـ	بەشەکان	٤٥	٤٧
٣ـ	دەرسبێژو مامۆستایان	٥٥٩	٧٣٧
٤ـ	فەرمانبەران	١٣٦٤	١٣٨٤
٥ـ	فەرمانبەران و دەرسبێژانی بەگرێ بەست	٨٩	٨٩
٦ـ	قوتابیان	١٠٥٣١	١١٦٠٠
٧ـ	بەشەکانی ناوخۆ	٢٧	٣٤
٨ـ	قوتابیانی ماستەر	١٥١	٧٧
٩ـ	قوتابیانی دکتۆرا	٥٢	١٤

وەک لەسەرەوە تێبینی دەکەین دوو کۆلیجی تازە کراونەتەوە کە ئەوانیش کۆلیجی ئامادەکردنی مامۆستایان و کۆلیجی نەخۆشیارین، سەرەڕای کردنەوەی بەشی کۆمپیوتەر لە کۆلیجی ئەندازەدا.

٢ـ زانکۆی دهۆک:

زانکۆی دهۆک (٩) کۆلیج بە (٢١) بەش دەگرێتە خۆ. بەشێکی نوێ لە کۆلیجی کشتوکاڵ کراوەتەوە بەناوی بەشی (گڵ و ئاو) هەروەها بەشێک لە کۆلیجی ئەدەبیات بەناوی (مامۆستای سەرەتایی).

٣ـ دەستەی پەیمانگە تەکنیکییەکان:

ئەمانەش (٥) پەیمانگەی تەکنیکین و، دوو پەیمانگەی تریش بۆ ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ـ٢٠٠٢ کراونەتەوە.

پەیمانگەکان ئەمانەن:

- پەیمانگەی تەکنیکی هەولێر: (١٤) بەش دەگرێتە خۆو، ئەمساڵیش بەشی (دەرمانسازی) کراوەتەوە. بەمەیانەوە دەبێت بە (١٥)بەش.

- پەیمانگەی تەکنیکی دهۆک: (٦) بەش دەگرێتە خۆو، ئەمساڵیش بەشی نوێ کراونەتەوە کە بەشی (بیناسازی)و (نەخۆشیاری)و (شیکردنەوەی نەخۆشییەکان)ن. بەمانەوە دەبن بە (٩) بەش.

- پەیمانگەی تەکنیکی شەقلاوە: ئەم پەیمانگەیە (٤) بەش دەگرێتە خۆو، بەشێکی تازەش بەناوی بەشی سکرتاریەت کراوەتەوە. بەمەوە دەبێ بە (٥) بەش.

- کردنەوەی پەیمانگەی تەکنیکی نوێ:

١ـ پەیمانگەی تەکنیکی لە ئاکرێ: کە بەشی سیستەمی کۆمپیوتەری تێدایە و (٢٥) قوتابی کوڕو کچی لێ وەرگیراوە.

٢ـ پەیمانگەی تەکنیکی سۆران: کە دوو بەش دەگرێتە خۆ بەناوی بەشی سیستەمی کۆمپیوتەرو بەشی پەلی دەستکرد (الاطراف الاصطناعیە). (٢٥) قوتابی کوڕو کچ لە هەر یەکە لەم بەشانە وەرگیراون.

کەرتی پەروەردە:

لە پێناو بڵاوکردنەوەی زانست و زانیاری و پێگەیاندنی نەوەیەکی خوێندەوار لە کوردستاندا، هەروەها بەرزکردنەوەی ئاستی لێهاتوویی کارمەندانی ئەم بوارە بە گوێرەی بنەمای زانستی و هاوسەردەم، کەرتی پەروەردە شێوازی نەخشەکێشانی پەروەردەییانەی گرتووەتەبەر و هەوڵی داوە پرۆسەی پەروەردە لە کوردستاندا بەرەوپێش ببات. ئەم کەرتە فرەوانبوونێکی بەرچاوی بەخۆوە

بینیوه. خشتەی خوارەوە ئەمەمان بۆ روون دەکاتەوە:

ز	بابەت	ساڵی خوێندنی ١٩٩٩ ـ ٢٠٠٠	ساڵی خوێندنی ٢٠٠٠ ـ ٢٠٠١
١ـ	ژمارەی قوتابخانەکان	١٧١٩	١٩٧٦
٢ـ	ژمارەی قوتابیان	٤٦٠٦٩٤	٤٨٠٣٥١
٣ـ	ژمارەی مامۆستایان	٢١ ٦٥٦	٢٢ ٦٦٠

بۆ ئاگاداری بەڕێزتان بۆ ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ـ ٢٠٠٢، (١٦٧٨) مامۆستای سەرەتایی و ناوەندنی و دواناوەندی دامەزراون.

(٤٥) بەشی ناوخۆیی هەیە و (٤٣٩) ئوتومبێلی بەکرێ بۆ گواستنەوەی مامۆستایان.

پەیمانگە تازەکراوەکان بۆ ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ـ ٢٠٠٢:

١ـ پەیمانگەی ئامادەکردنی مامۆستایان ـ سۆران.

٢ـ پەیمانگەی ئامادەکردنی مامۆستایان ـ مێرگەسۆر.

٣ـ پەیمانگەی ئامادەکردنی مامۆستایان ـ زاخۆ.

بەهۆی کەموکورتی لە ژمارەی کادیری فێرکردن و، بۆئەوەی فێرکردن لە قوتابخانەکاندا نەوەستێ، بڕیاردرا دەرماڵەی زیاد بۆ ئەو مامۆستا دەرسبێژانەی کە دانیشتووی هەولێرو دهۆکن و لە قوتابخانەکانی ئاکرێ دەرس دەڵێنەوە، سەرف بکرێت. بۆ مامۆستایانی دەرسبێژ واتە: مدرس (٣٠٠) دینارو بۆ مامۆستایانی فێرکار واتە معلم (٢٠٠) دینار مانگانە. هەروەها سەرف کردنی کرێی موحازەرات بۆ ئەو دەرسانەی زەحمەتن. هەندێک دەرسی زانستی، کادیری فێرکردنی تایبەتمەندیان نییە بەتایبەتیش لە قوتابخانە ئامادەییەکانی پارێزگای دهۆک.

ئەو مامۆستایانەش کە بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرایان هەیەو، لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردەدا لەکاری فێرکردندا بەشداری دەکەن، هەموو ئەو مافانەیان هەیە کە هاوشێوەکانی خۆیان لە زانکۆو پەیمانگاکاندا هەیانە.

وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی:

ئەم وەزارەتە سوور بووە لەسەر بلاوکردنەوەو گەیاندنی خزمەتگوزاریی تەندروستی و کۆمەلآیەتی و دەستەبەرکردنی پێداویستییەکانی تەندروستی و پزیشکی و، دابین کردنی چاودێری کۆمەلآیەتی و بایەخدان بە خزمەتگوزارییەکانی دایکایەتی و منداڵیەتی و، تەندروستی قوتابخانەو تەندروستی خێزان.

بڕی (٢٤٠١٠٨٠٠٠) دینار بۆ ئەم وەزارەتە تەرخان کراوە، واتە بە ڕێژەی (٩ر٤٠ ٪) لە بودجەو بە زیادەی (٣٠١٠٨٠٠٠) دینار لەچاو ساڵی ٢٠٠١دا.

جگە لەمانە ئەرکی بەرچاوی ئەم وەزارەتە بریتی بوو لە:

١ـ بایەخدان بە چارەسەرکردن و تەندروستی هاوولآتیان و هەژاران و نەداران و نابینایان، ژمارەی ئەو نابینایانەی کە هەتا ئێستا مووچەیان بۆ سەرف دەکرێ گەیشتووەتە (٧٠٧) نابینا.

٢ـ دەرچوونی بڕیار بۆئەوەی دەرچووانی کۆلیجی زانیاری بەشی کیمیا و بایۆلۆجی، یاسای پلە پلەی فەرمانبەریەتی (تدرج وظیفی) بیانگرێتەوەو دەرماڵەی هاندانەتی واتە: (المخصصات التشجیعیە)، بە گوێرەی دووریی جوگرافی و مانگانە لە (١٠٠) تا (١٥٠) دینار بەپێی ئەو ڕێنوێنیيانەی لەلایەن وەزیری تەندروستی و کاروباری کۆمەلآیەتییەوە دەردەکرێن بۆیان خەرج بکرێت.

٣ـ بایەخدان بە خانەگەلی چاودێری کۆمەلایەتی بۆ بچووک و گەوران، بۆ کوڕان و کچان و بەساڵداچووان و دایەنگەی مندالآن.

٤ـ هەبوونی (٦) پەیمانگە کە ئەوانیش پەیمانگەی کەڕو لالآن لە هەولێرو لە دهۆک، پەیمانگەی نابینایان و پەیمانگەی پاشکەوتووان و پەیمانگەی ڤنسنت (بۆ دەست و قاچ)

کە ژمارەی قوتابیانیان (٨٩٦) قوتابی بووە لە ساڵی ٢٠٠١ و بۆ ساڵی ٢٠٠٢ ژمارەی قوتابیان گەیشتۆتە (٩٧٥) قوتابی.

٥ـ هەبوونی (٥) قوتابخانەی ئامادەیی بۆ تەندروستی مامانی.

٦ـ هەبوونی (٤) قوتابخانەی ناوەندی بۆ نەخۆشیاری کە ژمارەی قوتابییەکانی (٥٥٠) قوتابییە.

٧ـ ئامادەکردنی کادیری ناوەڕاستی لە نەخۆشخانە و بنکە تەندروستییەکان.

بایەخدانی حکومەتی هەرێم بە تەندروستی و فراوان کردنی و پێشکەش کردنی خزمەتگوزارییەکان، زیادبوونەکەی لەم خشتەی خوارەوەدا بەرچاو دەکەوێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، حەز دەکەم توجیهەک بدەم ئەمە پیشاندانی چالآکی وەزارەتەکان نییە بەلکو ئەو فراوان بوونەی کە بۆتە هۆی زیاد بوونی خەرجییەکان، تەنیا ئەوەیە

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕاپۆرتەکە زۆر ڕێک و پێکەو لەجێی خۆیەتی. فەرموو.

بەڕێز سەرکیس ئاغاجان/وەزیری دارایی و ئابووری:

زیادبوونەکەی لەم خشتەیەی خوارەوەدا بەرچاو دەکەوێ:

ئامار	ساڵی ٢٠٠٠	ساڵی ٢٠٠١
ژمارەی بنکە تەندروستییەکان	٢٣٠	٢٤٣
ژمارەی پزیشکان	٨٢٧	٩٠٥
ژمارەی دەرمانسازان	٥٦	٦٢
ژمارەی خانەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی	١٤	١٥
ژمارەی ئەوانەی لە خانەکانی چاودێرین	٩٢٠	٩٤٥
ژمارەی پەرستاران	١٠٤٢	١٦٥٢
ژمارەی برین پێچان	٢٦٠	٢٧٠
یاریدەری پزیشک	٤٨٣	٦١٩
بایۆلۆجی	٨٥	١٥١

شارەوانییەکان:

بەگوێرەی یاسای کارگێڕیی شارەوانییەکانی هەرێمی کوردستان ژمارە (٦)ی ساڵی ١٩٩٣، داهاتی شارەوانی و قازانجی پرۆژەکانی و، داهاتی زیندەماڵ و مردەماڵ (واتە اموال منقولە وغیر منقولە)یان و کۆکردنەوەی ئەم داهاتانە بە گوێرەی یاسا دەچێتە ناو گەنجینەی شارەوانییەوە.

چەندان شارەوانی نوێ لە مەڵبەندو ناوچەکان (واتە قەزاو ناحیەکان)و کۆمەڵگەکاندا کراوەتەوە کۆی گشتی شارەوانییەکان گەیشتۆتە (٨٥) شارەوانی.لە زۆربەی شارەوانییە کۆنەکان و تازەکاندا داهات بەشی مووچەی فەرمانبەرانی خۆیان ناکات. بەگوێرەی ماددەی یەکەم لە یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠١دا کە لە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان دەرچووە (واتە یاسای کارگێڕی شارەوانییەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق) سەرۆکی شارەوانی و ئەندامانی ئەنجومەنی شارەوانی ئەوانەی کە فەرمانبەرنین مافی ئەو پاداشتانەی خوارەویان بەشێوەی مانگانە هەیە:

ز	پله	سەرۆک	ئەندام
١ـ	تایبەت: ناوەندی پایتەختی هەرێم	٤٠٠٠ دینار	١٠٠٠ دینار
٢ـ	نایاب: شارەوانییەکانی ناوەندی پارێزگاکان	٣٠٠٠دینار	٨٠٠ دینار
٣ـ	یەکەم: ئەو شارەوانییانەی ژمارەی دانیشتوانیان لە (٧٥)هەزار کەمتر نییە.	٢٠٠٠دینار	٧٠٠ دینار
٤ـ	دووەم: ئەو شارەوانییانەی ژمارەی دانیشتوانیان لە (١٥)هەزار کەمتر نییە.	١٧٥٠دینار	٦٠٠ دینار
٥ـ	سێیەم: ئەو شارەوانییانەی ژمارەی دانیشتوانیان لە (٥)هەزار کەمتر نییە.	١٥٠٠دینار	٥٠٠ دینار
٦ـ	چوارەم: ئەو شارەوانییانەی ژمارەی دانیشتوانیان لە (٥)هەزار کەمتر نییە.	١٠٠٠دینار	٤٠٠ دینار

دوای چاوپێگێڕانەوە بە رادەی رەسم و مز (واتە: اجور) و کرێ (واتە: ایجار) و فرۆشتنی زەوی، بڕی ١٠٠ ملیۆن دینار لە بودجەی وەزارەتی دارایی و ئابووری وەکو خەلات (منحە) تەرخان کراوە بۆ پشتیوانی لە شارەوانییەکان، هەوڵیش دراوە بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەی نوێی داهات بۆ شارەوانییەکان تاوەکو بتوانن خەرجییەکانی خۆیان رایی (تغطیە) بکەن و باشترین خزمەتگوزاری پێشکەش بە هاوولاتیان بکەن.

هەروەها فەرمانگەکانی ئاوو ئاوەڕۆ لە پارێزگاکاندا، بەهۆی زیادبوونی ژمارەی بیرەکانی ئیرتیوازی و پرۆژەکانی ئاو لە پێناو فرەوانکردنی بزووتنەوەی ئاوەدانکردنەوەدا، خەرجییان زیاد بووە. هەروەها زیادبوونی ژمارەی مولیدەکانی کارەبا لە ئەنجامی نەبوونی وزەی کارەباوە، بووەتە هۆی دروست بوونی خەرجییەکی زیادە. ئەمەی لای خوارەوە خشتەیەکە ئەمانەمان بۆ روون دەکاتەوە:

ز	ناونیشان	بیرەکانی ئیرتیوازی	پرۆژەکانی ئاو	مولیدەکانی کارەبا بە قەبارە جیاوازەکانەوە
١-	پارێزگای هەولێر	٥٥٠	٢٠	٥٦٥
٢-	پارێزگای دهۆک	٢٨٠	٧٠	٢٨٠

هەتا ئێستا پاتێکی گەورەی پارە بۆ گەیاندنی ئاو بە هاوولاتیان سەرف دەکرێت ئەمەش بەهۆی بەکرێ گرتنی تانکەری ئاو لە کۆمەڵگاو گوندەکانی سنوری هەردوو پارێزگای هەولێرو دهۆک کە ئەمانەش خەرجییەکی زۆری ساڵانەیان هەیە. ئەم گیروگرفتانە بەهۆی کەمیی ئاوی خواردنەوە لە ئەنجامی هیشکەساڵیی ساڵانی رابردووەوە پەیدا بووە.

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی:

لەپێناو برەوپێدانی و شیاریی ئیسلامی و بلاوکردنەوەی رۆشنبیری ئیسلامی و بایەخدان بە ئایینە ئاسمانییەکان و ڕێزگرتن لە زانایانی ئایینی و پاراستنی پایەی کۆمەلایەتییان و، دەستەبەرکردنی هەر پێداویستییەکی کە بۆ بەجێ گەیاندنی چالاکیی ئایینی و نیشتمانیی و کۆمەلایەتییان پێویست بێ: پاتی (٥٥ ٥٨٢ ٠٠٠) دینار بۆ ئەم وەزارەتە دانراوە کە بەرێژەی (١٨ر٢ ٪)ی بودجەیەو بە زیادەی (٧ ٢١٠ ٠٠٠) دینارە.

ژمارەی (٢٠٨٩) مزگەوت و تەکیە و شوێنی پیرۆز هەن کە (١٥١٣)یان لە هەولێرن و (٥٧٦)یان لە پارێزگای دهۆکن. بایەخ پێدان ئەم لایەنانەی خوارەوەی گرتووەتەوە:

١ـ دروستکردن و چاککردنەوەو دابین کردنی کەلوپەل بۆ مزگەوت و کەنیسەو خانەکانی خوا پەرستی و شوێنە پیرۆزەکان.

٢ـ بایەخدان بە پەیمانگەو قوتابخانە ئاینییەکان کە بریتیین لە سێ پەیمانگە بۆ ئیمام و خەتیبان و شەش ئامادەیی ئیسلامی و هەشت ناوەندی ئیسلامی و دابین کردنی پێداویستییەکانی بەشە ناوەخۆیەکانی قوتابیان.

٣ـ ئەنجامدانی سێ خولی بەردەوام بۆ لەبەر خوێندنی قورئانی پیرۆز و خولی بەهێزکردنی ئیمام و خەتیبان.

بۆ ئاگاداری بەرێزتان دەرماڵەی قوتابیان بەم شێوەیەی خوارەوە سەرف دەکرێت:

(٥٠) دینار بۆ قوتابیانی پەیمانگاکان ئەوانەی لەناو شارن، (١٥٠) دیناریش بۆ قوتابیانی دەرەوەی شار (٧٠) دینار مانگانە بۆ قوتابیانی ئامادەیی و ناوەندییەکان و (١٠٠) دیناریش مانگانە بۆ قوتابیانی خولەکانی لەبەرکردنی قورئانی پیرۆز.

ئەو کادیرانەی مەرجی دامەزراندنیان نییە ژمارەیان (١٩١٨) کەسە کە مانگانە دەرماڵەی (بڕ)یان بۆ سەرف دەکرێت واتە (٧) دینار بۆ مجێور، (٨٠) دینار بۆ ئیمام و (١٠٠) دینار بۆ ئیمام و خطیب.

ژمارەی قوتابیان بۆ ساڵی خوێندنی ٢٠٠١ ـ ٢٠٠٢ بریتییە لە (١٠٤٥) قوتابی بە زیادەی (٣٣٢) قوتابی لە ساڵی خوێندنی ناوبراودا.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە:

فەرمانگەکانی وەزارەتی پیشەسازی و وزە لە جۆری (خۆبژێین ـ تمویل ذاتی)ن بەلام هێشتا هەندێ لە فەرمانگەکانی ئەم وەزارەتە داهاتیان ناگاتە رادەی خەرجییان.

١ـ کارگەو کۆمپانیاکان:

ناتوانن بە تەواوی وزەی خۆیان کار بکەن لەبەر دوو هۆ:

هۆی یەکەم: سەختی و زەحمەتی لەهێنانی هەندێک لەو کەرەستانەی کە بۆ کردەوەی بەرهەمهێنان پێویستن وەک کەرەستەی خاوو ئامێری سپێر. هەروەها سەختی و زەحمەتی لە هەناردنە دەرەوەی

ئەو کاڵاو کەلوپەلانەی کە بەرهەمی ئەم کۆماپانیاو کارگانەن.

هـــۆی دووەم: ئامێرو مەکینەی ئەم کارگانە کۆنن و دەگەڕێنەوە بۆ ساڵانی ١٩٧٠. ناکرێ بەم ئامێرو مەکینانەوە پێشبڕکەی ئامێرو مەکینەی هاوسەردەم بکرێت، ئەمە سەرەڕای ئەوەی کە ئامێری سپێری ئەم مەکینەو ئامێرانە لە بازاڕی ناوخۆو دەرەوەدا دەست ناکەون.

٢ـ کارەبا:

ئێستا کارەبای دوکان بڕی (١٥) میگاوات کارەبا دەدات بە هەولێر کە ئەمەش بەشی پێویستی نەخۆشخانەکان ناکات هەرچەندە کە وەزارەتی دارایی و ئابووری ساڵانە پاتی (١٨) ملیۆن دینار واتە هەر مانگەی ملیۆن و نیوێک دینار لە بەرامبەری ئەمەدا دەدات بە بەڕێوەبەرایەتی کارەبای سلێمانی وەک مووچەی مانگانەو خەرجییان.

کارەبای موسڵ بڕی (٢٠) میگاوات دەدات بە پارێزگای دهۆک کە ئەمەش بەشی پێویستی نەخۆشخانەکان ناکات هەرچەندە وەزارەتی دارایی و ئابووری پاتی (١٢) ملیۆن دینار ساڵانە واتە هەر مانگەی یەک ملیۆن دینار لە بەرامبەری ئەمە دەدات.

بۆ دابین کردنی کارەبا بۆ هاووڵاتیان و کەرتی گشتی، موەلیدەی قەوارە جۆراوجۆر بەتایبەتیش لە گەڕەکە میللییەکان دانراوە کە لەسەر بودجەی حکوومەتی هەرێم و لە ڕێگای بڕیاری (٩٨٦)ی نەوت بەرامبەر بە خۆراک و دەرمانەوە دابین کراون. ئەمانەش بە زەحمەت سووتەمەنییان بۆ دابین دەکرێ.

ئەمانەی خوارەوە بەشێکن لە وردایەتییەکان:

یەکـەم: ٢٠٧ موەلیدە لە پارێزگازی هەولێردا هەن کە بەردەوام ژمارەشیان زیاد دەبێت و ڕۆژانە (٤٤ ٧٠٠) لیتر گازوایلیان پێویستە.

دووەم: (١٤٩) موەلیدە لە پارێزگای دهۆکدا هەن کە بەردەوام ژمارەشیان زیاد دەبێت و ڕۆژانە (٦٩٠ ٢٣) لیتر گازوایلیان پێویستە.

سێیەم: ٤ موەلیدەی وارسیلا کە ڕۆژانە ٦٠٠٠٠ لیتر گازاویلیان پێ دەوێ.

چـوارەم: ٢ ویستگەی (٢٩) میگاوات لە هەولێر و دهۆک کە ڕۆژانە زیاتر لە ٢٠٠٠٠ لیتر گازوایل وەردەگرن. ئەوە کە پێیان دەدرێت ئەگەر نا ڕۆژانە هەر محەتەیەکی (٢٩) میگاواتی لە (١٣٠ ـ ١٥٠) هەزار لیتر گازوایلی پێویستە.

بەروبوومی نەوتی:

بڕێک بەروبوومی نەوتی کە ڕۆژانە لەلایەن حکوومەتی ناوەندییەوە دەنێردرێ و لەسەر ئەم بناخەیە پلانی دارایی ساڵی ٢٠٠٢ دانراوە:

ز	پارێزگا	بەنزین/لیتر	نەوت/ لیتر	گازوایل/ لیتر
١ـ	هەولێر	٣٥٠ ٠٠٠	٣٦٠ ٠٠٠	٢٧٠ ٠٠٠
٢ـ	دهۆک	١٥٠ ٠٠٠	٢٩٠ ٠٠٠	٢٣٠ ٠٠٠
	کۆی گشتی	٥٠٠ ٠٠٠	٦٥٠ ٠٠٠	٥٠٠ ٠٠٠

ئەنجامدانی پلانی دارایی ساڵی ٢٠٠٢ بۆ بەڕێوەبەرایەتییەکانی نەوت:

ز	ناونیشان	خەرجی بە دینار	داهات بە دینار
١-	بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی نەوتی هەولێر	٦٠ ٦٢٠ ٠٠٠	١٦٢ ٤٥٠ ٠٠٠
٢-	بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی نەوتی دهۆک	٤٠ ١٣٨ ٠٠٠	١٢٠ ١٠٠ ٠٠٠
	کۆی گشتی	١٠٠ ٧٥٨ ٠٠٠	٢٨٢ ٥٥٠ ٠٠٠

جیاوازییەکەیان (٠٠٠ ٧٩٢ ١٨١) دینار قازانجە.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە لە ڕێگای فەرمانگەو کارگەو کۆمپانیاکانییەوە بە بڕی (٠٠٠ ٧٠٣ ١٨٧) دینار پشتیوانی لە بودجەی حکومەتی هەرێم دەکات کە (٦٣ر٧٩٪) لە فرۆشتنی بەرهەمەکانی نەوت سەرچاوە دەگرێ. جێبەجێ کردنی ئەم پلانە دارایی یەش پەیوەندی بە بواری رامیارییەوە هەیە لە ساڵی ٢٠٠٢دا ڕەنگە بەئەنجام بگات و لەوانەشە جێبەجێ نەبێت.

وەزارەتی رۆشنبیری:

ئەرکی رەچاوکراوی ئەم وەزارەتە بریتییە لە پاراستن و پەرەپێدانی رەسەنایەتیی کولتووری کوردی بەجۆرێک کە هاوشان و تەبا بێ لەگەڵ داوونەریتە بەرزەکانی کۆمەڵەی کوردەواری و ئامانجەکانی بزاڤی رزگاریخوازی کوردستان و ئاسۆی دیموکراسی و، پەرەسەندنی گیانی تەبایی و برایەتی

نێوان رۆڵەکانی گەلی کوردستان و دامەزراندنی پێوەندیی کولتووری نێوان گەلی کوردو گەلانی ناوچەکەو جیهان. ئەمانەش لە رێگەی هاندانی بزاڤی دانان و وەرگێڕان و بڵاوکردنەوەو یارمەتیدانی نووسەران و ئەدیبان و شاعیران و هونەرمەندان لە بڵاوکردنەوەو نیشاندانی بەرهەمەکانیان. هەروەها هاندانی بەهرەی ئەدەبی و هونەری و زانستی و وەزرشی و لاوان و پشتیوانی لە بزاڤی وەرزش و دیدەوانی و لاوێنی لە هەرێمی کوردستاندا. ئەمانە جگە لە هاندانی بزاڤی شانۆ و هونەرە میللییەکان و پشتیوانی لە یەکێتی و رێکخراوو یانەو تیپەکانی رۆشنبیری و ئەدەبی و میللی. هەروەها کۆلینەوەی شوێنەوارو دامەزراندنی مۆزەخانەیەکی نیشتمانیی و مۆزەخانەیەکی خۆجێی و پشتیوانی کردن و پاراستنیان.

هەروەها دەرکردنی گۆڤارو رۆژنامە بەم شێوەیەی لەم خشتەیەدا روون کراوەتەوە :

ز	ناوی گۆڤار	جۆرەکەی
١ـ	کاروان	مانگانە
٢ـ	دجلە	مانگانە
٣ـ	هەنگ	مانگانە
٤ـ	بارش	وەرزی
٥ـ	پانیپال	وەرزی
٦ـ	ئاسۆی فۆلکۆر	وەرزی
٧ـ	سینەماو شانۆ	نیو سالی
٨ـ	هەرێم	نیو مانگی
٩ـ	وەرزش	هەفتەیی
١٠ـ	شانەدەر	نیو سالی

ژمارەی یانەکان (٥٢) یانەی وەرزشی و (١٠) بنکەی لاوانە. نیاز هەیە چەندان بنکەی تر لە ساڵی ٢٠٠٢دا لەناوچەکانی سەرسەنگ، قەسرۆک، خەبات، مێرگەسۆر و چۆمان بکرێتەوە. ئەم بنکانەش چالاکی وەرزش و هونەری و کلتووری و زانستییان هەیە بۆ ئەو لاوانەی تەمەنیان تا هەژدە ساڵییە. ژمارەی تیپە میللەکان دەوروبەری (٨٠٠) تیپە، تیپە هونەرییەکانیش

دەوروبەری (١٤) تیپن. بنکە رۆشنبیرییەکان ژمارەیان دەوروبەری (١٨) بنکەیە، بەڵام کۆمەڵە رۆشنبیرییەکان (٨) کۆمەڵەیە.

وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری:

ئەرکی ئەم وەزارەتە پێوەندی کردنە بە رێکخراوە مرۆڤایەتی و سیاسییەکان و دەزگاکانی راگەیاندن. هەروەها هاوئاهەنگیی نێوان رێکخراوە جیهانییەکان و ئەنجومەنی وەزیران و رێکخستنی پێوەندی و هاوکاری کردن لەگەڵ رەوەند (واتە: جالیە)ی کورد رێکخراوەکانیان لە دەرەوەی هەرێمدا.

لە ئەنجامی بەرفرەوان بوونی ئەرک و کارەکانی وەزارەت لە بواری سەردانی هاوولاتیان بۆ دەرەوە و کردنەوەی چەند بەڕێوەبەرایەتییەکی سەفەر لەناوەوەی هەرێمدا، بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی بۆ سەرپەرشتی ئەم کارانە لە نوێ کراوەتەوە بەناوی (بەڕێوەبەرایەتی گشتی سەفەر). هەروەها لە ئەنجامی فرەوانبوونی پێوەندییە نێو دەوڵەتییەکانی هەرێمی کوردستان و کرانەوەی نوێنەرایەتی هەرێم لە زۆر وڵاتدا، بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی کراوەتەوە بۆ نوێنەرایەتییەکانی حکوومەتی هەرێم لە دەرەوەدا. ئەو نوێنەرایەتییانەش ئەم دەسەڵاتانەی خوارەوەیان پێ دراوە:

أ- نووسینەوەی پاشماوە (تحرير التركات).

ب - راگەیاندنی مامەڵەی دادوەری.

ج - دەسەڵاتی نووسیاری داد (یان: دادنووس).

د - جیبەجێ کردنی داواکانی بریکاریەتی لە لێتۆژینەوەدا.

هـ- بریکاریەتی لە سوێندن خواردن.

و - هەواڵ گەیاندن لە بارەی مامەڵەی باری شارستانی (ئەحوالی مەدەنی)و کاری کۆنسوڵایەتی.

هەتا ئێستا (٧) نووسینگە لە وڵاتانی ئەورووپا و ئەمەریکا کراونەتەوە کە نوێنەرایەتی حکوومەتی هەرێم لە دەرەوەدا دەکەن و ژمارەشیان لە زیادبووندایە.

هەروەها وەزارەت هەوڵی چاک دەدات لە پێناو هاودەنگیی نێوان رێکخراوەکانی سەر بە بڕیاری ٩٨٦ لەگەڵ وەزارەتە پێوەندیدارەکاندا.

وەزارەتی داد:

ئەرکی ئەم وەزارەتە بریتییە لە جێبەجێ کردنی دادپەروەری، ئەویش لە رێگەی پەرەپێدان و بەجێ هێنانی یاساو رێزگرتن لە ناوەرۆکی یاسا بەجۆرێک کە پرەنسیپی سەرفرازی یاسا بپارێزێ. هەروەها بەرگری لە مافی مرۆڤ بەگوێرەی جارکێشانی جیهانیی مافی مرۆڤ و بەڵێن و بەڵگەنامە نێودەوڵەییەکانی تایبەت بە مافی مرۆڤ. ئەم وەزارەتە فرەوان بوونێکی بەرچاوی لە بواری کارگێڕیدا بەخۆوە بینیوەو فەرمانگەکانی سەر بەم وەزارەتە بۆ مەڵبەندو ناوچەکان (واتە: قەزاو و ناحیەکان) گەڕاوەتەوە، ژمارەی دادگاکان لە هەولێر و دهۆک گەیشتۆتە (٤١) دادگا.

لە پێشنیارەکانی وەزارەت بۆ ساڵی ٢٠٠٢ کردنەوەی دادگەی بەراییە لە هەریر و چۆمان و مێرگەسۆر.

وەزارەتی (ئەشغال) و (وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان):

ئەرکی ئەم وەزارەتانە بریتییە لە جێبەجێ کردنی پڕۆژەکانی بواری بیناکاری و نیشتەجێ کردن و ڕێگەوبان و پردو ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەی پێویست لەم بوارانەدا. هەروەها سەرپەرشتیی جێبەجێ کردنی پڕۆژەکانی سەرشانیان و لێدانی ڕێگەوبانی گشتی و چاکردنەوەیان لە دەرەوەی سنووری شارەوانیەکاندا. وێڕای ئەمەش لێکۆڵینەوەو ئامادەکردنی پلانی سیاسەتی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان لە بواری بنیاتنانی شارو گوندو بیناکاری و داودەزگای گرینگ و ڕێگەوبان و پرد و بەشداری لە رامالینی بەفر لە ڕێگەوبانە گشتی و لاوەکی و تایبەتەکان لە ناوچە سنوورییەکانداو ڕێگەوبانی گوند و دێهات لە وەرزی زستان و مسۆگەر کردنی ئاوی خواردنەوە لە گوند و لادێیەکانداو بەشداری کردنی هەڵمەتی پەرەپێدانی شاری هەولێر لەگەڵ وەزارەتی شارەوانیی و گەشتوگوزاردا. هەردوو وەزارەت خاوەن (٧٥٥) مەکینەو ئامێری جۆراوجۆرو (٣٩) کارگەی قیرو بەردشکێن و بەردشۆرو هی ترن.

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری:

ئەرکی سەرشانی ئەم وەزارەتە بریتی بووە لە دانانی نەخشەو پلان بۆ گەشەپێدانی بەرهەمی رووەکی و ئاژەڵی و پاوانە سروشتییەکان. هەروەها پشتیوانی لە خزمەتگوزاریی رێ پیشاندان (واتە: ارشاد) و دابین کردنی پێداویستییەکانی بەرهەمی کشتوکاڵی.

وێڕای ئەمانەش پلان دانان بۆ داهاتی ئاو (الواردات المائیە) لە هەرێم و هەڵبەستنی بەنداو و پڕۆژەی ئاودێری و هەوڵدان بۆ پەیداکردنی تۆوی چاککراوو پەینی کیمایی و قەلاچۆکەری مێروو (مبیدات الحشرات) و زیندووکردنەوەو پەرپێدانی پڕۆژەگەلی سامانی ئاژەڵی و پاشکۆکانیان لە هەرێمدا. هەروەها وەدەست خستنی داوودەرمان و کوتانی مالات و گرتنەبەری ڕێو شوێنی پێشکەوتوو لە چارەسەری نەخۆشییە لەیەکتر گرەوەکان و خۆپارێزی لێیان.

أ- بەڕێوەبەرایەتییەکانی کشتوکاڵ خاوەن ئەمانەن:

٣٠ لقی کشتوکاڵی.

١٣ بنکەی رێ پیشاندان.

١٥ بنکەی پاراستنی کشتوکاڵی.

٦٥ چەنەرەتۆر.

٤٥٠ ئۆتۆمۆبێل و ئامێر.

٨ دەزگای پاکژکردنەوەی نیسک.

٤ دەزگای پاکژکردنەوەی برنج.

٤ دەزگای پاکژکردنەوەی چەو.

٤ دەزگای پاکژکردنەوەی تۆ.

ب - بەڕێوەبەرایەتییەکانی سامانی ئاژەڵ خاوەن (٤٢) بنکەی مالاتن (بەیتەرە) و نیازوایە بۆ

سالی ۲۰۰۲ بنکەی نویَ بکریَتەوە.
زۆر تیپی جۆراوجۆر هەن کە سەر بە بەریوەبەرایەتی سامانی ئاژەلی و مالاتین، ئەوانیش:
۱ـ زیاتر لە ٤٠ تیپ هەن کە مانگانە لە هەلمەتی کوتان لە گوند و دیهاتدا کار دەکەن.
۲ـ زیاتر لە ٥٥ تیپ هەن مانگانە لە بواری کوتانی دەستکرددا کار دەکەن.
۳ـ تیپی ریَ نیشاندانی بەیتەری کە مانگانە (٥ـ ۷) رۆژ لە ریَ نیشاندانی ئاژەلیدا کار دەکەن.
ج ـ بەریوەبەرایەتی گشتی ئاودیری و بەنداو و داهاتی ئاوی: ئەمانەش بۆ پاراستن و چاکردنی زەوی و پرۆژەگەلی ئاودیری کاردەکەن. کەرستەکانیان: ۱٥ ئۆتۆمۆبیل، ۷ لۆری، ٦ تانکەر، ٤ کرین، ۷ دەزگای بیر لیدان، ۳ دەزگای لیدانی کەنالی ئاودیری، ۲ بەرزکەرەوە (رافعە)، ۱ بلدۆزەرە.
ئەو بەریوەبەراتییە گشتییە ئەم بەریوەبەرایەتییانەی خوارەوەی هەیە:
۱ـ بەریوەبەرایەتی ئاودیری لە هەولیر کە سیَ هۆبەی هەیە: هۆبەی ئاودیری لە خەبات، هۆبەی ئاودیری شەقلاوەو هۆبەی ئاودیری لە بلیَ.
۲ـ بەریوەبەرایەتی ئاودیری لە دهۆک کە چوار هۆبەی هەیە: هۆبەی ئاودیری لە زاخۆ، هۆبەی ئاودیری لە ئامیدی، هۆبەی ئاودیری لە ئاکریَ، هۆبەی ئاودیری لە قەسرۆک.
۳ـ بەریوەبەرایەتی ئاوی بن زەوی (المیاه الجوفیة) لە هەولیر.
٤ـ بەریوەبەرایەتی ئاوی بن زەوی لە دهۆک.
چەند بەریوەبەراتییەکی گشتی تازە کراونەتەوە ئەوانیش: بەریوەبەرایەتی گشتی زەویوزاری چاندن، بەریوەبەرایەتی گشتی بیستان و دارستان و پاوان، بەریوەبەرایەتی باس و ریَ پیشاندانی کشتوکالی و تووتن.

وەزارەتی ناوخۆ:

ئەم وەزارەتە لە هەولَ و کۆششدایە بۆ پاراستنی ئاسایشی ناوەخۆو سەروەریی یاساو پتەوکردنی بارودۆخی گشتی و دابین کردنی باری تەناهیی هاوولاتیان و پاراستنی سەروەت و سامانیان و سنووردارکردنی تاوان و پاراستنی ئازادییە دیموکراسییەکان و مافی مرۆڤ. هەروەها قەلاچۆکردنی کاری خەفیەتی (التجسس) و ئاوەدیوکردن (التهریب) و دزە کردن (التسلل)و پاراستنی ئابووری هەریم و زالبوون بەسەر هاتنی نایاسایی بۆ ناوەوەی هەریم. ویرای ئەمانە بایەخدان بە پیشخستنی کارگیری و کردنەوەی خول بۆ کارمەندان و هەروەها بایەخدان بە کۆلیجی پۆلیس و دەرچوواندنی سیَ خول: ۱۱٥ لە خولی یەکەم، ٦٠ لە خولی دووەم، ٦٥ لە خولی سییەم، ۷٠ بۆ خولی داهاتوو. ژمارەی ئەو قوتابییانەی لە کاتی خویندندا دەرمالەیان پیَ دەدریَ (۱۳٥) قوتابین. دەرمالەکان بەم شیوەیەن:
۱ـ ۳٠٠ دینار مانگانە وەک دەرمالە بۆ هەر قوتابییەک.

٢ـ ٢٠ دینار رۆژانه بۆ خەرجیی خواردن.
٣ـ دابین کردنی شوێنی نیشتەجێ بوون و پێداویستییەکانی.
٤ـ دەرماڵەی براوە (واتە: مخصصات مقطوعە) بەشێوەی مانگانە بۆ قوتابیان خەرج دەکرێ تەنیا ئەوانە نەبێ کە دانیشتووی شارن، ئەویش بەشێوەی خوارەوە:
١ـ ٨٠ دینار بۆ قوتابییانی دهۆک.
٢ـ ٤٠ دینار بۆ قوتابییانی ئاکرێ.
٣ـ ٤٠ دینار بۆ قوتابییانی مێرگەسۆر.
٤ـ ٣٠ دینار بۆ قوتابییانی سۆران.

بۆ پارێزگاری لە هاووڵاتیان و سامانیان بنکەکانی ئاسایش و پۆلیس لە ڕێگەی کردنەوەی بنکەی نوێ فراوانکردنی بەخۆوە بینیووە و هەروەها بۆ بایەخدان بە بواری هاتووچۆ بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی هاتووچۆ کراوەتەوە.

ژمارەی بنکەکانی ئاسایش لە هەردوو پارێزگادا (٥٥) بنکەیەو هەروەها نیاز هەیە بنکەی نوێی ئاسایش بۆ ساڵی ٢٠٠٢ لە (قەسرێ، پیران، مەزنێ، گەڕەکی سەربازان، گەڕەکی نەورۆز، شاخۆلان، گەڕەکی سوورچییان و بجیل) بکرێتەوە.

سەبارەت بە (پۆلیس)یش (١٠٣) بنکەی پۆلیس و (١٧) بنکەی بەرگریی شارستانی و (٥) بنکەی پۆلیسی کارەبا هەیەو نیازیش وایە (١٠) بنکەی نوێ بۆ ساڵی ٢٠٠٢ لە هەردوو پارێزگای هەولێر و دهۆک بکرێتەوە لە هەر یەکێک لە (پیرداود، شاوێس، پیرزین، گەڕەکی سوورچییان ـ ئاشتی، مەلائۆمەر، بەستۆڕە، کۆڕێ، سەرمەیدان، قەسرێ و بنکەی خزمەتگوزاری لە زاخۆ).

لە روانگەی بڕوابوونیش بە دیموکراسی و مافی مرۆڤ لە کوردستانی عێراقدا، ژمارەی (٢٣٠) مۆڵەت بە یەکێتی و سەندیکاو کۆمەڵە و بنکەی رۆشنبیری و یانەکانی وەرزشی و (١٤) نووسینگەی ئەنترنێت دراوە.

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن:

بەشێ لە ئەرکەکانی ئەم وەزارەتە بریتی بووە لە دانانی بگۆڕی تازەو فرەوانکردنی بگۆڕە کۆنەکان و گۆڕینی کێبڵەکان. فرەوانکردنی بگۆڕی هەولێر لە (١٢٠٠٠) هێڵەوە بۆ (١٧٥٠٠) هێل و بگۆڕی دهۆک لە (٦٠٠٠) هێڵەوە بۆ (٨٥٠٠) هێل، هەروەها دانانی بەداڵەی نوێ لە شارۆچکەکان بەشێوەیەک کە ژمارەی هێڵەکانی تەلەفۆن لە ٢١٠٠٠ هێل لە ساڵی ١٩٩٩ بۆ ٣٧٠٠٠ هێل لە ساڵی ٢٠٠١ پەرەی سەندووە.

فرەوان کردنی تۆڕی ئەنتەرنێت کە (٢٨) هێڵی ئینتەرنێت بۆ وەزارەت و فەرمانگەکان دانراو بەردەوامیش لە فرەوانبووندایە. ئەمە و تۆڕی پەیوەندییەکان لە نێوان شارەکانی هەرێم فراوان کراوەتەوەو پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری پۆستەو کەش و هەواو گواستنەوە، رێکخستنەوەی

بخۆوە بینیووە.

کۆمپیوتەر بەشێوەیەکی فراوان لە کەرتی گشتی و تایبەت و تەنانەت لە ماڵانیشدا لەلایەن هاووڵاتیانەوە بەکار دێت. ژمارەی کۆمپیوتەر لە فەرماگەکانی حکومەتی هەرێمدا دەوروبەری (١٤٤٢) کۆمپیوتەرە. هەروەها (٤٠) نووسینگەی فێرکردنی کۆمپیوتەر هەیە. ئەمە سەرەرای کردنەوەی بەشی فێربوونی کۆمپیوتەر لە بەشەکانی پەیمانگە تەکنیکییەکاندا.

ئەمەو هەنگاوەکانی تر لە بواری گواستنەوەو گەیاندن بریتین لە:

- بەکارهێنانی سیستەم و پرۆگرامی نوێ لە کارکردن بە کۆمپیوتەر.
- زیادبوونی نووسینگەی گواستنەوەی رێبواران و رێکخستنی کاروباریان.
- زیاد بوونی نووسینگەکانی پێوەندیی دەرەوەو هەوڵدانی رێکخستنی کاریان. ئێستا ژمارەیان دەوروبەری ٦٢ نووسینگەیە.
- کردنەوەی تۆری تەلەفۆنی جێگیرو گەرۆک و گەیاندنی ئاسمانی (کۆرەک تیلیکۆم) لە رێگەی کەرتی تایبەتەوە.

وەزارەتی دارایی و ئابووری:

١ـ چاوپێکەوتنی نێوان بەرپرسانی حکوومەتی هەرێم و پارە وەگەڕخەران، برەوی پێ دراوە، ئەمەش لە پێناو پەرەپێدانی هاوکاری و دروستکردنی بری متمانە، بۆ بەدیهێنانی کەشی گونجاو بۆ راکێشانی وەگەڕخستن و دۆزینەوەی هەلی تازەی کارکردن بەجۆرێک کە تەبای گەشەی دانیشتوان بێ.

٢ـ ئەو کۆمپانیایانەی هەن بە گوێرەی یاسای کارپێکراوی کۆمپانیاکان رێک خراون. هەتا ئێستا ٤٣٤ کۆمپانیای خۆماڵی و ٢٨ کۆمپانیای بیانی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی بازرگانییەوە کراوەتەوە.

٣ـ رێکخستنی نووسینگەکانی پارەگۆڕی، ئەمەش لە رێگەی مۆڵەت پێدانیان لەلایەن لقی بانکی ناوەندی لە هەرێمی کوردستانەوە.

١٨٨ نووسینگەی پارەگۆڕی (صراف) لە پارێزگای دهۆک و ٩٠ نووسینگەی پارەگۆڕی لە پارێزگای هەولێر هەیە. هەروەها هەوڵدان لە پێناو رێکخستنی نووسینگەی گەیاندنی دەرەوە کە کاری پارەگۆڕین بۆ دەرەوە ئەنجام بدات بەهاوئاهەنگی لەگەڵ وەزارەتە پێوەندیدارەکانی ناوخۆو گواستنەوەو گەیاندن.

٤ـ رێکخستنی دوکانەکانی زێرینگری لەلایەن فەرمانگەکانی ئامارەوە. ئەمەش بە دەرفەت نەدانیان بۆ کارکردن تەنیا دوای وەرگرتنی مۆڵەتی رەسمی نەبێ. هەروەها رێکخستنی کارکردنیان بەگوێرەی یاساو رێنوێنی و نوێکردنەوەی مۆڵەتیان بەشێوەی ساڵانە.

٥ـ کردنەوەی ٩ خول بۆ کادیرانی ژمێریاری و وردبینی و کارگێری لە ساڵی ٢٠٠١دا.

٦ـ دەرکردنی رێنوێنیی دارایی و کارگێری و کۆکردنەوەو چاپکردنیان لە شێوەی نامیلکەدا، ٦

نامیلکە لە ساڵی ٢٠٠١ دەرکراون.
٧ـ ئەنجامدانی کۆبوونەوەی بەرفرەوان لەگەڵ فەرمانگەکان بەمەبەستی ڕێکخستنی کارو لابردنی لەمپەرەکان.
٨ـ بێگومان کارەساتەکانی واشنتۆن و نیویۆرک لە ١١ی ئەیلولی ٢٠٠١ کارێکی ڕاستەوخۆی هەبوو بەسەر ئابووری جیهان و، ئابووری کوردستانیش کە جیا ناکرێتەوە لە ئابووری جیهان لە ئاکامی ئەم کارەساتە تووشی زەرەرمەندی هات بەتایبەتی لە بازرگانیەتی سنوورەوە، چونکە لە سنوورەکانی ولاتانی دەوروبەر جموجوڵی بازرگانی لاواز بوو هەروەها هەندێ بازرگانیەتی دەربارەی سووتەمەنی وەستا بەتایبەتی نێوان تورکیاو عێراق.. ئەم جموجۆلیەی کە بەرەو کزی و لاوازی ڕۆیشت کاریگەری بەهێزی هەبوو بەسەر ئابووری کوردستان، بۆیە تووشی رکودی ئابووری بوو. هەرچەندە حکومەتی هەرێمی کوردستان بە ڕێگای وەزارەتی دارایی و ئابووری هەولی دا کە پرۆژە گرنگەکان بەردەوام بن و پارەی پێویست تەرخان کرا.
٩ـ بۆئەوەی زیاتر کەرتی تایبەت ڕۆڵی خۆی ببینی لە ئابووری کوردستان و کارەکان تایبەتمەندی خۆیان وەربگرن، وەزارەتی دارایی و ئابووری بۆ یەکەم جار دەستی بە جێبەجێ کردنی ڕێنماییەکانی هەمواركردنی بەلێندەرەکان (تصنيف المقاولين) کە ئەمەش هەنگاوێکە بۆ ڕێکخستنی توانای سەرمایەکانی کەرتی تایبەت و زیاتر هەماهەنگی کردن لەگەڵ دەزگاکانی UN کە بریاری ٩٨٦ لە کوردستان جێبەجێ دەکەن.
١٠ـ وەزارەتی دارایی و ئابووری بەردەوام لەگەڵ گۆڕانکارییەکانی ئابووری هەڵسوکەوت دەکات لەرووی رسوماتی گومرگی، بەشێوەیەک بگونجێ لەگەڵ باری دەرامەتی هاوولاتیان و بازرگانەکان بۆئەوەی نەبێتە بارێکی دارایی قورس نرخەکەی هاوولاتیان بیدەن. بۆیە تا ئێستا چەندەها جار رسوماتی لە کەلوپەلە گرنگەکان داشکاندوەو بەرەو کەمی بردووە.
١١ـ چالاکی پۆلیسی گومرگ لەرووی ڕێگا گرتن لە قاچاغ پەرەی سەندووەو ژمارەی داوای (دعوی) گومرگی لە هەولێر گەیشتە (٤٩١) داواو، لە دهۆک لە ماوەی ٩ مانگ گەیشتە (٦٢٠) داوا.
١٢ـ هەروەکو بەرێزتان ئاگادارن حکومەتی هەرێمی کوردستان سیاسەتی بازاری ئازاد پەیرەو دەکات بۆ ڕێکخستنی باری ئابووریمان و، وەزارەتی دارایی و ئابووری ئەم سیاسەتە جێبەجێ دەکات و، لەماوەی ساڵێکدا (٤٢٢٧) مۆڵەتی بازرگانی دراوەتە بازرگانەکان. بەلام لە پاڵ ئەمەشدا و، لەبەر تایبەتمەندی بازارەکانی کوردستان، وەزارەتی دارایی و ئابووری بەرێگای بەرێوەبەرایەتی چاودێری بازرگانی، چاودێری بازارەکانی کوردستان، دەکات بەپێی بارودۆخی ئابووری و گۆڕانکارییەکانی کە روو دەدات بەسەر دراوەکانی بیانی بەتایبەتی دۆلار و کاریگەری ئەم گۆڕانکارییانە بەسەر نرخی کەلوپەل و پێداویستییەکانی ژیانی هاوولاتیان. بۆ کۆنترۆڵ کردنی نرخ، چاودێری بازرگانی بەردەوام سەردانی بازارو کەرتە گرنگەکانی بازرگانییەتی دەکات.

له ساڵی ۲۰۰۱ ژمارەی سەردانەکانیان (۳۷ ۹۲۳) سەردان بووە کە (٤۲۱) شوێن سزا دراون و (۱۰۰) شوێنیش داخراون.

۱۳ـ وەزارەتی دارایی و ئابووری هەر لە کابینەی سێیەمەوە کۆمپانیاکانی خۆراک و ئاردو گشت عەمبارەکانی خۆی لەژێر دەسەڵاتی راستەوخۆی پارێزگارانی هەردوو پارێزگای هەولێرو دهۆکی داناوە تا گەورەترین و گرنگترین بەرنامەی بڕیاری ۹۸٦ کە بریتییە لە دابەش کردنی خۆراک بەسەر هاووڵاتیان و لە ڕێگای (٦ ۲٦۷) بریکاری خۆراک و ئاردەوە دابەش دەکرێت، جێبەجێ بکەن.

خەرجییەکان بەگوێرەی فەسڵەکان:

فەسڵی یەکەم: خەرجیی فەرمانبەران:

کە بریتییە لە مووچەو گشت ئەو دەرماڵانەی کە دەدرێت بە کارمەندان، ئەمەو میلاکاتی وەزارەتەکان و گشت فەرمانگەکانی سەربە وەزارەتەکان وا ئامادەکراوە کە لەگەڵ سروشتی کارکردن لە فەرمانگەکاندا بگونجێ، داهێنانی چەندان پلەی پێویست بۆ ئەو فەرمانگانە رەچاو کراوە، ئەو خەرجییانەش بە بڕی (۱ ۱٥۲ ۷۹۸ ۰۰۰) دینار دانراوە کە دەکاتە (۱۱ر٤٥٪)ی بودجە هۆی زیادەی ئەم فەسڵە لە بەراوردکردنی لەگەڵ بڕی پەسەند کراوی ساڵی ۲۰۰۱دا بریتییە لە دەرماڵەو پلە بەرزبوونەوەی فەرمانبەران و ئەو پلانەی کە لە ساڵی (۲۰۰۲) داهێنراون.

لەم فەسڵە بڕی (۲٦٤ ۱۳٤ ۰۰۰) دینار برتییە لە زیادەی پەرلەمان، ئەم فەسڵە بەهۆی زیادبوونی دەرماڵەکان زیادبوونی هەبووە وەک: زیادەی مامۆستایانی پەروەردە، مامۆستایانی زانکۆو پەیمانگاکان، ئەفسەران و پۆلیس، توێژەری کۆمەڵایەتی لە وەزارەتی تەندروستی و داد، مۆستایانی ئایینی، خاوەن پیشە ئەندازەیی و کشتوکاڵی، تیمەکانی هەڵکۆڵینی بیر لە وەزارەتەکانی کشتوکاڵ و ئاوەدانکردنەوە، کرێی موحازەرات لە پەیمانگەو قوتابخانەکانی وەزارەتی پەروەردەو چەندین دەرماڵەی تر.

فەسڵی دووەم: پێداویستیەکانی خزمەت:

بریتییە لە خەرجییەکانی سەفەر و شاندن لەناوەوەو دەرەوەی هەرێم، هەروەها میوانداری و ئاهەنگێران و پەخش و بانگەواز و چاپکردن و پۆستەو تەلەفۆن و کرێگرتن و دەرماڵەی قوتابیان و هی تر.. ئەمەش دەکاتە بڕی (۱۷۷ ۲۹٥ ۰۰۰) دینار بەرێژەی (٦ر۹٤)ی بودجە، ئەمە جگە لە زیادبوونی ژمارەی قوتابییانی زانکۆو پەیمانگەو قوتابخانە ئاینییەکان و قوتابیانی کشتوکاڵ و پیشەسازی و بازرگانی، وێرای ئەمانەش بڕە پارەی دەرماڵەشیان زیاد بووە، هەروەها دەرماڵەی قوتابیانی خوێندنی دکتۆراو ماستەر.

ئەمەو چالاکیی قوتابخانەکان بەتایبەتی چالاکیی زانستی و وەرزشییەکانی وەزارەتی پەروەردەو زانکۆو پەیمانگەکان لە فرەبوون و زیادبووندایە. هەروەها زیادبوونی ژمارەی ئەو ئۆتومبێلانەی کە بۆ گواستنەوەی فەرمانبەران لە شوێنی نیشتەجێ بوونیان بۆ شوێنی کارکردنیان بەکرێ گیراون و

بەتایبەتی بۆ گواستنەوەی مامۆستایان بۆ قوتابخانەکانی نزیک ناوەندنی پارێزگاکان کە ژمارەی ئۆتۆمۆبێلی بەکرێ گیراو بۆ مامۆستایان نزیکەی (٤٣٩) ئۆتۆمۆبێلە.

فەسڵی سێیەم: پێداویستییەکانی کاڵایی:

لەبەرئەوەی زۆرینەی کاڵا لە دەرەوەی هەرێمەوە دێت، بۆیە نرخەکانیان بەپێی دابەزینی نرخی دۆلار بەرامبەر بە دیناری عێراقی دابەزیووە لەگەڵ ئەوەشدا کە ژمارەو قەبارەی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم لە زیادبووندایە. کەچی خەرجییەکانی دانراو بۆ پێداویستییەکانی کاڵایی بریتی بووە لە (٢٤٠ ٩٩٢ ٠٠٠) دینارو بەرێژەی (٤٣ر٩٪)ی بودجە.

ئەم فەسڵە برتییە لە قرتاسیە، چاپەمەنییەکان، ئاو، کارەبا، سوتەمەنی، پۆشاکی هاوینە و زستانە، خۆراک، داوودەرمان و پێداویستییەکانی تر.

نەبوونی وزەی کارەبا ژمارەی موەلیدەکانی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم و بەتایبەتی فەرمانگە خزمەتگوزارییەکانی زیاد کردووەو ژمارەیان گەیشتووەتە (١٦٨ ١) موەلیدە کە بەهۆی کەمیی سووتەمەنی، بەشی زۆری سووتەمەنییەکانیان لە بازاڕی ناوخۆو بەنرخی رۆژ بۆیان دابین دەکرێت.

فەسڵی چوارەم: پاراستنی هەرهەیەکان:

پاراستن و ئاگاداری لە مەکینە و ئامێرو بینایە و هۆیەکانی گواستنەوەو شتەکانی تر، وێڕای بەردەوام بوونیان، درێژە دانە بەتەمەن و توانای بەکارهێنانیان و پەرەسەندنی توانای سود وەرگرتن و بەرهەم هێنانیان. بڕی ئەم فەسڵە گەیشتووەتە (١٤١٣٢٥٠٠٠) دینار و بەرێژەی (٥٣ر٥٪)ی بودجە.

ژمارەی ئۆتۆمبێل و ئامێرو بینا و کەلوپەلی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان زیادبوونی هەبووە، هەروەها پرۆژەکانی ئاودێری و بەنداوەکان و رێگەو پرد پەرەی سەندووە.

ئەمە جگە لە بیناو صیانەی پرۆژەو دامەزراوەکانی تر کە ناوەکانمان ئامازە پێ کردن کە ئەمانەش هەموویان پێویستیان بە (صیانە) هەیە.

فەسڵی پێنجەم: خەرجیی سەرمایەداری:

برتییە لەو کەرەستانەی تەمەنیان لە ساڵێک زیاترەو شتومەکی جێگیرو بەردەستن، کەلوپەل، ئوتۆمبێل و هۆیەکانی تری گواستنەوە، مەکینەو دەزگا، ئامێر، زەوی، بینا، فیلم و چەک و.. هتد. خەرجیی ئەم فەسڵە گەیشتووەتە (١٢١ ٣٢٤ ٠٠٠) دینار و بەرێژەی (٧٥ر٤٪)ی بودجە.

زیادبوونی ژمارەی قوتابخانەکان، بنکە تەندروستییەکان، مزگەوتەکان، فەرمانگەکان لە ناحیە نوێیەکان، کۆلیژی نوێ و بەشی نوێ لە کۆلیژو پەیمانگەکان، سەرەڕای فراوانکردنی شوێنە کارگێڕییەکان، ئەمانە هەموو پێویستیان بە ئامێری چاپ، فۆتۆکۆپی، کۆمپیوتەر، بەدالە، ئۆتۆمبێل، چەک و تەقەمەنی، بینایەو کەلوپەل و ئامێری تر هەیە.

فەسڵی شەشەم: خەرجیی گوازراوەیی:
کە دەکاتە (٠٠٠ ٢٨٩ ٤٧٣) دینار واتە بەرێژەی (١٨ر٥٢ ٪)ی بودجەو بریتییە لەو بەخشینانە کە فەرمانگەو دەزگاکانی حکومەت وەک بەخشین بۆ پڕکردنەوەی عجزیان لە بودجەی گشتی وەریدەگرن و کەلێنەکانی خۆیان پێ پڕ دەکەنەوە. نموونەی ئەو فەرمانگایانە وەک شارەوانییەکانی ناوەندی پارێزگاکان و قەزاو ناحیەکان.
هەروەها بەخشین ئەمانەش دەگرێتەوە: رێکخراوە جەماوەرییەکان، کۆمەڵەکان، یەکێتییەکان، یانەکان و ئەو ناوەندانەی کە پێوەندییان بە چالاکیی وەزارەتە تایبەتەکانەوە هەیە. هەروەها منحەی دەرچوواندنی گۆڤار، رۆژنامە، ئێزگە، تەلەفزیۆن، منحەی ئەو حزبانەی کە بەشدارییان لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا هەیە. هەروەها ئەمانەش دەگرێتەوە:
(گەڕانەوەی پارەو قەرەبووکردن و سڕینەوەی ئەو قەرزانەی کە قابیلی دانەوە نین، خەرجییە نهێنییەکان، بەخشینەکانی ئەوقاف بۆ تازە کردنەوەو نوێ کردنەوەی شوێنە پیرۆزەکان و مووچەی کارمەندانی ئەوقاف واتە دەرماڵەکانی برو بەخشین بۆ پاراستن و راگرتنی مزگەوتە ئەهلییەکان).
فەسڵی هەفتەم: التزامات و یارمەتی و استثماراتی دەرەوە:
ئەم فەسڵە لە بودجەکانی حکوومەتی هەرێمدا نەهاتووە چونکە بریتییە لەو یارمەتیانەی کە حکوومەت بە دەوڵەتانی دەرەوە دەدات یاخود بەشداری کردن لە شرکات ومؤوسساتی مالی عەرەبی ونێونەتەوەیی لە دەرەوە.
فەسڵی هەشتەم: پرۆگرامی تایبەت:
ئەو پرۆگرامانەی دەگرێتەوە کە سروشتێکی کاتییان هەیە وبۆ جێبەجێ کردنیان پێویستییان بە پێک هێنانی دەستەی کارگێری سەربەخۆ نییە، وەک: ئاهەنگەکان، پلانی رووداوە ناکاوەکان، پرۆگرامی رۆشنبیری لە ئێزگەو تەلەفزیۆندا، پاراستنی شوێنەوارە دێرینەکان، ئامادەکردنی خولەکانی راهێنان لە وەزارەتی پەروەردە وئەوقاف وکاروباری ئیسلامی و وەزارەتەکانی تر. کۆی بڕی پێشنیار کراوی ئەم فەسڵە دەکاتە(٠٠٠ ٤٦١٠٠) دینار وبەرێژەی (١ر٨٠ ٪)ی بودجە.
فەسڵی نۆیەم: مووچەوخەڵاتی خانەنشینی:
بڕی ئەم فەسڵە دەکاتە (٠٠٠ ٣٠٠ ٢٠٢) دینار بەرێژەی (٧و٩٢٪) ی واتە بە زیادبوونی بڕی (٠٠٠ ٢٠٠ ١٧) دینار کە هۆی ئەم زیادەیەش دەگەڕێتەوە بۆ زیادبوونی ژمارەی فەرمانبەرانی کە خانەنشین دەکرێن و هەروەها خەرج کردنی مووچە بۆ ئەو فەرمانبەرە خانەنشین کراوانەی کە لە حکوومەتی ناوەندی مووچە وەردەگرن وپاش کۆچی دواییان لەلایەن حکوومەتی هەرێمی کوردستانەوە مووچەیان بۆ وارثە کانیان خەرج دەکرێت.
بودجە لە سەر ئاستی بابەکان بەم شێوەی خوارەوەیە:
سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران (٠٠٠ ٧٦٢ ٢٧٥) دینار واتە بە رێژەی (١٠ر٧٩ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی پەروەردە (٠٠٠ ٦٥٤ ٤٠٩) دینار واتە بە ڕێژەی (١٦,٠٣٪) لە بودجە.
وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجی کردن (٠٠٠ ٦٩٢ ٣٩) دینار واتە بە ڕێژەی (١,٥٥٪) لە بودجە.
وەزارەتی کشتوکاڵ وئاودێری (٥٧ ٠٦١٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٢,٢٣٪) لەبودجە.
وەزارەتی ناوخۆ (٢٤٢ ٤١١٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٩,٤٩٪) لەبودجە.
وەزارەتی شارەوانی وگەشتوگوزار (٩٢ ٣٨٩٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٣,٦٢٪) لە بودجە.
وەزارەتی گواستنەوە وگەیاندن (٢٤ ٨٥٤٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٠,٩٧٪) لە بودجە.
وەزارەتی ڕۆشنبیری (٤١ ٤٥٤٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(١,٦٢٪) لە بودجە.
وەزارەتی تەندروستی کاروباری کۆمەڵایەتی (٢٤٠ ١٠٨٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٩,٤٠٪) لە بودجە.
وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدان(٢٥ ٤٠٨٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٠,٩٩٪) لە بودجە.
وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری (٥ ٨٢٦٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٠,٢٣٪) لەبودجە.
وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی (٥٥ ٥٨٢٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٢,١٨٪) لە بودجە.
وەزارەتی دارایی وئابووری (٦٨٢ ١٨٣٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٢٦,٠٧٪) لە بودجە.
وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە(٢٩٧ ٣٢٠٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(١١,٦٣٪) لەبودجە.
وەزارەتی بیشەسازی و وزە (٢٦ ٨٤٥٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(١,٠٥٪) لە بودجە.
وەزارەتی داد (٣٢ ٥٣٣٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(١,٢٧٪) لەبودجە.
دیوانی چاودێری دارایی (٦ ٣٤١٠٠٠) دینار واتە بە ڕێژەی(٠,٢٥٪) لە بودجە.
کەواتە وەزارەتەکان لە پلەی یەکەم تا دەیەم بەم شێوەی خوارەوە دەبن جگە لە وەزارەتی دارایی وئابووری:
یەکەم: وەزارەتی پەروەردە .
دووەم: وەزارەتی پێشمەرگە.
سێیەم: سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران (زانکۆ پەیمانگاکان ودەزگای شەهیدو ٠٠).
چوارەم:وەزارەتی ناوخۆ.
پێنجەم:وەزارەتی تەندروستی وکاروباری کۆمەڵایەتی.
شەشەم: وەزارەتی شارەوانی وگەشتوگوزار.
هەفتەم :وەزارەتی کشتوکاڵ وئاودێری .
هەشتەم: وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی .

نۆیەم: وەزارەتی رۆشنبیری.
دەیەم: وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن.

سێیەم: کارداران (میلاکات):

لە پێناوی ئەوەی کارگێرییەکان چالاکی خۆیان بەشێوەیەکی سەرکەوتوو وئابوورییانە لە رووی ژمارە وپلە فەرمانبەرانەوە جێبەجێ بکەن ،پێویستە هەریەکەو بە گوێرەی ئەرکی سەرشانی خۆی، شارەزایی ولێهاتوویی بەرزی لە کارگێڕیدا تێدا دابێن بکرێت.

فەرمانەکانی یاسای کاردار ژمارە (٢٥)ی ساڵی ١٩٦٠ی هەموارکراو هەموو ئەو فەرمانبەرو کادیرانە دەگرێتەوە کە لە فەرمانگەکانی حکوومەتی هەرێمدا کاردەکەن و مووچەی خۆیان لە بودجە وەردەگرن.

ژمارەی (٤٠٠٠) چوار هەزار فەرمانبەر بەشێوەیەکی کاتی دامەزراون. دووپات کراوتەوە کە تەنیا لە کاتی زۆر پێویستدا کاری گرێبەستەکان تازە بکرێتەوە ونابێ دەرفەتی ئەوە بدرێ کە فەرمانبەر بەشێوەیەکی کاتی دابمەزرێ لە بەر ئەوەی دامەزراندنیان دەبێ بەهۆی ئەوەی کە بارێکی گران بکەوێتە ئەستۆی گەنجینە وە لەماوەیەکی دووریشدا سوود لە خزمەتی ئەمانە وەرناگیرێ، هەروەها هەندێک پلە لە فەرمانگەکاندا زیادی هەیە. لەسەر ئەم بناخەیە : بەگوێرەی پەیکەری رێکخستنی فەرمانگەکان ژمارەی پلەکانی فەرمانبەرایەتی دیاری کراوە وئەو پلانەی کە پێویست نین دوور خراونەتەوە.

ئەمەو ژمارەی ئەو پلانەی بۆ مەبەستی بەرزکردنەوە ودامەزراندن پێشنیار کراون، یان ژمارەی ئەو پلانەی کە پێشنیارە لە پلە بەرزبوونەوەی ساڵی ٢٠٠٢ دا نەمێنن، هەموو رەچاوکراون. لە بەر تیشکی ئەو شتانەدا برە پارەی تەواو لە فەسڵی یەکەمی بودجەدا دانراوە.

فەسڵی یەکەم: خەرجییەکانی کارمەندان ومووچە ودەرماڵەی خێزانداری ودەرماڵەی منداڵان ودەدرماڵەکانی تر دەگرێتەوە، کە بەپێی پسپۆڕی وشارەزایی لەکاردا وبەپێی یاسا و رێنوماییەکان دەدرێت بە فەرمانبەران. دوای پەسەند کردنی بودجەی لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی بەرێز، وەزارەتی دارایی وئابووری موفرەداتی میلاکاتی ساڵی ٢٠٠٢ بەپێی یاسای بودجە ولەبەر تیشکی تێچوونی مووچە پەسەندکراوەکانی ناو بودجەدا وئەحکامی ماددەی سێیەمی یاسای میلاکاتی سەرەوە، ئامادە دەکات ورێنومایی تایبەتی بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ بوونی برگەکانی بودجە بۆ گشت وەزارەت وفەرمانگەکان بەپێی یاسای بودجە دەردەکات.

لە خوارەوە خشتەی میلاکی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠٢ جگە لە وەزارەتی پێشمەرگە وجگە لە گرێبەستەکان پێشکەش دەکەین.

أ- میلاکات لەسەر بنچینەی پلەکان:

پلەی تایبەت ١٨٧ پلە.
پلەی یەکەم أ ٢٤٦٢ پلە.

پلەی یەکەم ب   ٥٣٨١ پلە.
پلەی دووەم   ٧٨٩٤پلە .
پلەی سێیەم ١٠٦١٦پلە .
پلەی چوارەم ٩٥٩٥پلە .
پلەی پێنجەم ١٣٩٠٢پلە.
پلەی شەشەم ١٥٠٥٨پلە.
پلەی حەوتەم ١٧١٢٣پلە.
پلەی هەشتەم ١٢٢٥٥پلە.
پلەی نۆیەم ١١٥٧٢پلە.
پلەی دەیەم   ٤٨٢٢ پلە.

ب ـ میلاکات لەسەر بنچینەی بابەکان:

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران	٥٣٩٩
وەزارەتی پەروەردە	٤٠٢٨٩
وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن	٢٢٣٢
وەزارەتی کشتوکاڵ وئاودێری	٥٦٣٠
وەزارەتی ناوخۆ	١٦٩١١
وەزارەتی شارەوانی وگەشتوگوزار	٥٥١٥
وەزارەتی گواستنەوە گەیاندن	١٣٦٠
وەزارەتی رۆشنبیری	١٢٨٥
وەزارەتی تەندروستی وکۆمەڵایەتی	١٢١٧٥
وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەوگەشەپێدان	٢٠٦٤
وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی وهاوکاوی	١٨٧
وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی	٥٦١٤
وەزارەتی دارایی وئابووری	٥٠٠٨
وەزارەتی پیشەسازی ووزە	٥٨٥٢
وەزارەتی داد	١٢٤٧
دیوانی چاودێری دارایی هەرێم	٩٩
کۆی گشتی	**١١٠٨٦٧**

ج ـ بۆ ئاگاداری بەڕێزتان لە ساڵی ٢٠٠١ میلاکی هەمیشەیی لە (٦٠٣٩٠) فەرمانبەری پیاو و(٢٩٢٠٦) فەرمانبەری ئافرەت پێک دەهات واتە (٨٩٥٩٦) فەرمانبەر بەگشتی .

باری خێزانداری ئەم فەرمانبەرانەش بەم شێوەیە بووە:

٣١٤٣١ فەرمانبەری سەلت.

٥٨١٦٥ فەرمانبەری خێزاندار.

باری خێزانداری فەرمانبەران لەرووی ژمارەی منداڵان بەم جۆرە بووە:

٥٠٩٩ فەرمانبەر بێ منداڵ.

٣٥٩٣ فەرمانبەری خاوەن یەک منداڵ.

٤١٥٣ فەرمانبەری خاوەن دوو منداڵ.

٤٧٥٣ فەرمانبەری خاوەن سێ منداڵ.

٥٦٤٧ فەرمانبەری خاوەن چوار منداڵ.

٨٧٩٩ فەرمانبەری خاوەن پێنج منداڵ.

٨٠٠٣ فەرمانبەری خاوەن شەش منداڵ.

٦٨٩٤ فەرمانبەری خاوەن هەفت منداڵ.

٥٥٨٩ فەرمانبەری خاوەن هەشت منداڵ.

٥٦٣٥ فەرمانبەری خاوەن نۆ منداڵ و بەسەرەوە.

هەروەها ژمارەی میلاکی کاتی لە ساڵی ٢٠٠١ بریتی بووە لە (٤٠٥٤) گرێبەستە کە (٢٧٩٧) پیاو و(١٢٤٨) یان ئافرەت بوون.

چوارەم: هەبووەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەساڵی ٢٠٠١:

لەسەر فەرمانی بەڕێز سەرۆکی حکومەتی هەرێم بڕیار درا بەڕێوەبەرایەتیکی تایبەتی لە وەزارەتی دارایی وئابووری دابمەزرێت بۆ ئەوەی سەرجەم مومتەلەکاتی حکومەتی هەرێمی کوردستان چ ئەوانەی لەسەر بودجەی حکومەت کڕدراون یاخود لە رێگای بڕیاری ٩٨٦ دابین کراون لەم بەڕێوبەراتییە تۆمار بکرێت. ئەم بەڕێوەبەراتی ییە جگە لە تۆمار کردنی ممتلکات بە هاوکاری لایەنە پەیوەندی دارەکان بە بڕیاری /٩٨٦ هەڵدەستێ بە بەراورد کردن و وردبینی کردنیان. وا لەخوارەوە خشتەی ژمارەی ئۆتۆمۆبیل وئامێر وهەبووەکانی حکومەتی هەرێم لە ساڵی ٢٠٠١ پێشکەش دەکەین:

١٤١٨ ئۆتۆمۆبیل.

١٢٩٥ ئامێری بلدۆزەر وگرێدەر وشۆفەل وحادلە وفاریشە وتانکەر وئامێری تر.

٤٠ کارگای جۆراوجۆر.

١١٤ بگۆڕ.

١١٦٨ موەلیدەی جۆراوجۆر.

٣٥ ئەنتەرنێت.

١٤٤٢ کۆمپوتەر.

٤٦ فاكس.
٣٠٥ ئامێری تۆمارکردن.
٢٢٠٤ ئامێری گەیاندن.
١١٣ سەتەلایت.
١٨٤ ئامێری وێنە گرتن.
٨٣٦ چاپ.
٣٦٢ فۆتۆکۆپی.
١٦٦ رۆنیۆ.
٢ مایکرۆفیلم.
١٥١٣ ساردکەرەوەکان.
٣٩٥٣ ساردکەرەوەی هەوایی.
١٠٩١ پاکژ کەرەوەی هەوایی.
١٥٢٥ ئێرکۆندێشن.
٢٢٤ گێسکی کارەبایی.
١٣٩٢ حاسبە.
١٧٦٩٦سۆپا.
٦٤٢٦ پانکە.
١٩٢ رادیۆ.
٦٨٨ تەلەفزیۆن.
٣٧ ڤیدیۆ.
٤١ موتۆر.
١٧٥ ئامێری بێ تەل.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن، ئەمە بەس ژمارە بوو بەڵام سەدان مەلایین دینارە.

پێنجەم: بۆ روونکردنەوەی چۆنیەتی گۆڕانکاری لە بابەکان وبەشەکانی بودجەدا وا لە خوارەوە ئەم روونکردنەوانە پێشکەش بە بەڕێزتان دەکەین :

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران:

بە بڕی (١٧) ملیۆن و(١٧١)هەزار دینار کەمتر لە بڕی پەسەند کراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.

گۆرانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەیە:

دیوانی سەرۆکایەتی:

بڕە زیاد کراوەکان:

مووچە لە ٢٢٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٥٠٠٠٠٠ دینار.

پاراستنی باڵەخانە لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ ۲ دینار.
کڕینی خانووبەرە لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ ۲ دینار.
بڕە کەم کراوەکان :
پاراستنی هۆی گواستنەوە لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار.
پاراستنی دامەزراوەی ئاوی وکارەبایی لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۲۵۰دینار.
کڕینی ئۆتۆمۆبیل لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۰۰۰ ۱ دینار.
کڕینی مەکینە و دەزگا وئامێر لە ۱۲۰۰۰۰ ۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۷۵۵ دینار.
یارمەتی وباروبوو لە ۰۰۰ ۶۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ دینار.
پرۆگرامی جۆراوجۆر لە ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۷۰۰ دینار.

سەرۆکایەتی زانکۆی سەلاحەددین:

بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۰۰۰ ۳٦۵ ۱۱ دینار بۆ ۰۰۰ ۰۰۰ ۱۸دینار.
کڕینی کەلوپەل لە ۰۰۰ ۲۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۱۵۰۰دینار.
بڕە کەم کراوەکان:
مووچە لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۱۸ دینار بۆ ۰۰۰ ۰۰۰ ۱۷ دینار.
کرێ ی دەرس ووتنەوە لە ۰۰۰ ۰۰۰ ۷ دینار بۆ ۰۰۰ ۰۰۰ ٦ دینار.
خەرجیی چاپ لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۳ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ ۲ دینار.
کڕینی مەکینە ودەزگا وئامێر لە ۰۰۰ ۲۳۰ ۲ دینار بۆ ۰۰۰ ۱۰۹۰ دینار.

سەرۆکایەتی زانکۆی دهۆک:

بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی قوتابیان لە ۰۰۰ ۸۱۰ ۲ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ ۳ دینار.
پاراستنی باڵەخانە لە ۰۰۰ ۵۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ ۲ دینار.
بڕەکەم کراوەکان :
مووچە لە ۰۰۰ ٤۸۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ٤۳۰۰ دینار .
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۰۰۰ ۸۹۵ ٦دینار بۆ ۰۰۰ ۵۸۲۵ دینار .
کرێ ی زەوی وبالەخانە لە ۰۰۰ ۷۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۲۵۰ دینار .
کرێ ی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە ۰۰۰ ۷۵۰ دینار بۆ ۰۰۰ ٤۵۰ دینار .
کڕینی مەکینەو دەزگا وئامێرلە ۰۰۰ ۲۱۵۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۱۰۸۰ دینار .

دەستەی پەیمانگا تەکنیکی ییەکان:

دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۱٦۹۰۰۰ ۳ دینار زیاد کراوە بۆ ۲٤۵۰۰۰ ٤ دینارو، بڕە کەم کراوەکانیش ئەمانەی خوارەوەن:

کرێ ی دەرس ووتنەوە لە ١٥٠٦٠٠٠ دینار بۆ ١٢٠٠٠٠٠ دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٢٠٢٦٠٠٠ دینار بۆ ١٧٠٠٠٠٠ دینار.
کڕینی کەلوپەل لە ١٠٠٥٠٠٠ دینار بۆ ٥٠٠٠٠٠ دینار.
کڕینی مەکینە ودەزگا وئامێر لە ١٨٣١٠٠٠ دینار بۆ ١٤١٢٠٠٠ دینار.

چاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین:

کەرەستەوپێداویستی پیشەسازی لە ٢٥٠٠٠٠٠ دینار کەم کراوە بۆ ٢٠٠٠٠٠٠ دینار.

کۆڕی زانیاری کوردستان:

پالپشەی پەسەندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١ دانەبووە، بۆ ساڵی ٢٠٠٢ بڕی ٢٣٦٥٠٠٠٠) بۆ گشت فەسڵەکان پێشنیار کراوە.
خەرجی فەرمانبەران ٥٩٠٠٠٠ دینار.
پێداویستیەکانی خزمەت ٩٠٩٠٠٠ دینار.
پێداویستیەکانی کالایی ١٠٠٠٠٠ دینار.
پاراستنی هەرهەیەکان ٢٠٥٠٠٠ دینار .
خەرجیی سەرمایەداری ٥٦١٠٠٠ دینار .

وەزارەتی پەروەدە:

بەبڕی (٣٢) ملیۆن و(١٧٨) هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسەندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١. گۆرانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە.

دیوانی وەزارەت:

بۆ چالاکی وەرزشی ودیدەوانی کە لە بودجەی ساڵی ٢٠٠٢ بڕی (١٠٠٠٠٠٠) دینار پێشنیار کراوە.بڕە کەم کراوەکانیش ئەمانەن:
پاراستنی باڵەخانە لە ١٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ١٥٠٠٠٠ دینار.
کڕینی مەکینە ودەزگا وئامێر لە ٤٥٥٠٠٠ دینار بۆ ٩٥٠٠٠ دینار.

بەڕێوبەرایەتی یەکانی گشتی پەروەردە:

بڕە زیادکراوەکان:
مووچە لە ٧٥٠٦٠٠٠٠ دینار بۆ ٨٥٠٨٠٠٠٠ دینار .
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ١٢٠٩٢٥٠٠٠دینار بۆ ١٢١٨٧٥٠٠٠دینار.
کرێی دەرس ووتنەوە لە ٨٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ١٢٠٠٠٠٠٠ دینار .
کرێ ی تاقیکردنەوە ١٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٨٠٠٠٠٠٠ دینار .
زیادەی پەرلەمان لە ٨٥٠٠٠٠٠٠دینار بۆ ٩٣٨٥٠٠٠٠ دینار .
دەرماڵەو خەرجی سەفەر لە ٦٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٧٠٠٠٠٠٠ دینار .
کرێی هۆی گواستنەوە لە ٦٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٧٢٢٨٠٠٠ دینار .

چالاکی وەرزشی ودیدەوانی لە ٠٠٠ ١٥٠٠دینار بۆ ٠٠٠ ٣٠٠٠دینار .
گواستنەوەی کەرەستە وکالآ لە ٠٠٠ ٩٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٩٠٠ دینار .
بڕە کەم کراوەکان:
قرتاسیە وچاپەمەنی لە ٠٠٠ ٢٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١١٠٠ دینار.
کەلوپەل وپێداویستی وەرزشی لە ٠٠٠ ١٥٠٠دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار.
کڕینی کەل و پەلە لە ٠٠٠ ٤٧٥٠ بۆ ٠٠٠ ٣٠٠٠دینار.
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ٠٠٠ ١٣٨٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٩٥٥ دینار .
کڕینی خانووبەرە لە ٠٠٠ ٣٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٥٠٠ دینار.

چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە:

بڕە زیاد کراوەکان:
کەرەستەوپێداویستی لە ٠٠٠ ٥٢٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٥٠٠ دینار.
پاراستنی دەزگاو مەکینەو ئامێر لە ٠٠٠ ٥٠٠دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٠٠دینار.
کڕینی مەکینە ودەزگا ئامێر لە ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٢٧ دینار.

پەیمانگاکان وخانەی مامۆستایان:

بڕە زیاد کراوەکان :
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٠٠٠ ١١٩٥دینار بۆ ٠٠٠ ١٧٨٣ دینار.
کرێی دەرس ووتنەوە لە ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٥٠٠ دینار .

وەزارەتی ئەشغال نیشتەجێ کردن:

بەبڕی (١٥) ملیۆن و (٢٢٨) هەزار دینار کەمتر لە بڕی پەسەندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

فەرمانگەکانی ئەشغال:

بڕە کەم کراوەکان:
زیادەی پەرلەمان لە ٠٠٠ ٢٨٤٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٢٥٠٠ دینار.
پاراستنی ڕێگاو پردو ڕاماڵینی بەفر لە ٠٠٠ ٣٠٥٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٢٠٠ دینار.
پاراستنی دەزگاو مەکینەو ئامێر لە ٠٠٠ ٢٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٢٠٠ دینار
پاراستنی هۆی گواستنەوەو لە ٠٠٠ ١٧١٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٩٠٠ دینار
پاراستنی کارگەو بەکارهێنانی لە ٠٠٠ ١٥٥٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٠٠ دینار
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ٠٠٠ ٢٤١٥ دینار بۆ ٠٠٠ ٤٦٧ دینار
کڕینی کارگە لە ٠٠٠ ١٥٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار

ـ فەرمانگەکانی ڕێگاوبان:

بۆ کڕینی کارگە بڕی (٠٠٠ ١٠٠٠) دینار پێشنیار کراوە. بڕی پەسندکراوی ساڵی ٢٠٠١ بریتی

بووە لە (١٥٠٠٠٠) دینار.
برە کەم کراوەکانیش ئەمانەن:
زیادەی پەرلەمان لە ٣٢٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٥٣٠٠٠٠ دینار.
پاراستنی ڕێگاو پردو ڕامالینی بەفر لە ٦٥٧٨٠٠٠ دینار بۆ ٣٦٠٠٠٠٠ دینار
پاراستنی دەزگاو مەکینەو ئامێر لە ٣٣٥٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٠٠٠٠٠٠ دینار.
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ٤٩٠٦٠٠٠ دینار بۆ ١٩٥٥٠٠٠ دینار.

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری:

بەبڕی (٦) ملیۆن و (٣٧٤) هەزار دینار کەمتر لەبڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی هەولێر:

برە کەم کراوەکان:
مووچە لە ٧٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٧٠٠٠٠٠ دینار
دەرماڵەی خێزان و منداڵان لە ١٥٨٥٠٠٠ دینار بۆ ٤٨٥٠٠٠ دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ١٤٥٤٠٠٠ دینار بۆ ٩٥٥٠٠٠.
زیادەی پەرلەمان لە ٥٦٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٤٥٠٠٠٠ دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی دهۆک:

برە کەم کراوەکان:
مووچە لە ٢١٢٠٠٠٠ دینار بۆ ١٥٦٣٠٠٠ دینار
زیادەی پەرلەمان لە ٢٢٥٠٠٠٠ دینار بۆ ١٥٠٠٠٠٠ دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی لە پارێزگاکان:

کەرستەو پێداویستی کە (١٥١٦٠٠٠) دینار بڕی پەسند کراوی هەبوو بۆ (٥٠٠٠٠٠) دینار کەم کراوەتەوە.

- بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری و سەرچاوەکانی ئاو:

برە کەم کراوەکان:
مووچە لە ٢٧٤٨٠٠٠ دینار بۆ ١٥٢٠٠٠٠ دینار.
دەرماڵەی خێزان و منداڵان لە ٧٢٥٠٠٠ دینار بۆ ٢٨٥٠٠٠ دینار
زیادەی پەرلەمان لە ٣٢٠٠٠٠٠ دینار بۆ ١٢٨٨٠٠٠ دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕەزگەری و دارستان و پاوان:

لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١ بڕی پەسندکراو نەبوو بۆ ساڵی ٢٠٠٢ بڕی ١٢٠٥٣٠٠٠ دینار پێشنیار کراوە بەم شێوەیە:
خەرجی فەرمانبەران ٩٦٤٢٠٠٠ دینار.

پێداویستییەکانی خزمەت ٠٠٠ ٥٤١ دینار.
پێداویستیەکانی کاڵایی ٠٠٠ ٥٥٣ دینار.
پاراستنی هەرهەیەکان ٠٠٠ ٥٢٤ دینار.
خەرجیی سەرمایەداری ٠٠٠ ٧٩٣ دینار.

وەزارەتی ناوخۆ:

بەبڕی (١٧) ملیۆن و (٦٨٩) هەزار دینار کەمتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١ گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

ـ دیوانی وەزارەت:

بڕە کەم کراوەکان:
جلوبەرگ لە ٠٠٠ ٠٠٠ ١٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٠٠ ٨ دینار.
یارمەتی و باروبوو لە ٠٠٠ ٢٠٠ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ٧٥٠ دینار.
خەرجییەکانی پلانی نائاسایی لە ٠٠٠ ٠٠٠ ٧ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٠٠ ٤ دینار.

ـ کارگێڕییە گشتییەکانی پارێزگاکانی هەرێم:

بڕە کەم کراوەکان:
کڕینی مەکینەو دەزگا و ئامێر لە ٠٠٠ ٣٨١ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ٧٥٥ دینار.
پرۆگرامی جۆراوجۆر لە ٠٠٠ ١٥٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٢٠٠ دینار.

ـ کارگێڕییە خۆجییەکانی پارێزگاکانی هەرێم:

مووچە لە ٠٠٠ ١٠٦ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ٨٠٠ دینار کەم کراوەتەوە.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاسایش:

بڕە زیاد کراوەکان:
سووتەمەنی لە ٠٠٠ ٢٠٠ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٥٠ ١ دینار.
جل وبەرگ، پاڵپشتەی پەسندکراوی نەبوو بڕی ٠٠٠ ٦٠٠ ١ دینار پێشنیار کراوە.
خۆراک لە ٠٠٠ ٢٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٣٠٠ ٣ دینار.
پاراستنی باڵەخانە لە ٠٠٠ ٣٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٥٠ ١ دینار.
پاراستنی دامەزراوەی ئاوی و کارەبایی لە ٠٠٠ ١٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٤٠٠ دینار.
خەرجیی تایبەت لە ٠٠٠ ٢٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٤٠٠٠ دینار.

بڕە کەم کراوەکان:
مووچە لە ٠٠٠ ٠٠٠ ١٠دینار بۆ ٠٠٠ ٤٠٠ ٩ دینار
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٠٠٠ ٨١٢ ٢٥دینار بۆ ٠٠٠ ٩٤٧ ٢١ دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٠٠٠ ٢٥٠ ١١دینار بۆ ٠٠٠ ١٥٣ ٨ دینار.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پۆلیس:

خۆراک لە ٤٥٠٠٠٠٠دینار بۆ ٦٠٠٠٠٠٠ دینار زیاد کراوەو بڕە کەم کراوەکانیش ئەمانەن:
مووچە لە ٢٠٠٠٠٠٠٠دینار بۆ ١٦٠٠٠٠٠٠ دینار.
دەرماڵەی خێزان و منداڵان لە ٢١٠٠٠٠٠دینار بۆ ١٤٠٠٠٠٠دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٦٧٥٦٣٠٠٠ دینار بۆ ٥٢٥٦٣٠٠٠دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٣٢٠٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٢٥٥٥٢٠٠٠دینار.
کەرستەو پێداویستی لە ١٠٦٠٠٠٠دینار بۆ ٩٥٠٠٠٠دینار.
بۆ کڕینی چەک و تەقەمەنی (٧٥٠٠٠٠) دینار بڕی پەسندکراویان هەبوو بۆ ساڵی ٢٠٠٢ هیچ بڕێک پێشنیار نەکراوە.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی هاتووچۆ:
پاڵپشتەی پەسندکراوی نەبوو، بڕی (١٨٦٧٢٠٠٠) دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢ پێشنیار کراوەو بەم شێوەیە:
خەرجیی فەرمانبەران ١٣٣٢٢٠٠٠دینار.
پێداویستییەکانی خزمەت ١٠٣٢٠٠٠دینار.
پێداویستییەکانی کاڵایی ١٦٣٣٠٠٠دینار.
پاراستنی هەرهەیەکان ١٦٨٤٠٠٠دینار.
خەرجیی سەرمایەداری ١٠٠١٠٠٠دینار.
- کۆلیژی پۆلیس:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٢٢٥٢٠٠٠دینار بۆ ١٣٦٠٠٠٠ دینار کەم کراوە.
پاراستنی باڵەخانە لە ٢٠٠٠٠٠ دینار بۆ ٧٥٠٠٠٠ دینار زیاد کراوە.
وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار:
بەبڕی (٢١) ملیۆن و (٩٧٨) هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١ گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:
- بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاووئاوەڕۆ:
بڕە زیادکراوەکان:
مووچە لە ١٠٥٠٠٠٠٠ دینار بۆ ١١٠٠٠٠٠٠دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٤٩٢٧٠٠٠ دینار بۆ ٧٢٤٧٠٠٠ دینار.
پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە ٣٥٠٠٠٠ دینار بۆ ٧٠٠٠٠٠ دینار.
کرێی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە ٧٥٠٠٠٠ دینار بۆ ٣٠٠٠٠٠٠ دینار.
کرێی کارەبا لە ٢٥٠٠٠٠٠ دینار بۆ ١٠٠٠٠٠٠٠دینار.
سووتەمەنی لە ٣٠٠٠٠٠٠دینار بۆ ٥٠٠٠٠٠٠ دینار.

پاراستنی باڵەخانە لە ۰۰۰ ۳۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار.
پاراستنی دامەزراوەی ئاوی و کارەبایی لە ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۰۰۰ ٤ ملیۆن دینار.
پاراستنی ڕێگاو ئاوەڕۆ لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱دا بڕی پەسەندکراوی نەبوو بۆ ساڵی ۲۰۰۲ بڕی ۰۰۰ ۲۵۰۰ دینار پێشنیار کراوە.
بڕە کەم کراوەکان:
زیادەی پەرلەمان لە ۰۰۰ ٤١٢ ١٠ دینار بۆ ۰۰۰ ۹۷٦ ۸ دینار.
پاراستنی دەزگاو مەکینەو ئامێر لە ۰۰۰ ۵۰۰ ۳ دینار بۆ ۰۰۰ ۳۰۰۰ دینار.
- بەڕێوەبەرایەتی بەرگری شارستانی:
بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۰۰۰ ۸۷۰ ۵ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۲۰ ٦ دینار.
مەودایێ قەڵاچۆو خۆپارێزی لە ۰۰۰ ۲۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۵۰۰ دینار.
پاراستنی هۆی گواستنەوە لە ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۲۰۰۰ دینار.
وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن:
بە بڕی (۸۰) هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:
- دیوانی وەزارەت:
خەرجیی چاپ لە ۰۰۰ ۵۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۲۰۰ دینار کەم کراوەتەوە.
- بەڕێوەبەرایەتییەکانی پۆستەو گەیاندن:
بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۰۰۰ ۲٦۸ ۲ دینار بۆ ۰۰۰ ۱٦۵ ۳دینار.
کرێی هۆی گواستنەوە لە ۰۰۰ ۱۰۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۳۰۰ ۱دینار.
ئەمەو پاراسنی باڵەخانە لە ۰۰۰ ۱٦۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۸۰۰ دینار کەم کراوەتەوە.
وەزارەتی ڕۆشنبیری:
بەبڕی (۲) ملیۆن و (٥٧٦) هەزار دینار کەمتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:
- بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕاگەیاندن:
پاداشت بۆ غەیری کارمەندانی دائیرە لە ۰۰۰ ۸۰۰ دینار بۆ ۰۰۰ ۲۵۰دینار کەم کراوەتەوەو بۆ بەرهەم هێنانی فیلمی سینەمایی و تەلەفزیۆنی کە بڕی پەسند کراوی نەبوو، ۰۰۰ ۳۰۰ دینار بۆ ساڵی ۲۰۰۲ پێشنیار کراوە.
- بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕۆشنبیری و هونەر:
بڕە زیادکراوەکان:

زیادەی پەرلەمان لە ٠٠٠ ٦٥٢ دینار بۆ ٠٠٠ ٩٣٨ دینار.
بۆ فیلمی سینەمایی بەڵگەنامەیی بڕی پەسندکراو نەبوو، ٠٠٠ ٢٠٠ دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢ پێشنیار کراوە.
بۆ بەخشینی کۆمەڵەکان بڕی پەسندکراو نەبوو، ٠٠٠ ٩٠٠ دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢ پێشنیار کراوە.
بڕە کەم کراوەکان:
کڕینی کەلوپەل لە ٠٠٠ ٦٨٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٣٠٠ دینار.
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ٠٠٠ ٤٢٢ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٢٣دینار.
چالاکییەکانی وەرزشی لە ٠٠٠ ٢٥٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٢٠٠٠ دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش و لاوان:

بڕە زیاد کراوەکان:
چالاکی وەرزشی و دیدەوانی لە ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٧٠٠ دینار.
بەخشینی یانە وەرزشییەکان لە ٠٠٠ ١٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ١٢٠٠ دینار.
هەروەها مووچە لە ٠٠٠ ٦٠٠ ١ دینار بۆ ٠٠٠ ١٠٠ ١ دینار کەم کراوەتەوە.

وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەلایەتی:

بەبڕی (٣٠) ملیۆن و (١٠٨) هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی خزمەتگوزاری تەندروستی:

بڕە زیادکراوەکان:
مووچە لە ٠٠٠ ٥٠٠ ٢١ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٥٠ ٢٥ دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ٠٠٠ ٢٦٦ ٢٤ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٢٤ ٢٩ دینار.
خاوێن کردنەوەی نەخۆشخانەکان لە ٠٠٠ ٢٥٠ ٢ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٠٠ ٢ دینار.
سووتەمەنی لە ٠٠٠ ٥٠٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٠٠ ٦ دینار.
خۆراک لە ٠٠٠ ٠٠٠ ١١ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٠٠ ٢٠ دینار.
پرۆژەی قەلاچۆکردنی مەلاریا لە ٠٠٠ ٥٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٠٠٠ ١ دینار.
ئەمەو پاراستنی باڵەخانە لە ٠٠٠ ١٨٠٠ دینار بۆ ٠٠٠ ٥٠٠ ١ دینار کەم کراوەتەوە.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی کاروباری دەستەبەری کۆمەلایەتی:

مووچەی خانەنیشینی و دەستەبەری کۆمەلایەتی لە ٠٠٠ ٣٥٠ دینار زیاد کراوە بۆ ٠٠٠ ٨٠٠ دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاودێری کۆمەلایەتی:

بۆ یارمەتی و باروبوو بڕی پەسندکراو نەبوو، (٠٠٠ ٥٠٠ ٢) دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢ پێشنیار

کراوە.
بۆ مووچەی خانەنیشنی و دەستەبەری کۆمەلایەتی بڕی (۲ ٥٠٠ ٠٠٠) دینار پێشنیار کراوە کە لە بودجەی ساڵی (٢٠٠١)دا هیچ بڕێکی بۆ لەبەرچاو نەگیرابوو.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاکسازی کۆمەلایەتی:

بڕە زیاد کراوەکان:

مووچە لە ٤٢٥٠٠٠دینار بۆ ١٢٠٠٠٠٠دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٧٥٠٠٠٠دینار بۆ ١٣٧٢٠٠٠دینار.
خەرجیی چاپ لە ٢٥٠٠٠دینار بۆ ٣٢٥٠٠٠دینار.
کڕینی ئامێرو و هۆی گواستنەوە لە ٧٥٠٠٠دینار بۆ ٥٥٠٠٠٠دینار.
سووتەمەنی لە ١٠٠٠٠٠دینار بۆ ٣٠٠٠٠٠دینار.
جل و بەرگ لە ٢٠٠٠٠٠دینار بۆ ٥٥٠٠٠٠دینار
خۆراک لە ١ ٢٥٠ ٠٠٠دینار بۆ ٢٥٠٠٠٠٠دینار.
پاراستنی دامەزراوەی ئاوی و کارەبایی لە ٦٠٠٠٠دینار بۆ ٥٠٠٠٠٠دینار.
کڕینی کەلوپەل لە ٦٠٠٠٠دینار بۆ ٣٥٠٠٠٠دینار.
کڕینی مەکینە و دەزگاو ئامێرو لە ٣٨٢٠٠٠دینار بۆ ٦٢١٠٠٠دینار.

وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدان:

بە بڕی(٤٩٢)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوەدانکرادنەوە و گەشەپێدان:

بڕە زیاد کراوەکان:

سووتەمەنی لە ٦٥٠ ٠٠٠دینار بۆ ١ ٢٠٠ ٠٠٠دینار.
پاراستنی دەزگا ومەکینە و ئامێر لە ١ ٠٦٠ ٠٠٠دینار بۆ ٢ ٠٠٠ ٠٠٠دینار.
پاراستنی کارگە و بەکارهێنانی لە ١ ٥٠٠ ٠٠٠دینار بۆ ١ ٧٥٠ ٠٠٠دینار.

بڕە کەم کراوەکان:

مووچە لە ٥ ٥٠٠ ٠٠٠دینار بۆ ٤ ٩٥٠ ٠٠٠دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٥ ٣٧٨ ٠٠٠دینار بۆ ٤ ٦٠٠ ٠٠٠دینار.

وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری:

بە بڕی(٥٠٣)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

ـ دیوانی وەزارەت:

بڕە کەم کراوەکان:

پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە ٥٠٠٠٠٠دینار بۆ ٣٠٠٠٠٠دینار.
میوانداری و وەفد و پێوەندی لە ٥٠٠٠٠٠دینار بۆ ٣٠٠٠٠٠دینار.
کڕینی کەلوپەل لە ٤٠٠٠٠٠دینار بۆ ١٠٠٠٠٠دینار.
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ٣٦٠٠٠٠دینار بۆ ١٣٣٠٠٠دینار.
بۆ کڕینی زەوی (٥٠٠٠٠٠)دینار بڕی پەسندکراویان هەبوو، بۆ ساڵی ٢٠٠٢ هیچ بڕێک پێشنیار نەکراوە.

- بەڕێوەبەرایەتی سەفەری دهۆک:

بڕی پەسندکراوی نەبوو، بڕی(٢٢٥٨٠٠٠) دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢پێشنیار کراوە، بەم شێوەیە:
خەرجیی فەرمانبەران ٧٠٧٠٠٠دینار.
پێداویستییەکانی خزمەت ٨١٣٠٠٠دینار.
پێداویییستەکانی کالاّیی ٣٩١٠٠٠دینار.
پاراستنی هەرهەیەکان ١٦٠٠٠٠دینار.
خەرجیی سەرمایەداری ١٨٧٠٠٠دینار.

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی:

بە بڕی (٧)ملیۆن و(٢١٠)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی٢٠٠١.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

- دیوانی وەزارەت:

بڕە زیادکراوەکان:
کتێبی قوتابخانە لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١دا بڕی پەسنداکراوی نەبوو بۆ ساڵی٢٠٠٢ بڕی ٣٠٠٠٠٠دینار پێشنیار کراوە.
کڕینی خانووبەرە لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١دا بڕی پەسندکراوی نەبوو بۆ ساڵی ٢٠٠٢ بڕی ٧٠٠٠٠٠دینار پێشنیار کراوە.
پرۆگرامی مەشق کردن واتە خولی بەهێز کردنی ووتارخوێن و پێش نوێژو خولی فێرکردنی قورئانی پیرۆز لە ٥٠٠٠٠٠دینار کراوەتە ٢٠٠٠٠٠٠دینار.
ئەمەو کڕینی کەلوپەل لە ٧٥٠٠٠٠دینار بۆ ٢٠٠٠٠٠دینار کەم کراوەتەوە.

- بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی هەولێر:

بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ١٠٢٠٠٠٠دینار بۆ ٢٠٢٠٠٠٠دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ٦٧٦٥٠٠٠دینار بۆ ٨٥٠٠٠٠٠دینار.
دەرماڵەی قوتابیان لە ٦٠٠٠٠٠دینار بۆ ٩٠٠٠٠٠دینار.
بڕەکەم کراوەکان:

مووچە لە ‎٠٠٠ ٧٥٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٦٨٠٠٠‎دینار.
بەخشینی ئەوقاف لە ‎٠٠٠ ٨٥٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٨٢٠٠٠‎دینار.

ـ بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی دهۆک:

بڕە زیاد کراوەکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ‎٦٢٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٦٤٠٠٠‎دینار.
زیادەی پەرلەمان لە ‎٠٠٠ ٣١٠ ٢‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٦٧٨ ٤‎دینار.
بەخشینی ئەوقاف لە ‎٠٠٠ ٨٥٠ ٢‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٣٠٠٠٠٠‎دینار.

وەزارەتی دارایی و ئابووری:

بەبڕی (٢٥٧)ملیۆن و(٨٣٠) هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١دا.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی داهات:

بڕە زیادکراوەکان:
دەرماڵەی خەرجیی سەفەر لە ‎٠٠٠ ٧٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ١٠٠٠‎دینار.
بۆ خۆراک بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ٢٠٠١دا نەبوو، بڕی ‎٠٠٠ ٤٥٠٠‎دینار بۆ ساڵی ٢٠٠٢ پێشنیار کراوە.

بڕە کەم کراوەکان:
مووچە لە ‎٣٢٨٦٠٠٠‎دینار بۆ ‎٢٩٧٥٠٠٠‎دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ‎١٠١١١٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٩٥٥٠‎دینار.
خەرجیی چاپ لە ‎٠٠٠ ١٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٦٠٠‎دینار.
قرتاسیە و چاپەمەنی لە ‎٠٠٠ ١٥٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ١٠٨٠‎دینار.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی دارایی:

بڕە زیاد کراوەکان:
بەخشینی شارەوانی ییەکان لە ‎٠٠٠ ٠٠٠ ٣٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٠٠٠ ١٠٠‎دینار. بەخشینی بەخشینی سەندیکاکان و
یەکیتی یەکان لە ‎٠٠٠ ٠٠٠ ٢٥‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٠٠٠ ٣٠‎دینار.
بەخشینی کۆمەڵەکان لە ‎٠٠٠ ٥٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ١٠٢٥٠‎دینار.
بەخشینی پارتەکان لە ‎٠٠٠ ٠٠٠ ٨٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٠٠٠ ١٠٠‎دینار.

بڕە کەم کراوەکان:
ئیفاد بۆ دەرەوەی هەرێم لە ‎٠٠٠ ٦٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٥٠٠٠‎دینار.
خەرجیی چاپ لە ‎٠٠٠ ٤٠٠٠‎دینار بۆ ‎٠٠٠ ٣٥٠٠‎دینار.
بەخشینی دەرچواندنی گۆڤارەکان لە ‎٠٠٠ ٥٠٠‎ دینار بۆ ‎٠٠٠ ١٠٠‎دینار.

- بەڕێوەبەرایەتی گشتی بازرگانی:
بڕە زیاد کراوکان:
مووچە لە ۰۰۰ ۱۸۹۰دینار بۆ ۲۳۸۰۰۰ ۲دینار.
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۱۸۷۸۰۰۰دینار بۆ ۱۹۱۰۰۰ ۲دینار.
بڕە کەم کراوەکان:
زیادەی پەرلەمان لە ۰۰۰ ۲۲۳ ۲دینار بۆ ۱۸۹۶۰۰۰دینار.
کڕینی کەلوپەل لە ۹۳۷۰۰۰دینار بۆ ۵۰۵۰۰۰دینار.
کڕینی مەکینەو دەزگا و ئامێر لە ۱۰۷۳۰۰۰دینار بۆ ۸۳۵۰۰۰دینار.
بۆ کڕینی خانووبەرە ۳۰۰۰۰۰دینار بڕی پەسندکراو هەبوو، بۆ ساڵی ۲۰۰۲هیچ بڕێک پێشنیار نەکراوە.
- بەڕێوەبەرایەتی گشتی پۆلیسی سنوور و گومرک:
مووچە لە ۱۷۰۰۰۰۰ دینار بۆ ۲۰۰۰۰۰۰دینار زیاد کراوە و بۆ خۆراکیش بڕی پەسندکراو نەبوو، مەبلەغی ۲٤۰۰۰۰۰دینار بۆ ساڵی ۲۰۰۲پێشنیار کراوە.
- بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی:
بڕە زیاد کراوەکان:
کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێر لە ۲۱۰۰۰۰دینار بۆ ۵۵۸۰۰۰دینار.
مووچەی خانەنشینانی مەدەنی لە ۵٤۰۰۰۰۰دینار بۆ ٦٤۰۰۰۰۰دینار.
مووچەی خانەنشینانی عەسکەری وهێزی ئاسایشی ناوخۆ لە ٦۰۰۰۰۰ دینار بۆ ۸۰۰۰۰۰ دینار.
وەزارەتی پێشمەرگە:
بەبڕی (۱٦)ملیۆن و (۵۲۰)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱دا.
گۆرانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:
خەرجیی فەرمانبەران لە ۲۰٤۰۰۰۰۰دینار بۆ ۲۱۰۱۲۰۰۰۰دینار.
پێداویستییەکانی خزمەت لە ۹٦۰۰۰۰۰دینار بۆ ۱۱٦۵۰۰۰۰دینار.
پێداویستییەکانی کالآیی لە ۱۵۲۰۰۰۰۰ دینار بۆ ۱۸۱۷۰۰۰۰دینار.
پاراستنی هەر هەیەکان لە ۱٤۰۰۰۰۰۰دینار بۆ ۱٦۹۳۰۰۰۰دینار.
خەرجیی سەرمایەداری لە ۸۰۰۰۰۰۰دینار بۆ ۱۰٤۵۰۰۰۰دینار.
وەزارەتی پێشەسازی و وزە:
بە بڕی (۲)ملیۆن و(۳۰۹)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱دا.
گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:
- بەڕێوەبەرایەتی یەکانی پۆلیسی کارەبای پارێزگاکان:
دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۲۹۲۵۰۰۰دینار بۆ ۳۹۷۱۰۰۰دینار زیادبووە.

ـ تۆڕەکانی هەرێمی کوردستان:

پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە ۵۰۰۰۰۰دینار بۆ ۷۰۰۰۰۰دینار زیاد کراوە.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەکنیک و بەرهەم:

بڕە زیاد کراوەکان:

مووچە لە ۱٤۸۰۰۰دینار بۆ ۷۹۰۰۰۰دینار.

دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۱٤۱۰۰۰دینار بۆ ۸۲۰۰۰۰دینار.

زیادەی پەرلەمان لە ۱٦۵۰۰۰دینار بۆ ۷۹۲۰۰۰دینار.

کەرەستە و پێداویستی

تاقیگەیی و پیشەسازی لە ٥٠٠٠٠دینار بۆ ۹٦۰۰۰۰دینار.

وەزارەتی داد:

بە بڕی (۳)ملیۆن و (۸۳۸)هەزار دینار زیاتر لە بڕی پەسندکراو لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱ دا.

گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

ـ دیوانی وەزارەت:

کڕینی کەلوپەل لە ۱۳۵۰۰۰دینار بۆ ۲۰۰۰۰۰۰دینار.

چونکە وا توقع دەکەین کە لە ساڵی ۲۰۰۲ بینایەکەیان تەواوبێ.

ـ دادگاکان:

مووچە لە ۱۳۳۰۰۰۰دینار بۆ ۱۷۷۰۰۰۰دینار.

ودەرماڵەی فەرمانبەران لە ۷۷۹۵۰۰۰دینار بۆ ۸۳۷۹۰۰۰ دینار زیاد بوونەوەی هەبووە، و هەروەها کڕینی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە ۷۰۱۰۰۰۰دینار بۆ ۳۱۵۰۰۰۰دینار کەم کراوەتەوە.

ـ بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆمارگای خانووبەرە:

دەرماڵەی فەرمانبەران لە ۷۷۸۰۰۰۰دینار بۆ ۱۲۱۸۰۰۰۰دینار زیاد کراوە.

و کڕینی مەکینەو دەزگاو ئامێرو لە ۱۳۸۹۰۰۰۰دینار بۆ ۱۰۲٤۰۰۰۰دینار کەم کراوەتەوە.

سەرۆکایەتی داواکاری گشتی:

بڕی پەسندکراوی لە بودجەی ساڵی ۲۰۰۱دا نەبوو مەبلەغی ۱٦٦۰۰۰۰دینار بۆ ساڵی۲۰۰۲ پێشنیار کراوە بەم شێوەیە:

خەرجیی فەرمانبەران ۱۱۹۷۰۰۰دینار.

پێداویستیەکانی خزمەت ۱۳۸۰۰۰دینار.

پێداویستەکانی کالاّیی ٥٤٠٠٠دینار.

پاراستنی هەرهەیەکان ٦٥٠٠٠دینار.

خەرجیی سەرمایەداری ۲۰٦۰۰۰دینار.

دیوانی چاودێری دارایی هەرێم :

بڕی پەسندکراویان نەبوو بڕی(٦٣٤١٠٠٠)دینار پێشنیار کراوە بەم شێوەیە:

خەرجیی فەرمانبەران ۲۱۹۱۰۰۰دینار.

پێداویستەکانی کالاّیی ٤٠٥٠٠٠دینار.

خەرجیی سەرمایەداری ١٦٩٥٠٠٠دینار.
پرۆگرامی تایبەت ١٥٠٠٠٠دینار.
پێداویستیەکانی خزمەت ١٣٠٥٠٠٠دینار.
پارستنی هەرهەیەکان ٤٤٥٠٠٠دینار.
خەرجیی گوازراوەیی ١٥٠٠٠٠دینار.

شەشەم:فەرمانگە خۆبژێوەکان:

١/بانکە بازرگانی ییەکان کە لە(١٦) بانک پێک دێن داهات و خەرجییەکانیان بریتین لە:

أ- خەرجییەکان(١٧٣٦٧٠٠٠) دینار بەم شێوەیە:

موووچە ٦١٣٢٠٠٠دینار.
پیداویستیەکانی کالایی ١٠٥٠٠٠٠دینار.
پێداویستیەکانی خزمەتگوزاری ٣٩٩٥٠٠٠دینار.
سیلاک بوون ٤٩٠٠٠٠٠دینار.
خەرجییەکانی گوازراوەیی ٢١٠٠٠٠دینار.

ز	ناونیشان	خەرجی/ دینار	داهات/ دینار
١-	کارگەی رستن و چینینی هەولێر	٢٠ ٥٥٥ ٠٠٠	٢١ ٦١٨ ٠٠٠
٢-	کارگەی مەرمەڕی هەولێر	٣ ٢٤٨ ٠٠٠	٢ ٥٨٠ ٠٠٠
٣-	کارگەی غازی هەولێر	١٨٨٥٦ ٠٠٠	٢٥٧ ٧٠٠ ٠٠٠
٤-	کارگەی جگەرەی هەولێر	٢٣ ١٧٤ ٠٠٠	٢١ ٠٠٠ ٠٠٠
٥-	بەڕێوەبەرایەتی دابەشکردنی کارەبای هەولێر	٩١ ٣٤٨ ٠٠٠	١٠١ ٠٠٠ ٠٠٠
٦-	بەڕێوەبەرایەتی کانەبەردی هەولێر	٣٠ ٣٩ ٠٠٠	٢ ٤٦٠ ٠٠٠
٧-	بەڕێوەبەرایەتی بەرهەمهێنانی وزەی کارەبای هەولێر	٤٣ ٩٧١ ٠٠٠	٤٨ ١٥٠ ٠٠٠
٨-	بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی نەوتی هەولێر	٦٠ ٦٢٠ ٠٠٠	١٦٢ ٤٥٠ ٠٠٠
٩-	بەڕێوەبەرایەتی دابەشکردنی کارەبای سۆران	٨ ٥١٤ ٠٠٠	٢ ١٨٠ ٠٠٠
١٠-	بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی نەوتی دهۆک	٤٠ ١٣٨ ٠٠٠	١٢٠ ١٠٠ ٠٠٠
١١-	کارگەی رستن و چینینی دهۆک	٤٧٩ ٠٠٠	—
١٢-	بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی کارەبای دهۆک	٦٥ ٣٣٣ ٠٠٠	١٠٠ ٨٢٥ ٠٠٠

خەرجییەکانی تر ۰۰۰ ۱۰۰دینار.
خەرجییەکانی سەرمایەداری ۰۰۰ ۹۸۰دینار.
ب ـ داهاتەکان(۱۹۱٤۷۰۰۰)دینار واتە:
چالاکیی خزمەت کردن ۰۰۰ ۵۰۰دینار.
داهاتەکانی کرداری بانکی ۱۸۰٤۷۰۰۰دینار
داهاتەکانی وەبەرهینان (الاستثمار) ۰۰۰ ۵۰۰دینار.
داهاتەکانی تر ۰۰۰ ۱۰۰دینار.
۲/کارگە و فەرمانگەکانی سەر بە وەزارەتی پیشەسازی و وزە:
أ ـ خەرجییەکان(۳۷۹۷۷۵۰۰۰)دینار.
ب ـ داهاتەکان(۶۰۸۰۶۳۰۰۰)دینار.
بەم شێوەی خوارەوە:

هەفتەم: پلانی سالانەی ۲۰۰۲:

بڕی پارەی تەرخانکراوی پلانی سالانە بریتی ییە لە(۳۸۸ر۲۲٤ر۰۰۰)دینار کە دابەش کراوە بەسەر (باب و فەسڵ و ماددەکان)ئەو پرۆژە و کارە گرینگانە کە لەوانەیە لەماوەی ئەم ساڵەدا جێبەجێ نەکرێن و جێ بەجێ بوونیان پتر لە ماوەی ساڵێک دەخایێنێ بڕیان بۆ دانراوە تا لە ماوەی ساڵی۲۰۰۲دا بە گوێرەی پێویستی بۆیان سەرف بکرێ، هەر بۆیە لەسەرجەمی تێچووی پرۆژەکانی پلانی ساڵانە کە دەکاتە(۵٤۵۱۸۸۰۰۰)دینار.
بۆ ساڵی ۲۰۰۲تەنیا بڕی(۳۸۸۲۲٤۰۰۰)دینار پێشنیار کراوە.
لەهەر شوێنێک کە بۆمان گونجاو بێ پرۆژەکانمان خستووەتە ناو بەرنامەکانی بڕیاری ۹۸۶.
بەڵام هەندێ لە پرۆژەکان لەکاتی کابینەی سێیەم دەستیان پێ کرابوو یا لە کابینەی چوارەم لە ساڵانی ۲۰۰۰ـ۲۰۰۱بڕیاریان لەسەر دراوە یاخود جێ بەجێ کردنیان لەڕێگای بڕیاری ۹۸۶ چ لەڕوی کات یا جۆری پرۆژە پەسندایەتی نەبووە.
بودجەی پێشنیار کراوی پلانی ساڵانە بۆ ساڵی۲۰۰۲ کەمترە بە بڕی (۲۰۹۱۷۶۰۰۰)دینار لە بودجەی پەسندکراوی پلانی ساڵی ۲۰۰۱کەبریتی بووە لە (۵۹۷٤۰۰۰۰۰)دینار.
لەخوارەوە جۆری پرۆژەکان و بڕە تەرخانکراوەکانی هەر کەرتێک پێشکەش دەکەین:

وەزارەتی ناوخۆ(۲۲٤۰۰۰۰۰)دینار بۆ:

دروستکردنی کۆمەڵگای وەزارەت،(۲)خانوو بۆ قائمقامی قەزاکان،(۲)خانوو بۆ مدیر ناحیەکان،(۹)بنکەی پۆلیس.(۸)بنکەی ئاسایش،(۲)بینایە بۆ بەڕێوەبەرایەتی ئاسایش،بینایەی ڕاگرایەتی کولیژی پۆلیس و بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دهۆک.

وەزارەتی دارایی و ئابووری(٤۱۵۰۰۰۰۰)دینار بۆ:

دروستکردنی کۆمەڵگای حاجی ئومەران، بانک لە سێمێل بینایەی گەنجینەی هەولێر و بینایە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بازرگانی.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە(۷٤۰۵۰۰۰۰):

دروستکردنی باڵەخانەی بەڕێوەبەرایەتی کارەبای هەولێر (٦)باڵەخانەی کارەبا لە قەزا و ناحیەکان، وێستگە لەناو شاری هەولێر، دروستکردنی کۆگا، پێداویستی روناک کردنەوە لە هەولێر ودهۆک.

وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن(٢٤٥٠٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی بینایە بۆ بەڕێوەبەرایەتییەکانی گواستنەوە لە هەولێر و دهۆک بینایەی کەشناسی لە دهۆک (٢)بدالەی ٥٠٠هێڵی لەگەڵ تۆڕەکان بۆ قەزاکان و(٢)بەدالەی ٢٠٠تاکو ٢٥٠هێڵی بۆ کومەڵگاو ناحیەکان.

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری(٣٥٠٥٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی بینا بۆ ئاوی ژێر زەوی لە هەولێر هۆڵێکی زیادە بۆ پرۆژەی نەورۆز بۆ بەخێوکردنی مانگا.

وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار(١١٥٣٨٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی بینایەی دیوانی وەزارەت(١١) بینایە بۆ شارەوانی ییەکان لە قەزاکان و شارەوانییە تازە دامەزراوەکان، گەراجی گواستنەوە لە ئامێدی، (١) بنکەی بەرگری شارستانی، پارکی هەولێر، پەرەپێدانی شاری هەولێر و بێخال و جندیان و ناوچەی خانزاد، دروستکردنی ٨٣ کیلومەتر شەقام لە هەولێر ودهوک و شاروچکەکان، دروستکردنی (OVER PASS) بۆ چوارریانی شەهید خیرالله لە هەولێر.

وەزارەتی پەروەردە(٥٤٥٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی (١٢٥)ژووری زیادە بۆ قوتابخانەکان و شورە بە درێژایی(٢٦٠٠٠) مەتر بۆ قوتابخانەکان.

زانکۆکان(٣٤١٠٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی تەلاری کۆلێژی دەرمانسازی بەشی بیناسازی و پرۆگرامسازی لە کۆلێژی ئەندازیاری، هۆلی کۆبونەوە لە کۆلێژی کارگیری و ئابووری، چەند هۆلێکی خوێندن بۆ کۆلێژی ئاداب، (٢)بەشی ناوخۆ بۆ قوتابیان زانکۆی سەلاحەددین. هەروەها دروست کردنی (٢)کۆلێژ و(٢) بەشی ناوخۆ بۆ قوتابیان لە زانکۆی دهۆک.

پەیمانگا تەکنیکی ییەکان(٩٠٠٠٠٠٠)دینار بۆ:

دروستکردنی پەیمانگای تەکنیکی لە سۆران و مێرگەسۆر و ئاکرێ و(٢) بەشی ناوخۆ بۆ قوتابیان.

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن(٤٠٦٦٩٠٠٠)دینار بۆ:

نوژەن کردنەوە و قیرتاوکردنی رێگاکانی (بەستۆرە ـ بانەمان ـ سەلاحەددین)، (رەواندوز ـ بێخال)، (سۆران ـ کاولۆکان ـ جندیان)، (ئاکرێ ـ قەندیل)، (گرشین ـ دیرەبون(، (رێگای گەلی لالش)، چاککردنەوەی رێگای(١١)گوند. نوژەن کردنەوەی بنکەی لاوان لە دهۆک، دروستکردنی

بینایەی چاکسازی لە هەولێر و بینایەی یەکێتی ئەدیبانی کورد و بەڕێوەبەرایەتی ئەشغال لە دهۆک.

وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان(٢٤٨٥١٠٠٠) دینار بۆ:

نوژەن کردنەوەو قیرتاوکردنی ڕێگاکانی (زرارەتی بە درێژایی ٣٥کم)،(چامە، بیرسیاف - مەمولان - پیران بە درێژی١٥کم)،(مورتکە - بیستانە بە درێژی ١٥کم)، (خەلان - ڕێزان بە درێژی٩کم)،(گۆرەتو - شانەدەر بە درێژی ١١کم) ، (درێژ کردنەوەی شەقامی (١١)ی ئەیلول لە هەولێر، ڕێگای(پیرەکەپرا - تنکەتور بە درێژی ١٩کم) نوژەن کردنەوەی ڕێگای (بیرڤان - ڕێزان - بالندە بە درێژی ٥٧کم) دروست کردنی چالی قیر بۆ کارگەی قیری ئەتروش

وەزارەتی داد(١٦٥٠٠٠٠٠) دینار بۆ:

بەردەوام بوون لە دروستکردنی تەلاری وەزارەتی داد، بینایە بۆ دادگای بەرایی تێبینەرایەتی تۆمارگای خانووبەرە لە هەولێر و دهۆک.

وەزارەتی ڕۆشنبیری(٩٤١٤٠٠٠) دینار بۆ:

نۆژەنکردنەوەی هۆلی شانۆی بنکەی وەرزش و لاوان، منارەی چۆلی، مۆزەخانەی فۆلکلۆری و گەرماوی قەلا، چاککردنەوەی ئامێری ساردی و گەرمی لە هۆلی میدیا لە هەولێر و دروستکردنی گۆرەپانی تۆپی دەست و باسکە بۆ بنکەی وەرزش و لاوان لە دهۆک.

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی(٣٣٥٥٠٠٠٠) دینار بۆ:

دروستکردنی (٤٠)مزگەوت، (٦)هۆلی بۆنە ئایینی ییەکان،(٨)قوتابخانەی ئیسلامی، بینایە بۆ تێبینەرایەتی سۆران و شەقلاوەو زاخۆ، بالەخانە بۆ دیوانی وەزارەت و بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی دهۆک، (٢) شوورە بۆ گۆڕستان، دروستکردنی بەشی ناوخۆیی بۆ قوتابیانی قوتابخانەو پەیمانگا ئیسلامییەکان.

لە کۆتایی دا بە پێویستی دەزانین پڕ بە دڵ سوپاسی بەڕێز جەنابی سەرۆک بارزانی بکەین کە ئەوپەڕی پشتیوانی لە دەسەلاتی یاسا و شەرعیەت کردووە بۆ ئەوەی لە ڕاپەراندنی کارو ئەرکەکانیاندا سەرکەوتووبن و هەروەها پڕ بە دڵ سوپاسی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی بەڕێز و سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیرانی بەڕێز و ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان دەکەین کە هەمیشە پاڵپشت و یارمەتیدەرمان بوون لە جێبەجێ کردنی پێ سپێردراومان بۆ خزمەتکردنی گەلەمان.

ئیتر سوپاس و ئومێدەوارین هەنگاوەکانمان جێگای ڕەزامەندی ئیوەی بەڕێز بێت.

لەگەڵ ڕێزی دوبارەمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز سەرکیس ئاغاجان وەزیری دارایی هەرێمی کوردستانی عێراق بۆ ئەو ڕاپۆرتە تێروتەسەلەی کە لە ڕاستیدا روناکییەکی چاکی خستە سەر کاروباری ئەنجومەنی وەزیران بەگشتی

و وەزارەتی دارایی بەتایبەتی کە بە تەئکید ئەم راپۆرتە دەورێکی باشی دەبێت بۆ چاکتر موناقەشە کردنی میزانییەی هەرێمی کوردستان.
بەڕێزان لێرەدا پشووەیەک ئەدەین تاکو سەعات ۲ پاش نان خواردن سەعات ۲ داوا دەکەم لە هەموو ئەندامە بەڕێزەکان و ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران کە ئامادەبن بۆ بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆ کردن لەسەر بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق، سوپاس.
باشە ئەو هەمووە چۆن بە رۆژێک تەواو دەبێت، بەردەوام دەبین لەسەر کاروباری دانیشتنەکەمان سەبارەت بە بوجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان، داوا لە بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی دارایی دەکەم کە بفەرموونە سەر سەکۆ، بەتایبەتی سەرۆک و جێگر و موقەریری لیژنەکە، هەروەها بەڕێزان شەفیقەخان و کاک حمید سلیم میرانیش بابفەرموون بەڕێز کاک جەمیل تکایە راپۆرتی لیژنەکەتان بخوێنەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
ئێستا بە درێژی راپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووری بۆ جەنابتان دەخوێنمەوە،

السيد رئيس البرلمان المحترم

م/موازنات الحكومة لعام ٢٠٠٢م

تحيةً واحتراماً
بناءً على أوامر وتوجيهات جنابكم قامت لجنتنا بسلسلة من الاجتماعات المتكررة لتدقيق ودراسة ومناقشة الموازنات الثلاث [الموازنة الجارية الاعتيادية؛ الموازنة التخطيطية؛ الموازنة الممولة ذاتياً]لحكومة اقليم كوردستان لعام ٢٠٠٢م المعدة من قبل وزارة المالية والاقتصاد مشكورة والمرسلة من قبل رئاسة مجلس الوزراء الموقرة الى رئاسة البرلمان الموقرة والمحالة الى لجنتنا من قبل سيادتكم... وبعد الدراسة والمناقشة يسعدنا أن نقدم لسيادتكم تقريرنا المالي عن الموازنات الثلاث أعلاه...
ولا يخفى على سيادتكم بانه من بديهيات النجاح في اي حقل من الحقول لابد من الدراسة والتخطيط الجيد لها ولا شك فان إدارة المال و الصرفيات الموزونة بأمس الحاجة الى التخطيط الدقيق.
والموازنة تخطيط مالي لسنة كاملة تشمل السياسة المالية للمؤسسة أو الحكومة أو الدولة لتلك السنة من صرفيات موزونة وإيرادات جيدة فعليه يؤخذ بنظر الاعتبار الوضع الاقتصادي والقدرات المالية المتاحة لها لتحقيق تلك السياسة المالية الهادفة.

ولا شك بان السياسة المالية تختلف من حكومة لاخرى ومن دولة لاخرى ومن ظرف معين الى ظرف آخر بناءً على الوضع المالي والحالة الاقتصادية والاجتماعية لتلك الحكومة او الدولة وشعبها وأهدافها فعليه يؤخذ بنظر الاعتبار الميزانية المصدقة والمنفذة للسنة السابقة كمؤشرٍ للاستدلال والمقارنة.

وقبل ان نقدم رأينا بشأن موازنات حكومة الاقليم للعام ٢٠٠٢م نجد من الانصاف وان نقول للتاريخ بان الحصار المزدوج والمركب على الاقليم قد أثر سلباً على حياة المواطنين وكان عائقاً في الانتعاش الاقتصادي للاقليم وذو تأثير سلبي على حرية التجارة والترانسيت عبر الاقليم مما قلل من مجموع واردات حكومة الاقليم من جهة وزيادة العبء على الوزارة من الناحيتين الواردات والنفقات.

ولقلة الواردات التخمينية هذه أضطرت وزارة المالية والاقتصاد لوضع موازنة جارية للنفقات للعام ٢٠٠٢م بحيث تكون تخصيصات غالبية الوزارات أقل من تخصيصات السنة السابقة لها ٢٠٠١م أو مشابهة لها باستثناء الوزارات (التربية؛ الصحة والشؤون الاجتماعية؛ البلديات والسياحة) فقد ازدادت تخصيصاتها بشكل ملحوظ ورغم طموحات الوزارة بتأمين الرواتب التقاعدية لعوائل الشهداء الابرار ولمعوقي البيشمەرگه الابطال فانها درجت الزيادة البرلمانية للموظفين في الفصل الاول [المادة (٢٩)] لكل الوزارات التزاماً منها بالقوانين الصادرة من البرلمان وكخطوة جادة وطموحة لتحسين وضعية الموظفين لدى حكومة الاقليم وإيماناً منها بالمقولة المشهورة (كيفما يكون الموظفون تكون الدولة)!! نتمنى لها النجاح والسيولة النقدية الجيدة حتى تتمكن من التنفيذ مشكورةً... ولو نظرنا الى الموازنة الاعتيادية(الموازنة الجارية) حسب فصولها فإنها قد وزعت حسب الدليل المحاسبي على ثمانية قطاعات ونسبة كل قطاع أو كل فصل من فصولها هي كالآتي:

الفصول	النسبة المئوية
(١)نفقات الموظفين والافراد العاملين	١١و٤٥٪
(٢)المستلزمات الخدمية	٩٤و٦٪
(٣)المستلزمات السلعية	٤٣و٩٪
(٤)صيانة الموجودات	٥٣و٥٪
(٥)النفقات الرأسمالية	٧٥و٤٪
(٦)النفقات التحويلية	٥٢و١٨٪
(٨)البرامج الخاصة	٨٠ و١٪
(٩)الرواتب والمكافآت التقاعدية	٩٢و٧٪
المجموع	١٠٠٪

وبشكل عام أخذت نفقات رواتب الموظفن من الميزانية (١١و٤٥٪)و هذا ما يبين ضخامة عدد الموظفين والهيئات التدريسية والتعليمية في الجهاز الحكومي علماً بان الرواتب مقننة! لايمكن ايقافها مهما تكن...

ولهذه الاسباب أعلاه (قلة الواردات)من جهة وضخامة نفقات رواتب الشهداء ومعوقي البيشمەرگە الابطال والموظفين فان نسبة العجز تتجاوز (٢٨٪) مما تضطر وزارة المالية والاقتصاد بايقاف صرف فصل معين او مواد معينة وتمويل حسابات الوزارات و الادارات وفق الموارد المالية المتاحة و السيولة النقدية و حسب الاهمية...

سيادة رئيس البرلمان :

وبعد سلسلة من الاجتماعات المركزة من قبل جميع اعضاء لجنتنا لتدقيق محتويات الموازنات لعام ٢٠٠٢ بكافة ابوابها و اقسامها و فصولها و موادها و انواعها، وجدنا بانها خالية من الاخطاء الحسابية (الجمعية) و هذا موضع افتخار و اعتزاز للوزارة وارتياح للجنتنا.

واذا اجرينا مقارنة بين ابواب الموازنة الجارية الاعتيادية (بين الوزارات) نجد بان وزارة المالية والاقتصاد قد اعطت الاولوية مشكورةً للجانب التربوي والتعليمي في الاقليم...

ونظراً لضخامة عدد التلاميذ و الطلبة ولاهمية تربية الجيل و تعليمه اخذت وزارة التربية بحدود(٠٣ر١٦٪)من الموازنة الجارية لحكومة الاقليم ماعدا المبالغ والتخصيصات للجامعات و المعاهد الفنية وإذا اخذنا المبالغ المدرجة لوزارة التربية وللجامعات والمعاهد كقطاع للتربية والتعليم والدراسة معاً تصل النسبة الى(٢١ر ٢١٪)ماعدا المبالغ المدرجة في الموازنة لدائرة القبول المركزي ولمطبعة جامعة صلاح الدين... وهذا دليل على سياسة الكابينة الرابعة لحكومة الاقليم من الاهتمام بالجانب التربوي و التعليمي في الاقليم... وأخذت وزارة الصحة والشؤون الاجتماعية نسبة(٤ر٩٪)ورغم شمول هذه الوزارة اسوة بوزارة التربية بقرار (٩٨٦) فإنه في القسم الثاني(دوائر الخدمات الصحية)- الفصل الثالث - قد درج مبلغ(٦٠)مليون دينار لشراء الادوية الضرورية التي تحتاجها مستشفيات حكومة اقليم كوردستان العراق ويتلكأ موظفو (UN) منفذو قرار (٩٨٦) من درجها وتأمين شرائها لمستشفيات الاقليم... ودرج هذا المبلغ دليل على حرص حكومة الاقليم (الكابينة الرابعة) على صحة المواطنين ومعالجة آلامهم... واذ تؤيد لجنتنا هذه السياسة المالية و الموازنة الجارية لعام ٢٠٠٢ وكذلك الموازنة الممولة ذاتياً لعام ٢٠٠٢ نجد ضرورة اجراء التغييرات في البنود المدرجة ادناه من الموازنة الجارية:

١- الباب(٢)القسم الثاني: رئاسة جامعة صلاح الدين - الفصل الثاني - مادة(٠٥)نفقات الطبع.

٢- وزارة الصحة والشؤون الاجتماعية - دوائر الخدمات الصحية -

* الفصل الثاني مادة(٠٥)نفقات الطبع.
* الفصل الثالث مادة(٠٦)الاغذية.

٣- وزارة الصحة والشؤون الاجتماعية - المديرية العامة للاصلاح الاجتماعي -

* الفصل الثالث مادة(٠٥)الملابس.
* الفصل الرابع مادة(٠٤)صيانة تأسيسات الماء والكهرباء.
* الفصل الرابع مادة(١١)صيانة الحدائق.
٤ـ وزارة المالية والاقتصاد ـ المديرية العامة للمالية ـ (الفصل السادس) النفقات التحويلية)
* المادة (٠٨)منح البلديات.
* المادة(١٧)منح الاتحادات والنقابات.
وقد ادرج ذلك في جدول التغييرات المرفق طياً:
اما الموازنة الممولة ذاتياً فليست للجنتنا ملاحظات بشأنها وقد تحسنت وضعيتها ونرجو لها الارباح المتوقعة.

« ميزانية الخطة »

سيادة رئيس البرلمان :

اما بالنسبة الى موازنة الخطة لعام ٢٠٠٢م فقد خمنت بمبلغ(٠٠٠ ٢٢٤ ٣٨٨)ديناراً وهي تقل عن موازنة الخطة للعام الحالي ٢٠٠١م بنسبة تتجاوز(٣٥٪)[٣٥٫٠٧٪] وذلك للوضع المالي الغير مرضي لخزينة الحكومة ووجود العجز في الموازنة الجارية كما بينا سابقاً ...
وقد أخذت وزارة البلديات والسياحة حصة الأسد من موازنة الخطة حيث نسبتها من موازنة الخطة تقارب (٣٠٪)[٢٩٫٧٢٪] مما يثبت بأن البلديات تزيد العبء على وزارة المالية والاقتصاد ... ومن الضروري أن تعدل البلديات أوضاعها وتعتمد على وارداتها ...
كما انه من الضروري ان تقوم كافة الوزارات بضمنها البلديات بتقديم مشاريعها و خططها للتنفيذ ضمن قرار(٩٨٦) وهذه فرصة لوزارات الاقليم للاستفادة القصوى من القرار اعلاه ورفع العبء عن خزينة الاقليم.

توصيات لجنتنا :

ولمحاولة سد العجز الموجود في الموازنة او تقليله توصي لجنتنا بالاقتراحات التالية:
١ـ ان تسيطر وزارة المالية والاقتصاد على كافة النقاط الكمركية سيطرة تامة وان تتعاون وزارة الداخلية ووزارة شؤون البيشمەرگە لمنع التهريب او التهرب من دفع الرسوم الكمركية وان يتم محاسبة المخالفين محاسبة شديدة.
٢ـ تشكيل مديرية عامة للكمارك في وزارة المالية والاقتصاد لتزيد من فعاليات الكمارك ونشاطاتها.
٣ـ ان يكون منتسبي الدوائر الضريبية من الاكفاء وذوي السمعة الجيدة وان يتم ابعاد ومحاسبة المخالفين.
٤ـ ان تتم جباية الرسوم في كافة الوزارات بشكل جيد وحسب الوصولات الرسمية المعمول بها في وزارة المالية والاقتصاد ومحاسبة الدائرة التي تستخدم وصولات غير رسمية وغير

معمول بها في وزارة المالية والاقتصاد واتخاذ الاجراءات القانونية بحق تلك الدائرة.
٥- عدم التصرف بأية نسبة من الواردات مهما تكن.
٦- ان تتعاون كافة الوزارات لاستحصال الديون الحكومية.
٧- ان تسيطر البلديات ووزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية ووزارة الزراعة والري على املاكها وان يكون اسلوب المزايدة العلنية السليمة متبعاً في معاملات الايجار والبيع في كافة الوزارات وان تتم الموافقة على ذلك من قبل المحافظ كل في محافظته على كل معاملة بيع او ايجار حكومي قبل تصديقها من قبل الوزارة المعنية.
٨- ان تكون هناك لجان سرية في كل محافظة، لمتابعة كافة المزايدات ومعاملات الايجار والبيع والتعاقد الحكومية اضافة الى اللجان العلنية.
٩- تسجيل كافة الاموال المصادرة ايراداً نهائياً لوزارة المالية والاقتصاد وادخالها في السجلات المختصة دون التصرف بها بأمور غير قانونية.
١٠- محاربة الاحتكار وتشجيع التجارة الحرة خدمة للاقتصاد الحر والخزينة.
١١- فسح المجال امام المواطنين وخاصة التجار والاقتصاديين والمحاسبين لتسجيل الشركات وعدم حصرها على المحامين.
١٢- ان تكون الشركات التجارية حرة في الاستفادة من المحامين او عدم الاستفادة منهم.
١٣- ان يحق للموظف الحقوقي بتمثيل وزارته في المرافعات لدى المحاكم اسوة بالحكومة المركزية.
١٤- تشغيل كافة المعامل والمصانع بطاقاتها الانتاجية المتاحة التي فيها الجدوى الاقتصادية اما التي تعاني من الخسارة فمن الضروري ايجاد وسيلة للتوازن وتلافي الخسارة.
١٥- استغلال الاراضي الزراعية زراعة حديثة مقننة.
١٦- التخطيط والمحاولة الجادة من قبل كافة الوزارات للاستفادة من قرار (٩٨٦) وتنفيذ غالبية المشاريع الخدمية والاعمارية وكذلك الصحية والتربوية بموجبها.
١٧- المتابعة والمراقبة والتفتيش المستمر لحسابات الوزارات.
١٨- تنفيذ المشاريع عن طريق التنفيذ المباشر قدر الامكان وفي حالة توفر الامكانية تفضيلها على المقاولين.

نرجو التفضل بعرضها على السادة اعضاء البرلمان في اقرب جلسة لمناقشتها واقرارها مع فائق الشكر والتقدير. ولكم الامر.

المرفقات:
١- جدول التغييرات (١جدول).
٢- خلاصة الموازنة الجارية حسب الابواب والاقسام (١٨ جدول).
٣- موازنة الخطة(١)جدول.

٤ـ الموازنة الممولة ذاتياً (١ جدول).
٥- جدول الايرادات للحكومة(١جدول).

برهان الجاف — **مقرر اللجنه**
بطرس إسخريا البازي — **نائب رئيس اللجنه**
جميل عبدى سندى — **رئيس اللجنه**

شفيقه فقى عبدالله — **عضوه**
حميد سليم ميران — **عضو**
محمد امين مولود — **عضو**
شفيق امين محمد — **عضو**

زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە ڕاستیدا ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووری ڕاپۆرتێکی باشە، ئەوانیش ماندوو بوون بە سەیر کردن و خوێندنەوەی بوجەی وەزارەتی دارایی و ئابووری، و تاکو ڕاپۆرتەکەیان ورد و ڕێک بێت بۆیە ڕاپۆرتەکەیان بە عەرەبی نووسیوە بۆ ئاگاداری ئێمە جارێکی تر تەرجومەی دەکەین و بەکوردی دەینووسینەوە، تێبینی هەیە لەسەر ڕاپۆرتی حکومەت و ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی ؟ بەڕێز وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار فەرموو

بەڕێز مأمون محمد نور بریفکانی/ وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

زۆر سوپاس بۆ ئەو ماندووبونە، من یەک تێبینیم هەیە لەسەر ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی، ئەوەی کاک جەمیل خوێندیەوە (٣٠٪) بۆ وەزارەتی شارەوانی ، داوا دەکات کە ئەو زەختەی لەسەر خەزینەی حکومەت هەیە دەبێت بخرێتە سەر بڕیاری ٩٨٦ من حەز دەکەم ڕوونی بکەمەوە کە ئێمە زیاتر لە ٨٥٪ی لە سەدای بابەتەکانمان خستۆتە سەر بڕیاری ناوبراو، بۆ نمونە: ئەگەر ئێمە لە هەر شارەوانیەک ڕێگایەک بکەین کە چەند سەد مەتریەک بێت ، ئێمە ٨٥ شارەوانیمان هەیە دەبێت ئێمە ٤٥ ملیون بەس بۆ ئەو پارچە ڕێگایانە دەستەبەر بکەین، ئەوە دەلیلە لەسەر ئەوەی کە ئێمە زۆر پڕۆژەی ئاو و ئاوەڕۆ و ڕێگاوبان و پڕۆژەی ترمان خستۆتە سەر ئەو بڕیارە، ئەو (٣٠٪) دایە ئەو شتانەیە کە لە بڕیاری ٩٨٦ ناکرێت ، ئەوان نایەن ناو وەزارەت بکەن ، دوایی دیوانی وەزارەت شتێکی تەرفیهی نییە یان شتێکی تەواوکەر بێت بیکەین، سیستەمی وەزارەت زۆربەی فەرمانگەکانی بە کرێ گیراوە ئەوەش عبئێکە لەسەر وەزارەت و حکومەت ئەگەر بێین ئەو کرێیانە هەمووی حساب بکەین لەوانەیە سالانە پارەیەکی زۆر کۆ دەبێتەوە، لەبەر ئەوە دروست کردنی

بینای وەزارەتی شارەوانی کە سەرجەم فەرماگەکانی خۆی تێدا کۆ بکاتەوە بەیەکەوە ئەنجامێکی ئیجابی دەبێت لەسەر خەزینەی حکومەت لەبەر ئەوەی ئەو شتانەی لە بڕیاری ٩٨٦ ناکرێت، بۆ نموونە: پردی هەڵواسراو ئەوەی ئۆڤەر پاس ئەوە بڕیاری ٩٨٦ نایکات ، پارکی گەورە و زۆر پرۆژەی گەورە ئەو بڕیارە نایکات، لەبەر ئەوە داخیلی پلانی بودجەی حکومەتمان کردوە، نابێ ئەوەش لە یاد بکەین کە ٤٥ شارەوانی نوێ لە نوێ داندراوە،تاکو ئێستا شتێکی کەم بۆ ئەو شارەوانیانە کراوە و چاوەڕوانی پشتیوانی دەکەن و ئێستا داوای نزم ترین رادە دەکەن ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار، ئێستا ناوی ئەو بەڕێزانە دەخوێنمەوە کە خۆیان بۆ گفتوگۆی بابەتەکە ناونووس کردوە کە ئەمانەن(د. ناصح غفور ، شێروان حیدری ، شێخ یحیا بەرزنجی ، سفر محمد، عبدالخالق زەنگەنە، رەجب شعبان، حەلیمە بارزانی) ئەو بەڕێزانەی ناویان نەنووسراوە دەستیان بەرز بکەنەوە تاکو ناونووسیان بکەین، لەبەر ئەوەی ئێمە باب بە باب گفتوگۆی دەکەین هیوا دارین درێژە بە تێبینیەکانتان نەدەن، راستەخۆ تێبینیەکە بڵێن، لە ئێستاوە دەڵێم ئەگەر زانیم داخیلی بابەتی لا بەلا بوو من قەطعی دەکەم، ئەگەر تێبینی هەبێت دەتوانن هەر بابە و لە کاتی گفتوگۆ کردنی تێبینی لەسەر بدەن، د ناصح غفور فەرموو

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پێشەکی دەستەخۆشی لە وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکەم، کە بەراستی راپۆرتێکی تێر و تەسەلی پێشکەش کرد، راپۆرتەکەیان لە ٦٠ لاپەڕە پێک دێت، هەموو بوارەکانی ژیانی گرتۆتەوە، و بەتایبەتی باسی چۆنیەتی پەیدا کردنی بوجە دەکات کە لە سەرچاوەی جیا جیاوە ئەم بووجەیە دابین دەکرێت و هەروەها لەو ماوەیەی کە چۆن ئەو بوجەیە خەرج بکرێت، بابەتەکان ئەوەی کە سەرنجی منی راکێشا بە تایبەتی ئەو بابەتە گرنگانەی کە زۆر ژیارین بۆ بەرە و پێشەوە بردنی کۆمەڵگای کوردەواری یان کۆمەڵگای کوردستان، بەشێکی باشیان پێداون بەتایبەتی بواری پەروەردە و تەندروستی و ئاوەدان کردنەوە و شارەوانیەکان و لایەنە خزمەتگوزاریەکان، بەراستی هەندێ بابەت هەن کە نابێت دوا بخرێت ، رۆژانە یان مانگانە دەبێت دەستەبەر بکرێت بە تایبەتی موچە من پێم وایە راپۆرتێکی تێر و تەسەلە زۆر واقیعیە زۆر رێک و پێکە و لە ئاستی رووداوەکانی ئەمرۆماندایە و بۆ چاککردنی باری گوزەرانی خەڵک لیژنەی دارایی هەندێ پێشنیاری کردوە بۆ چۆنیەتی چاککردنی ئەو عجزەی کە دێتە ئاراوە، بێگومان ئەو پێشنیارانەی کە لیژنەی دارایی کردویانە بەتایبەتی خاڵەکانی (١،٤،٥،٦،٧،٨،٩،١٤،١٥،١٦،١٧) بە رای من شتێکی زۆر پیرۆز و رێک و پێکە ، ئومێدەوارم حکومەتی هەرێم لە ئاییندەدا رەچاوی ئەو تێبینیانە بکات، بۆ زیاتر چاک کردنی بوجەی حکومەتی هەرێم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان حەیدەری فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من هیچ تێبینیم لەسەر ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووری نییە چ لە بارەی ژمارەی نەفەقات و، چ لەبارەی داهات و چ سەبارەت بە پلانیش و هەروەها سەبارەت بە ڕێژەکانیش تەنها لە ڕاسپاردەکان نەبێت، لە برگەکانی ١٣،١٢،١١، کە ئەویش پەیوەندی هەیە بە پارێزەران و لێرەدا بە ئەرکی خۆمی دەزانم وەکو نەقیبی پارێزەران و کە ئەندامێکی پەرلەمانم، ئەگەر بوارم پێبدەن ڕوون کردنەوەیەک لەسەر ئەو برگانە بدەم ١ـ لە برگە ١١ هاتووە دەڵێ:(فسح المجال امام المواطنين وخاصة التجار والاقتصاديين والمحاسبين لتسجيل الشركات وعدم حصرها على المحامين.) لە ڕاستیدا هاوڵاتی ئازادە لە تۆمار کردنی کۆمپانیا چ خۆی ئەوکارە جێبەجێ بکات و چ بیدات بە پارێزەرێک بۆی جێبەجێ بکات بە وەکالەت و تەنانەت تۆمارکردنی کۆمپانیاکان مەحسور نییە لەسەر پارێزەران لە ڕووی یاساییەوە ئەوە یەک.

٢ ـ برگە ١٢ دەڵێ (ان تكون الشركات التجارية حرة في الاستفادة من المحامين او عدم الاستفادة منهم.) بەڵام لە یاسای کۆمپانیاکان و یاسای پارێزەراندا کە لەلایەن پەرلەمانەوە پەسەند کراوە فەرزی کردوە کە هەر کۆمپانیایەک مشاوری یاسایی و محاسبی یاسایی هەبێت، ئەگەر نا کۆمپانیاکە تۆمار ناکرێت و کرێی ئەوانەش کۆمپانیاکان لەئەستۆی دەگرن نەوەک حکومەتی هەرێم، و ئەم کارەش لە ڕاستیدا هۆکاری تایبەتی خۆی هەیە لەبەر ئەوەی کۆمپانیاکان زۆر سوود لە مشاوری یاسایی و محاسبی یاسایی وەردەگرن، بەتایبەتی لەم دواییەدا کە ئەم دوو و سێ کۆلێژە دروست کراون (کۆلیژی ماف و کۆلیژی یاسا لە دهۆک) لێرەدا دەرچوان زیاد دەبن بۆیە لەسەرمان پێویستە بواری کارکردن مەیسەر بکەین، بۆیە کۆمپانیاکان پێویستە محاسبی یاسایی و مشاوری یاساییشی هەبێت.

٣ ـ لە برگەی ١٣ کە دەڵێ(ان يحق للموظف الحقوقي بتمثيل وزارته في المرافعات لدى المحاكم اسوة بالحكومة المركزية.) ئێستا ئەو دەقە لە یاسادا هاتووە بەڵام ئێستا نوێنەری هەموو وەزارەتەکان لە دادگاکاندا ئامادە دەبن و لەو داوایانەی کە لە ١٠ هەزار دینار کەمترە نوێنەرایەتی فەرمانگەکەی خۆی دەکات ئەوەی لە ١٠ زیاترە ئەوە پارێزەر دەگرێت، واتا ئەو دەقە لێرە موتەبەقە، بە گشتی هەر سێ برگەکەی بگری هیچیان پەیوەندی نییە بە سەدی عجز نییە لە بوجەدا، بۆیە داوا دەکەم ئەو سێ برگەیە لەبەر چاو نەگیرێت ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەر بۆ ڕوونکردنەوە ئێمە گفتوگۆی بوجە دەکەین، ئەو خاڵانە ڕاسپاردەن لە لایەن لیژنەی

داراییەوە، ئەو راسپاردانەش وەکو پێشنیار ئاراستەی حکومەت دەکرێت، حکومەت مولزم نییە، و ئەو راڤە کردنەی جەنابیشت کافیە بۆ بابەتەکە، تیشکێکی تەواوی خستە سەر بابەتەکە، زۆر سوپاس بۆ کاک شێروان، خوشکە حەلیمە بارزانی فەرموو.

بەڕێز حەلیمە بارزانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

تێبینم لەسەر بابەکانە دوایی دەیکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک برهان جاف فەرموو.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من وەکو ئەندامێکی لیژنە تێبینم لەسەر ئەو سێ برگەیە هەبوو کە کاک شێروان کردی ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عبدالخالق فەرموو

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید زنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

زۆر سوپاسی وەزارەتی دارایی و ئابووری و لیژنەی دارایی پەرلەمان دەکەم بۆ راپۆرتەکانیان، کە بەراستی زۆر بە گرنگی دانێکی تەواوەوە یەکێ لە کێشەکانی حکومەت و پەرلەمانیان چارەسەر کردوە کە بابەتی دانانی بوجەیە، من پشتگیریی تەواوی هەردوو راپۆرتەکە دەکەم، لەگەڵ ئەوەشدا حەز دەکەم دوو و سێ تێبینی بخەمە روو بۆ دەوڵەمەند کردنی و زیاتر چارەسەر بدۆزینەوە بۆ ئەو کێشانەی کە بەرامبەرمان دێن، یەکێک لەوانە کە وەزارەتێکمان تەشکیل کردووە بەناوی وەزارەتی مافی مرۆڤ میزانیەی بۆ دانەنراوە لە تەقریرەکە کە ئێمەش لیژنەی مافی مرۆڤ مەعنین بەو ئیشە، یەکێک لەو شتانەی کە پێویست بوو تەئکید بکرابایە لە تەقریرەکەی وەزارەتی دارایی، مەسەلەی دەوری دیوانی رەقابەی دارایی، کە بەراستی زۆر گرنگە بەنیسبەت ئێمەوە، ئەگەر رەبتی بکەین لەگەڵ هەندێک مەسائیل پەیوەندی هەیە بە هەدەرو ئیسراف و، یاری کردن بە ئەموالی موئەسەسات و دەوائیر لە لایەن هەندێ کەسەوە کە شعوور ناکەن بە مەسئولیەت، لە تەقریرەکەی وەزیری دارایی هاتبوو مەوزوعی کێشەی تەلەفی ئەو دینارانەی کە بەکاری دێنین دیناری سویسری، بەراستی بێ ئەوەی چارەسەرێکی بۆ بدۆزینەوە، ئەم قەزیانە قەزییەکی جدییە و، مواجەهەمان دەکات و، هەروەها هاوولاتیانیش کە مووچەیان هەموو مانگێک بەشێک لە پارەکان دەبێت فرێی بدەن، لەبەر ئەوەی کە رەقەمی جیایە یان وەریناگرن لە بازاڕ و، لە بانقیش وەرناگیرێت. یەکێک لەو شتانەی کە مەفروز بوو نەختێک ئیهتیمامان بدابایە، راستە وەزعی

داراییشمان باش نیە خۆمان گشتمان دەزانین زرووفێک لە دەرەوەی ئیرادەی ئێمەیە، کێشەی موتەقاعیدینی مەرکەزی، کە لە ئینتیخاباتی شارەوانی بۆ یەکەمین جار سەدو پەنجا دینارمان بۆیان دابین کرد و، من حەز دەکەم ئەم کێشەیە بە جدی کێشەی شەریحەیەکی زۆر گەورەیە لە ناو کۆمەڵگای کوردستان، دەبێت فکرێکی جدی لێ بکەینەوە یان دەبێت تەقاعدیان لەلای خۆمانەوە بدەینێ، ئەگەر بتوانین و، ئەگەر نەبێت سالانە منحەیان بدرێتێ هەر سێ مانگ جارێک، هەروەها هەندێک ئەوساتیش لە شەرائیحی دانیشتوانمان مووچەیان زۆر کەمە هیچ ناگونجێت لەگەڵ نرخی بازاڕ و لەگەڵ واقیعی ئابووری ناو شار، ئەوانەش برادەرانی دەخلی دیاریکراون، دەبێت فعلەن فیکر بکەینەوە، چۆن مووچەیان زیاد بکەین و، رەبتیشی بکەین بە بڕیاری کۆنی پەرلەمان کە لە وەختی خۆی بڕیارێکمان وەرگرتبوو کە مووچە ٢٥٠ دینار زیاد بکرێت، هەروەها موخەسەساتی مامۆستایان، بەڕاستی ٣٠٠ دینارەکە زۆر کەمە و، ئەوە کار دەکاتە سەر واقیعی تەعلیم لە کوردستان، لەبەر ئەوە من داوا دەکەم کە ئەو ٣٠٠ ببێتە ٥٠٠ دینار و، حەقی خۆیانیشە، راستە دەڵێین وەزعی ئابووریمانیش وەکو پێویست نیە، بەس دەبێت بیرێک بکەینەوە لە وەزعیان، یەکێک لە تەوسیات و تەقریری لیژنەی داراییمان تەئکید دەکات لە خاڵی دەیەم کە موحارەبەی ئیحتیکار بکرێت و، تەشریعی بازرگانی لەسەر بکرێت، بەڕاستی ئەم کێشەیە لە بازاڕ زۆر کارێکی سلبی هەیە و، من دەڵێم ئەم مەوزوعە بەڕاستی عەمەلی دەبێت، هەندێ کۆمپانیا هەیە ئیحتیکاری گشت ئیشەکانی کردووە و، توجارو برادەرانی رەئسمال رێگەمان گرتووە لێیان کە بتوانن زیاتر لەناو بازاڕ ئیش بکەن و، ئیستیرادی شت بکەن لە دەرەوەی وڵات، لەگەڵ رێزو سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ بەڕێز عەبدولخالق زەنگەنە، کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز إبراهیم سعید محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پرسیارەکەم لەسەر سیاسەتی دارایی حکومەتە، ئەگەر مەجالم بدەیت لەسەر کەرتی تایبەتە، کەرتی تایبەت پەیوەندیەکی گەورەی هەیە لەگەڵ چالاکی حکومەت و، رێگا دروست دەکاتن کەوا بە تاڵە نەهێلێت و، نەشاتی ئابووری زیاد بکاتن، لەسەر ئەوە من دەمەوێ پرسیارێک لەسەر کەرتی تایبەت بکەم.

هەر شەریحەیەک لە دانیشتوانی ئێمە بەشێک لە بەرپرسایەتی وەزعی کوردستانی دەکەوێتە ئەستۆ، پرسیارم ئەوەیە ئایا کەرتی تایبەت، بەو هەموو بایەخدانەی حکومەتی هەرێم داویەتی بەو کەرتە و، بەو هەموو تەسهیلاتەی کە بۆیان تەرخان کردووە، ئایا ئەم کەرتە مەسئولیەتی خۆی هەڵگرتیە؟ یان تاکو ئێستا تەنها سەرمایەی خۆیان لەو پرۆژانە ئیستیثمار دەکەن کە قازانجێکی مەسۆگەریان هەبێت و، لە ماوەیەکی کەم، تەبیعی سەرۆکی حکومەت لە دانیشتنی چالاکییەکانی

حکومەت لە ٢٠٠١/١/٧ گلەییەکی نەرمی لە کەرتی تایبەتی کرد لەسەر ئەو مەوزوعە، جا من پرسیارم ئەوەیە ئایا گۆڕینەک کەوتۆتە سەر وەزعییەتی کەرتی تایبەت یان نەء؟ سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس کاک ئیبراهیم سەعید، بەڕێز شێخ یەحیا بەرزنجی فەرموو.

بەڕێز یحیی محمد عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

سەرەتا بەڕاستی راپۆرتی وەزارەتی دارایی جێی ڕێزو تەقدیرە، بەڕاستی وردو درێژە، بەس بەباشی و بە جوانی باسی هەموو لایەنەکان و کەلێنەکانی سیاسەتی دارایی و ئابووری باس کرد بوو، تێبینی گەلێک زۆرەو، بەلام دەمەوێ یەک خاڵ بگرم وەکو شتێکی بنەڕەت باشترە لەوەی بە تەفاسیلی تێبینی زۆر بدەین، چونکە بەڕاستی راپۆرتەکە هەر ئەمڕۆ خوێندرایەوە و هەر ئەمڕۆ بینیمان و هەر ئەمڕۆش کاتە ئەوها نەبوو، ئەوەی کە تێبینیم کرد لەو دوو راپۆرتەیان نەبوو نە لە راپۆرتی وەزارەتی دارایی و نە لە راپۆرتی لیژنەی دارایی، جیاوازی لە نێوان عەجزی ساڵی ٢٠٠٢و ساڵی ٢٠٠١، ئەگەر بێتو ئێمە عەجزی ساڵی ٢٠٠٢مان زیاتر بێت لە عەجزی ساڵی ٢٠٠١ مانای ئەوەیە دەبێت هەڵوێستەیەک بکەین و تۆزێک بە داهاتەکان و خەرجیەکان دابچینەوە، ئەگەر عەجزی ساڵی ٢٠٠١مان گەورەتر و زیاتر بێت لە عەجزی ساڵی ٢٠٠٢ کەوا بوو سیاسەتەکەمان تا رادەیەکی باش موەفەق و سەرکەوتووە، بۆ ئەم حاڵەتەش پێشنیارێکم هەیە هەر بۆ بەڕێز وەزیری دارایی و لیژنەی دارایی، ئەگەر بە باشی دەزانن پێشنیارەکەی ئێمەش ئاشکرایە کە وەزعی داراییمان عەجزی تیایەو تەواو نیە و، دەتوانم بڵێم زۆر لە کارگەکانمان یان ئەوانەی داهاتمان بەدەست دێنن، داهاتەکان لە جێی خۆی نیە یان بەگوێرەی پێویست نیەو، خەرجیشمان زۆرە، ولاتێکی وێران کراومان بەدەستەوەیە، فەرمانبەرێکی زۆرمان هەیە پێویستمان بە خەرجە، بۆیە ئەگەر بکرێت بەڕاستی کۆنفرانسێکی دارایی ئەگەر وەزارەتی دارایی و لیژنەی ئابووری تەبەنی بکەن بۆ موختەسین لەو بوارەدا، موختەسین لە بواری دارایی و ئابووری کۆنفرانسێکی گەورە بکرێت و، ئەو پرۆژە و لێکدانانە و گفتوگۆیەکی باش بکرێت بزانین چی بکەین بۆ ئەوەی داهاتی ولاتەکەمان زیاتر بکەین لەوەی کە ئێستا هەمانە و، لەگەڵ ڕێزو سوپاسم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ کاک شێخ یەحیا، بەڕێز کاک حاکم سەفەر محەمەد حوسێن فەرموو.

بەڕێز سفر محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەڕێزان بە کورتی لە راپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووریدا هاتووە بابەتی تەوسیات لاپەری سێ

پێکهاتووه لە هەژدە تەوسییات، بەڕاستی زۆربەی لە جێی خۆیانن، بەس ڕاپۆڕتی ساڵی پار لای خۆمە زۆربەی ئەوانە دووبارەی ئەوانن و تەئکیدە بۆ ئەو تەوسییاتانەی ساڵی پار، ئێستا تەئکید لە گرنگی ئەوەدا بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ بەڕێز کاک حاکم سەفەر، بەڕێز کاک ڕەجەب شەعبان فەرمووو.

بەڕێز رجب شعبان طیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من دوو تێبینیم هەیە: یەکیان لەسەر وەزارەتی مافی مرۆڤە، هەرچەندە ناهاتوونە دەست نیشان کردن، بەڵکوم زرووفەکی وا بێت کە بێنە دەست نیشان کردن یان سبەی هەندێک مافی مرۆڤ لە لیژنە ئەوان دەربکەون بگەنە وڵاتی کوردستان، لێرە پێشنیبار دەکەم کە مەبلەغێک ئەگەر موتەوازعیش بێت دەست نیشان بکرێت لە میزانیەی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

تێبینی دووەمم لەسەر منحەی شارەوانیە، وابزانم هەشتاوپێنج شارەوانیمان هەیە، مەبلەغەکە لیژنەی دارایی گەلێکی لێ هێنا خوارەوە، لەوانەیە نەشێن چ خزمەتێکی شارستانی بکەن، چونکە کاتی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی شارەوانیش هاتە هەڵبژاردنەکە گەلێک شتی شارستانی بۆمان جێ بەجێ کرد، گەلێک خەڵکی بۆ هاندایین بۆ هەڵبژاردنەکە، بۆیە داوا دەکەم کە جێ بەجێ بکرێت، لەگەڵ ڕێزو سوپاسم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ بەڕێز کاک ڕەجەب شەعبان، بەڕێز وەزیری دارایی هیچ وەڵامی هەیە بۆ تێبینیەکان فەرمووو.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پێم خۆش بوو پێش ئەوەی وەڵامەکان بدەینەوە ئەوانەی پەیوەندیان بە ئێمەوە هەیە، تۆزێک لەسەر ڕاپۆڕتی لیژنەی دارایی و ئابووری قسە بکەین.

تەبیعی زۆر سوپاسی لیژنەی دارایی و ئابووری دەکەین، بۆ ئەو تەوسییاتانەی کە پێشکەشیان کردووە، یان ئەو مەبالغانەی کە پێشنیاریان کردووە کەم بکرێنەوە، ئەمەش هەموو حرسی لیژنەی دارایی و ئابووری و ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان پیشان دەدات، بۆ ئەوەی لە عیجزەکەی میزانیەی ئیعتیادی حکومەت کەم بکرێتەوەو، یەعنی هەدەفێکی دڵسۆزانەیە.

بەنیسبەت تەوسییاتەکانیان:

خاڵی یەکەم: ئێمە ڕۆژ بە ڕۆژ هەر لە کابینەی سێیەمەوە وەزارەتی دارایی وئابووری بە تەنسیق لەگەڵ هەردوو وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە و وەزارەتی ناوخۆ کۆنترۆلی ڕێگاکانی قاچاغ کراوە

مەجال نەدراوە کە مەوادی قاچاغ دەرباز بکرێت و، بەردەوامیشین لەم کارەو تەنسیقێکی تەواو هەیە، لە راپۆرتەکەی خۆشم ئیشارەتم پێدا کە پۆلیسی گومرگ دەورەکەی چالاکتر بووەو، هەزاروسەدو یانزە حالاتی وا هەبووەو دەعوای لەسەر قەید کردووە.

خالی دووەم: وەزارتی ئێمە بەنیسبەت کردنەوەی بەڕێوەبەرایەتی گشتی گومرگ، وەزارەتی دارایی و ئابووری پێشنیارێکی وای ئاراستەی سەرۆکایەتی کرد بوو، بۆ ئەوەی بەڕێوەبەرایەتی گومرگی هەرێم بکرێتە بەڕێوەبەرایەتیەکی گشتی، بەلام سیاسەتی ئێستای حکومەت لەبەر وەزعی دارایی وایە، بۆ ئەوەی خەرجیەکان کەم بکرێنەوە دەست دەکەین بە تەقلیسی دائیرەکان، لیژنەیەکیش بە فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران پێکهێنرا کە سەرۆکی لیژنەکە بەڕێز وەزیری ناوخۆیە، ئەم لیژنەیە دیراسەتێکی لەسەر ئەوە کرد کە کام بەڕێوەبەرایەتیە گشتیەکان ئیدغام بکرێن یان کەم بکرێنەوە، ئەویش هەر لە پێناوی کەم کردنەوەی خەرجیەکانە، چونکە چەند بەڕێوەبەرایەتی گشتی و دەوائیر زیاد بکرێن، ئەوە خەرجیەکان زۆرتر دەبن و، بارگرانی دەبێت بۆ سەر خەزینەی حکومەت.

خالی سێیەم: گۆڕانکاری لە دەوائیری باجی خانووبەرە یان باجی دەرامەت کراوەو، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لەو گۆڕانکاریە لە نزیکەوە ئاگادارن، هەروەها چەندین خولیشمان بۆ پێگەیاندنی کەوادیر لەبواری باجەکاندا ئەنجامان داوە.

خالی چوارەم: گشت فەسلە رەسمیەکان لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی داراییەوە لە وەزارەتی دارایی و ئابووری چاپ دەکرێن و، بەسەر وەزارەتەکان دابەش دەکرێن و، بە بەردەوامی موتابعەی وەرگرتنی رسومات بەپێی پسوولەکان کراوەو، پێمان خۆشە هەر حالەتێکی سەرپێچی کە هەبوو بێ ئاگادار بکرێینەوە، بۆ ئەوەی ئیجرائاتی پێویست وەربگرین.

خالی پێنجەم: داهاتەکان بەبێ دەستکاری هەمووی دێتەوە گەنجینەی حکومەتی هەرێم، ئەمەش لە تەواوی دەرگاکانی حکومەتەوە پیادە کراوە.

خالی شەشەم: پشتگیری لە رای لیژنەی دارایی و ئابووری دەکەین و داواش دەکەین هەموو وەزارەتەکان هاوکاری بکەن، بۆ ئەوەی قەرزەکانی حکومەت وەربگیرێت و، لەمبارەوەش هەنگاوی پێویست هاوێژراوەو بەتایبەتی بە تەنسیق لەگەل بەڕێز عەبدولموهەیمن بارزانی.

خالی حەوتەم و هەشتەم: پشتگیریان دەکەین، تەنیا ئەوەی موزایەدەی تەشکیلی لیژنەی موتابعەیە لەجیاتی لیژنەی سری.

خالی نۆیەم: تەمامی ئەموالی کە موسادەرە دەکرێت، بەداهاتی کۆتایی تۆمار دەکرێت و، ئەم حالەتانەش ئێمە لە بەڕێوەبەرایەتی گومرگەکان و ئاسایش ئەمانە هەمان بووە.

خالی دەیەم: سیاسەتی حکومەتی هەرێمی کوردستان سیاسەتی بازرگانی ئازادە و، ئەمەش ئێمە پەیڕەویمان کردووەو، مەجالی ئیحتیکاریش نەدراوە.

خالەکانی یانزەو دانزدە و سێنزدە: بەڕێز کاک شێروان حەیدەری و برادەران باسیان کرد، بەلام

بەنیسبەت ئێمە ئەوانە پێویستیان بە دەستکاری یاساکانەوە هەیە، پێویستە یاسا دەستکاری بکات ئەگەر بیانەوێ ئاڵوگۆڕی تێدا بکەن.
خاڵی چواردەهەم: وەزارەتی پیشەسازی و وزە لەو ماوەیەدا هەوڵێکی زۆری داوە و، بەردەوامیشە لە هەوڵدانەکەی، بۆ ئەوەی بازاڕ بۆ بەرهەمی کارگەکان پەیدا بکات و، پاشان بەپێی خشتەیەکی رێکوپێک و کەرستەی پێویست دابین بکات و بەرهەم بخاتە ناو بازاڕ، چونکە هەروەکو لە راپۆرتەکەشمان ئاماژەمان پێ کرد، لەبەر وەزعی هەرێم لەلایەک و کۆن بوونی ئامێری کارگەکان لەلایەکی ترەوە، ناتەواوی کارگەکانمان هەیە لە مونافەسە کردنی بەرهەمی هاوشانی خۆیان لە دەرەوە، زۆر لە بەرهەمەکانیان کە پەیوەندی بە سالانی رابردووەوە هەیە لە ئەنبارەکانیاندا ماون.
خاڵی پانزدەم: وەزارەتی کشتوکاڵی وئاودێری بایەخی بەم مەبادیئە داوە.
خاڵی شانزدەم: میکانیزمی نوێ بۆ بڕیاری ٩٨٦دانراوە کە لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران سەرپەرشتی دەکرێت، لەکاتی گفتوگۆی میرانیەش ئێمە هەموو موحاوەلاتی خۆمان کرد، ئەوەی کە دەکرێت لەسەر بڕیاری ٩٨٦ داخیلی بەرنامەکانی بڕیاری ٩٨٦ بکرێت و، لەسەر بودجەی حکومەت تۆمار نەکرێت.
خاڵی حەڤدەم: وەزارەتی دارایی و ئابووری بە بەردەوامی چاودێری و موتابعەو تەدقیقی دەوائیرەکانی کردووە، پاش دامەزراندنی دیوانی چاودێری دارایی ئەم ئەرکە بەشێوەیەکی بەرفراوان تر لەلایەن دیوانی چاودێری داراییەوە بەردەوام بووە، یەکێک لەوان ئامادە بوونی نوێنەری دیوانی چاودێری دارایی بووە لە تەواوی گفتوگۆیەکانی کە لەسەر گفتوگۆی میزانیەی١ ٠ ٠ ٢ لەگەڵ وەزارەتەکان کراوە و، لە تەواوی ئەم گفتوگۆیانە نوێنەری دیوانی چاودێری دارایی ئامادە بووە.
خاڵی هەژدەم: بەهۆی زۆر بوونی پرۆژەکان لەلایەک و بۆ پەیدا کردنی کار لە لایەکی ترەوە، هەردوو حاڵەت ئێمە لەبەر چاومان گرتووە، بەڵام کە حکومەت کارگەی قیرو مەکائین و ئەوانەی زۆر هەیە، رەنگە کەرتی تایبەت خاوەن ئەو ئیمکانیەتە نەبوو بێت.
بەڕێز مەئمون بریفکانی شەرحی کرد لەسەر مەوزوعی منحەی شارەوانی و، رێزدار شێروان حەیدەری وخاتوو حلیمە و برهان جاف یەک مەوزوعیان هەبوو.
بەڕێز کاک عەبدولخالق پرسیاری وەزارەتی مافی مرۆڤی کرد، وەزارەتی مافی مرۆڤ ئێستا میزانیەکەیان لەسەر دیوانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانەوە تۆمارمان کردووە، هەروەها وەزارەتی ناوبراوو میلاکی تەواو و وەکو وەزارەتێک دەستی بە ئیش کرد ئەو کاتە ئێمە پرۆژەی میزانیەمان داخیلی میزانیەی حکومەتی هەرێم دەکەین وەکو بابێکی سەربەخۆ. تەبیعی هەروەکو بەڕێزتان ئاگادارن سەلاحیەتی وەزیری دارایی و ئابووریشە ١٪ کە ئیستیفادە بکات لە میزانیە بۆ کردنەوەی وەزارەت یان فەرمانگەکانی نوێ.
دەوری دیوانی چاودێری دارایی ئیشارەتم پێدا کە ئێمە تەنسیقێکی تەواومان پێکەوە هەیە لە

گفتوگۆکانی میزانیەش لەگەڵ ئێمەش نوێنەریان بەشداری کردووە.

لەسەر کێشەی تەلەفی دیناری سویسریش، ئێمە چەندین کۆبوونەوەمان کردووە بە ئامادە بوونی سەرجەم بەڕێوەبەری بانقەکان و پسپۆڕان کردووەو، مەحزەرێکیشمان نووسیووە کە لە چواردە خاڵ پێک دێت، ئینجا ئەگەر حەز دەکەن هەر چواردە خاڵەکە بخوێنمەوە، بەڵام ئەوەی کە گرنگە، ئێمە زۆر هەوڵماندا بە قۆناغی یەکەم لەگەڵ نەتەوە یەکگرتووەکان ئەو مەوزوعەمان زۆر باس کردووە لەگەڵیان، بەڵام هیچ چارەسەرێک نەکراوە و سەرەڕای ئەوان وەڵامی نەفییان داوە بە ئێمە، بەڵام ئێمە بەردەوام لە کۆبوونەوەکان تەئکیدمان لەو مەوزوعە کردووە، وەکو بانق ئێمە هەموو رەقەمەکان تەسجیل دەکەین لەسەر کۆمپیوتەرەکان، هەوڵ دەدەین ئەو ئەرقامانەی کە هەنە نیوە بەنیوەیان نزیکی یەکتریان بکەینەوەو جارێکی تر چاکیان بکەینەوەو بیخەینەوە بازار، ئەوانەی ناکرێت ئیستیفادەیان لێ بکەین، ئەوە لە پارەکە دەردەهێنین و بەردەوامیش حکومەتی هەرێم زەرەر دەکات لەو ناحیانە، چونکە ئەوانەی کە زیاتر لە کار کەوتین لە بازاڕ تەلەفیان دەکەین، تەبیعی پێشنیارەکانی ئێمە هی برادەران لە چواردە خاڵ بووە، پێشنیارێکی تر ئەوە بوو کە لەجیاتی ئەوەی پارە بەکار بێنین، ئێمە چەک (صک) بەکار بێنین لەم موعامەلات، هەروەکو لە راپۆرتەکەش ئیشارەتم پێدا لە ٢٥٠ دینار زیاتر پێویستە چەک بەکار بێنین. پێشنیاری برادەرانی تری پسپۆر ئەوە بوو کە ئێمە هەوڵ بدەین ئەو مەبالغانەی کە زۆرن بە دۆلار تەعامول بکەین، هێواش هێواش دۆلار بێنینە ناو بازاڕ، بەڵام هەر چۆنێک ئێمە لێکی بدەینەوە هیچ چارەسەرێکی وا نیە کە لە دەست ئێمە بێت، چونکە نەدەتوانین پارە چاپ بکەین، کۆنترۆلەکە زۆر تر لە دەست ئێمە نیە و لە ئیرادەی دەرەوەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز وەزیری دارایی کێشە هەیە بەنیسبەت ئەو پارەیە، کێشەیەکی گەورەی ئەوتۆ هەیە بەنیسبەت ئەو پارانەیەوە، قەسدم ئەوەیە ئەگەر کێشەیەکی وا گەورەیە تەزخیم بکرێت، کە مەترسیەکی وا نیە لەو بارەیەوە، دووەمیش ئەگەر زەرەرێکی دیاری کراو هەبێت، ئەو زەرەرە حکومەتی هەرێم خۆی تەحەمولی دەکات، یەعنی ئەوە مەعلوم بێت باشە بە ئاشکرا بگوترێت باشترە.

بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری:

نەخێر کێشەیەکی ئەوتۆمان نیە بەنیسبەت ئەو پارانەوە، تەنیا ئەو پارانەی کە تەلەف دەبن، یەعنی زۆر خراپن ئێمە ئەو تەعامولە دەکەین لەسەر کۆمپیوتەر ئەرقامەکان تەسجیل دەکەین بزانین هەر رەقەمێک لە کوێ هەیە پێکەوە رەبتیان دەکەین، ئەوەی کە کێشەیە خەزینەی حکومەتە کە زیان بە خەزینەی حکومەت دەکەوێت، پارەی کە زیاتر لە حەد کە خراپ بوو بێ پێویستە ئێمە تەلەفی بکەین و، زیانەکە بۆ ئێمەیە نەک بۆ هاووڵاتی، لە تەعامولیش کێشەمان نیە.

بەنیسبەت کێشەی خانەنیشانی دەرەوەی هەرێم بەڕێز کاک عەبدولخالق پرسیاری کرد، راستە

ئێمە لێرەش پێشتر باسمان کرد بوو کە ژمارەی موتەقاعیدین ژمارەیەکی زۆرە ئیمکانیاتی حکومەتی هەرێمیش لەوە دانیە کە بتوانێت مووچەی مانگانەیان بۆ دابین بکات لە لایەکی تریشەوە هەر کاتێک بڕیارێک درا کە وەکو مووچەی مانگانە سەرف بکرێت بۆ خانەنیشینەکان ئەو کاتە حکومەتی مەرکەزی هەڵوێستێکی تری دەبێت، لەوانەیە مووچەکانیان ببڕێت، لەو حاڵەتە ئێمە ئیلتیزامێک بۆ خۆمان دروست دەکەین و پاشانیش ناتوانین جێ بەجێی بکەین، بۆیە پێویستە هەر بڕیارێک لەم بارەیەوە وەربگیرێت حکومەت بیر بکاتەوە کە دەتوانێت بەردەوام بێت مانگانە ئەو مووچانە بدات، وەزعی دارایی ئێمەش لەو ئاستە نیە، بۆ ئەم ساڵ ئێمە ١٥٠ دینار وەکو هاوکاری بەوانمان دا، هەروەکو لێرە بەڕێز سەرۆکی حکومەتی وەعدی دابوو، ئینشاءاللەش کە وەزعی داراییمان باش بوو، ئەو هەنگاوانە بەردەوام دەبن، بەڵام ئێمە وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان خۆمان بە مولتەزەیم دەزانین بەو بڕیارەی کە لە ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان دەرچووە بە جێ بەجێ کردنی ئەو بڕیارە، بەس ئەوە بەڕاستی بە وەزعی داراییمان پەیوەستە.

باس لەوە کرا کە شەریحەیەکی زۆر دەرماڵیان کەمە، هەروەها باسی زیادەی پەرلەمان کرا، هەمیشە ئێمە مەبالغی زیادەی پەرلەمان لە میزانیەکانی حکومەتی هەرێم تۆمارمان کردووە، لە راپۆرتەکەش ئیشارەتمان پێدایە کە پتر لە ٢٦٦ملیۆن دینارە، خۆ بەخۆی تۆمار کردنی ئەو مەبلەغە لە ماددەی(٢٩)ی فەسلی یەکەم لەژێر ناوی زیادەی پەرلەمان ئیلتیزامێکی حکومەت و ئاواتی حکومەت بۆ تەنفیز کردنی ئەو زیادەیە پیشان دەدات، بەڵام ئەویش بەستراوە بە ئیمکانیاتی حکومەتی هەرێم، حکومەتی هەرێم لە هەردوو کابینەی سێیەم و چوارەم بە بەردەوامی و بەپێی ئیمکانیاتی دارایی بەرە بەرە هەوڵی داوە کە هەتا مەجال هەبێت دەرماڵەکان زیاد بکات، من راپۆرتێکم لەبەر دەست دایە لە(٢٨) فەقەرە دەرماڵە زیاد بووە، ئینجا ئەگەر هەر (٢٨) فەقەرەکە بخوێنم، بەڕاستی زۆرن، بەڵام حکومەت بەردەوام بووەو هەر کاتێک کە مەجال هەڵکەوێت حکومەت دەریغی نەکردووە، ئێمە بێجگە لەوە دیراسەتێکیشمان کرد بوو لەسەر فەرمانی بەڕێز سەرۆکی حکومەت، بۆ ئەوەی پێداچوونەوەیەک بە سەرجەم دەرماڵەکان بکەین.

دیراسەتی یەکەم تەقریبەن مانگانە تەکلیفی ٢٥ ملیۆن دیناری دەکرد، پاشان دیراسەتی دووەم بە مەبلەغێکی کەمتر کراوە ئەویش سنووری ١٤ ملیۆن دینار مانگانە تەکلیف دەکات، ئەگەر چاوپێخشاندن لە دەرماڵەکان بکەین، ئومێدمان وایە ئینشاءالله وەزعی داهاتمان باش بێت و، ئێمەش بتوانین لە بەشداری کردن لە موعاناتی فەرمانبەران بەشێوەیەکی باشتر هەنگاو بنێین.

کاک ئیبراهیم سەعید پرسیاری کرد بەنیسبەت کەرتی تایبەتی، بەڕاستی لەو موستەوایەی کە کەرتی تایبەتی بەو بەرفراوانیەی کە هەیە، دەتوانم بڵێم هەتا ئێستا باش نەهاتۆتە پێش، تەبیعی حالاتی ئینفیرادی کە پەیدا دەبێت لە کەرتی تایبەتی ناتوانین ئێمە بە شێوەیەکی گشتی حیسابی بکەین، بەڵام ئەوە گلەییە بەڕاستی هەتا ئێستا ئێمە لە کەرتی تایبەتی هەمانە کە بەو

شێوەیەی کە پێویستە داخیل نەبووە.
بەڕێز شێخ یەحیا باسی جیاوازی لەنێوان عەجزی میزانیەی کرد، لە راپۆرتەکەی لیژنەی دارایی ئیشارەتی پێدراو بوو کە عجزی میزانیەکە چەندە، ئەوە حەتمەن کاک جەمیل وەڵام دەداتەوە، ئەوەی کۆنفراسی گەورەی دارایی کە جەنابیان ئیشارەتیان پێدا دیراسەتی دەکەین، ئەوەی فەرمانبەری زۆر کە ئێمە نەیانهێڵین ناکرێت، ئێمە ئیلتیزامێمان هەیە بەو خەڵکە، لەلایەک داوا دەکەین مووچە و دەرماڵەی فەرمانبەران زۆر بێت، لەلایەکی تریش بە فەرمانبەر بڵێین بڕۆنە ماڵەوە ئەوە ناکرێت، بەڵام ئێمە وەکو دیراسەت، دیراسەتێکمان هەیە، کە دیراسەتی مووچەی تەقاعودی بکەین، بۆ ئەوەی ئەو فەرمانبەرانە بە مەبلەغێکی باشتر تەقاعود بکرێن، بۆ ئەوەی بە خۆیان داوای خانەنیشین بکەن، ئەو فایزەی کە هەیە نەمێنێت.
بەڕێز کاک رەجەب شەعبان باسی وەزارەتی مافی مرۆڤی کرد، هەر وەزارەتێک هەیکەلی خۆی داناو ئینشاءاللە هەوڵ دەدەین، ئینجا لەسەر بڕیاری ۹۸٦ بێت یان لەسەر میزانیەی حکومەت بێت چارەسەرێکیان لێ بکەین، ئەوە دەبەسترێت بە فراوانی ئیشەکەی هەیکەلەکەی کە دامەزرا لەڕووی میلاکاتەوە، زۆر سوپاسی بەڕێزتان دەکەم ئەو تێبینیانەم هەبوو.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز وەزیری دارایی، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
زۆر زۆر سوپاسی وەزیری دارایی و ئابووری دەکەم، باش دەزانین کە وەزارەتی دارایی و ئابووری و شەخسی جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری هەر وەکو کابینەی سێ زۆر زۆر حەریسن لەسەر داهات و کۆنترۆل کردنی داهاتی هەرێمێ و، لادانە فەرمانبەری باش و، بۆ سەربەستیە بازرگانی ، وەختێ تەوسیبە نووسی زیادە بۆ تەئکیدە و بۆ بەردەوامیە، ئێمە ئێستا دێینە سەر وەڵامدانەوە بەڕێز شێخ مەئمون بریفکانی وەزیری شارەوانی و گەشت وگوزار.
گوتی لە راپۆرتی من ۳۰٪ لە میزانیەی ختە کە حسەتی لەسەر دەبوو بۆ وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار، جەنابی گلەیی هەبوو یانیش حەزی دەکرد ئەو شتە ئاشکرا بێت، کە گوتی ۸۷ شارەوانیمان هەیە، ۸۵٪ گوتی لە پڕۆژەی خۆمان لەسەر بڕیاری ۹۸٦ جێ بەجێی دەکەن، خۆزگە نە ۸۵٪ ، خۆزگە ٤٥٪ لەسەر ئەو بڕیارە جێ بەجێ ببایە، لەمیزانیەی ئیعتیادی هی وەزارەتی شارەوانی ۹۳,۳۸۹,۰۰۰دینار هەیە، لەگەڵ زانینیش عەجزیش مەوجوودە، جگە لەوەش ۱۰۰ ملیۆنی تریش بۆ منحەی شارەوانی هەیە، کە ئێمە داوامان کردووە ببێتە ۵۰ ملیۆن دینار لە میزانیەی خوتتە گوتی ۳۰٪ ،۱۱۵ ملیۆن دینار لەگەڵ ۳۸۰ هەزار دینار بەس بۆ وەزارەتی شارەوانیە، بەقەت چەند وەزارەتە، وەزارەتی ناوخۆ لەگەڵ ئیدارەی مەحەللی لەگەڵ وەزارەتی پیشەسازی و وزە لەگەڵ وەزارەتی کشتوکاڵ ئاودێری لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە، لەگەڵ وەزارەتی

ئەشغال ونیشتەجێ کردن، لەگەڵ وەزارەتی ئیعمارو تەنمیە، هەمووی کۆ دەکەم ئەگەر بگاتە ١٠٤٢٨٠٠٠٠ لەگەڵ زانینیش هەردەم میزانیەی خوتتە، میزانیەی خوتتە دەبێت ئەولەویەی بۆ کێ بێت؟ ئەولەویە هەردەم دەبێت بۆ وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن بێ، بۆ وەزارەتی ئیعمارو تەنمیە بێ، هەروەها بۆ ئیداراتی مەحەللی بۆ دروست کردنی قوتابخانەو ئەو شتانە بێ. تەنیا بۆ وەزارەتی شارەوانی ١١٥٣٨٠٠٠٠ دینارە، بۆ ئەم وەزارەتانە هەمووی لەگەڵ وەزارەتی سەقافە کۆ بکەینەوە ئەوجا بگاتە ئەو رەقەمە، مەبەستمان ئەوەیە دەبێت راستی ئیسپات بکەین و، دەبێت شارەوانی زۆر زۆر حەریس بێت لەسەر ئیشەکەی خۆیان، هەرچەندە نە ماوەیەکی درێژە جەنابی شێخ مەئمون زۆر حەریسە، بەڵام دەبێت دەستکاری زۆر لە شارەوانی بکرێت، شارەوانی زۆر ئاگادار بێت لەسەر داهاتی خۆیان، نابێت هەر لە وەزارەتی دارایی و ئابووری وەربگرن.
بەڕێز شێخ یحیی فەرمووی مەجالمان نەبوو سەیری میزانییە بکەین، لە ١٢/٢٤ واتە پێش حەوت ڕۆژ پێش ئەو کاتەش میزانییە گەیشتبووە پەرلەمان، پێش حەوت ڕۆژ نووسراو لە سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە بۆ گشت لیژنەکان چووە لە هۆڵی سکرتاریەتی سەرۆکایەتی پەرلەمان میزانییە بە تەواوی هەبوو بە ٢٣ بەرگ داوای لە هەموو لیژنەکانیشی کرد کە هەریەکێک دیراسەتی بکات و ڕاپۆرتی خۆی لەسەر بدات، ئەگەر هەفتەیەک لیژنەیەک نەتوانی یەک باب یان یەک بەش سەیر بکاتن، لیژنەی ئابووری چۆن دەتوانێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جمیل ئەو روونکردنەوەیە باشە بەڵام شێخ یحیی سەبارەت بە ڕاپۆرتی وەزیری داراییمان نەمان دیوە.فەرموو کاک جمیل.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
ئەمری جەنابت. هێژا سەرۆکی پەرلەمان ئەگەر جەنابت مەجال بدەی هەتاکو وەڵامی بەڕێز شێروان حەیدەری بدەمەوە. بەڕێز شێروان حەیدەری فەرمووی وەکو نەقیبی پارێزەران نەک وەکو ئەندامی پەرلەمان بەڵام من خۆم لێرە سوێندم خواردووە بە قورئانی پیرۆز بەرژەوەندی گشتی چیبە من ئەوە بکەم نەک لە بەرژەوەندی تەنیا چینێکی موعەیینەن چ حقوقیین یان پزیشکی یان شتێکی تر، من ئەو سوێندەم خواردووە بە قورئانی پیرۆز من ئیلتزامیش بەو سوێندە ئەکەم، فەقەرەی یازدە دەڵێ (فسح المجال أمام المواطنین وخاصة التجار والاقتصادیین ومحسني الانتاج وعدم حصرها) نەمان گوتووە دەرگا لە پارێزەران بگرن ووتمان (فسح المجال) پارێزەر با ئیشی خۆی بکات و زۆر زۆریش سوپاسی دەکەین ئەگەر بە چاکی کردی، بەڵام (فسح المجال) نەڵێت بەس تەنیا ئەو (أن تكون الشركات حرة في الاستفادة من) ووتمان حرە واتە زەوقی خۆیەتی پارێزەر بە مانگانە دەگرێت یان ناگرێت نەخێر بە بۆچوونی سەندیکای پارێزەران دەبێت بگرێ و مانگانەش دەبێ ئەوەندە بدەی پارەی راتبیش لەسەری فەرز دەکاتن، بەڕێز فەرمووی یاسای شەریکات لە پەرلەمان

دەرچووە، هیچ یاسایەکی شەریکات تا ئێستا لە پەرلەمان دەرنەچووە. هی بەغداش ئەمە دە ساڵە زۆر گۆڕانکاری لەسەری کراوە ئێستا بازرگانی سەربەخۆیە ئەوەی پێشوو نەماوە حکومەتی ئێمەش لەسەر سیستەمی ئازادی بازرگانی بەڕێوە دەچێت. سیستەمی ئەمریکی سیستەمێکی دیموکراتی و ئازادی بازرگانییە نەک تەنیا چینێک چ پارێزەر و غەیری پارێزەر ئیستغلالی بازرگان و غەیری بازرگان بکات، دەرگای بازرگانیش با بکاتەوە با ئەویش ببێتە بازرگان کۆمپانیاش با دروست بکات کەس دەرگای لێ نەگرتووە نەمان گوتووە ڕێگا لە فلان کەس بگرن، لە فەقەرەی سیازدەهەم هاتووە فەرمانبەری حقوقی تمثیلی ذاتی خۆی دەکات، بەڕێز شێروان حەیدەری کاتی خۆی لێرە یاسای.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە کاتی قسە کردن قسەکان ئاڕاستەی سەرۆکی پەرلەمان دەکرێ، ئاراستەی ئەندامی پەرلەمان ناکرێ.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

داوای لێبوردن لە جەنابت دەکەم، کاتی خۆی یاسای پارێزەران لێرە کە یاساییێکی تازە دابنرێت نەک وەکو یاساییێکی تر لە قانونی عیراقی هەتا دە هەزار دینار ئەو کاتە دە هەزار دینار زۆر بوو لە حەفتایەکان ئەو قانونە دە هەزار دینار بوو ممثلی دائرە تمثیلی دەکرد دەبێ لێرەش هێژا سەرۆکی پەرلەمانێ مادده دانرابا بە پێی نرخی ئێستای بازاڕ و، بەپێی نرخی دۆلار کە دە هەزار دیناری ئەو کاتە دەکاتە سی هەزار دۆلاری ئێستا دەکاتە نزیکەی سێ ربع ملیۆن دینار دەبووە ماددەک مادده بۆ داخیل نەکرد هەتا مەجالی حقوقی بگرێت ئەمە زەرەرێکی زۆر گەورەیە بۆ خەزینەی هەرێم و، هەروەها کاتێ داهاتیان ربحی تاجریش کەم بکەم ئەویش کاردەکاتە سەر خەزینەی هەرێم واتە کەمتر پارەی زەریبە دەدات، کێشەکە ئەوەبوو، دەبوایە بەڕێز برهان جاف ئیلتیزام بە نیزامی پەرلەمان بکات، چونکە لەناو لیژان دەنگدان بە گوێرەی زۆرینەی دەنگە زۆرینەی ئەندامانی پەرلەمان حەوت ئەندامن شەشی گووت دەبێ ئەوە چ نووسراوە بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان بە زۆرینە لەسەر ئەوە بڕۆین و، زۆر زۆر سوپاسی بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ئەکەم کە مەجالی دا بەمن و، داوای لێبوردنیش لە جەنابی دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمە نامانەوێ گفتوگۆ بێ بە گفتوگۆ لە نێوان ئەندامانی پەرلەمان یان لە نێوان سەندیکای پارێزەران و سەندیکای ئابووریناسان بێ، بەڵکو دەمانەوێ گفتوگۆ لەسەر بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بێ، ئەمە یەک،دووەم. یەکەم کاک برهان مافی ئەوەی هەیە وەکو ئەندامێکی لیژنەی دارایی شتەکە ئیمزا بکا ئەوەی ئیمزای کردووە لە هەمان کاتدا ئەندامە لە لیژنەیەکی تر

ئەتوانێ رای خۆی وەکو لیژنەی تر دەربرێ ئەمە یەک، تکام وایە گفتوگۆ لەسەر بابەتی بوجە بکرێ و، لەسەر راپۆرتی وەزیری دارایی رای لیژنەی دارایی چییە پەیوەندیی بە لیژنەی دارایی خۆیەوە هەیە، ئەمە رای لیژنەی داراییە، بەڵام ئێمە گفتوگۆی راپۆرتی وەزیری دارایی ئەکەین گفتوگۆی راپۆرتی حکومەت ئەکەین لەویشەوە دوایی موناقەشەی بوجەی حکومەت دەکەین موناقەشەی ئەرقام دەکەین ئیشەکەمان ئەوەیە ئەو ئەرقامانە کۆتایی پێبهێنین بە پلەی یەکەم شتەکانی تر هەموویان لە بابی توصیات ئەمێنێتەوە هەر لیژنەیەک مافی توصیەی هەیە و لیژنەکانیش زۆریان رایان دەربڕیوە لەسەر بوجەکە هەمووی بە گشتی، رای لیژنەی داراییش راییەکە لەو رایانە هەرچەندە رای لیژنەی تایبەتمەندە بە مسائلی مالی، و لەو رایانەی کە ئەو دەریبڕیوە ئەوە حسابە بە نسبەت ئێمەوە چۆن باسی رەقەمەکانی کردووە، چونکە ئەنجامی ئەم دانیشتنە ئەرقامەکانە یاسای بوجەیەو، بوجە خۆیەتی بوجە واتە ژمارە، بەڕێز وەزیری شارەوانی تێبینییەکی هەیە فەرموو.

بەڕێز شێخ مأمون نور بریفکانی/ وەزیری شارەوانی و گەشت وگوزار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس بۆ کاک جمیل تۆزێک روونکردنەوە دەدەم لەسەر ئەوەی ٣٠ ٪. وەزارەتی شارەوانی وەزارەتێکە کە پەیوەندیەکی راستەوخۆی هەیە لەگەڵ هاووڵاتیان، وەزارەت هەیە پەیوەندی تەنیا لەگەڵ چینێکی تایبەتە بەڵام وەزارەتی شارەوانی پەیوەندی لەگەڵ هەر سێ ملیۆن و نیوی نفوسی کوردستانی هەیە، جگە لە هەشتاوپێنج شارەوانی دائیرەی ئاومان هەیە دائیرەی ئاوەڕۆمان هەیە گەشت و گوزارمان هەیە بەرگری شارستانیمان هەیە ئەوانە هەموویان پەیوەندییان لەگەڵ وەزارەت هەیە، کاک جمیل گوتی خۆزگە ٣٠ ٪ لە بوجە داخلی ٩٨٦ بێ، ئەوە خۆزگە نییە ئەوە واقیعە کاک جمیل من بۆ جەنابت نمونە دەهێنم تەنها ئاوەڕۆی هەولێر سەدو پەنجا ملیۆن دۆلارە، مشروعی افراز چل و یەک ملیۆن دۆلارە، مشروعی ئاوی ئاکرێ حەوت ملیۆن دۆلارە، مشروعی چەم برکات حەوت ملیۆن دۆلارە، ئەمە جگە لە مشاریعی ئاو کە بە ملایین دۆلار واتە بۆڕی و شتمان ئامادە کردووە بە ملایین دۆلار مجاری داخل بووە بە ملایین دۆلار رێگای داخلی داخل بووە ئەو ٣٠ ٪ کە تەئکید دەکەین ئەوە تەئکید دەکا کە بوجەی حکومەت بتوانێت تەحەمولی ئەوە بکات، بەڵام زیاتر لە ٨٥ ٪ ئێمە داخلی ٩٨٦مان کردیەو، بە نسبەت مشاریعی ٩٨٦ کە ئەو ئیشانە ناکات ئێمە داخلی بوجەی حکومەت دەکەین یان هەندێک ئیش زۆر بە پەلەیە لە ٩٨٦ دوا دەکەوێت و، حەز دەکەم بە جەنابت بڵێم هەشتاو پێنج شارەوانی تۆ ناتوانی داوا لە سەرۆکی شارەوانی یان ئەنجومەنی شارەوانی بکەی کە ئیش بۆ خەڵک بکەن بە سلفەی مستدیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز کاک مأمون نور بریفکانی، بەڕێز د.جمال عبدالحمید فەرموو.

بەڕێز د.جمال عبدالحمید/ وەزیری تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

سوپاسیان دەکەین سوپاسی ماندوبوون و خەمخۆریان دەکەین بەڵام چەند خاڵێک پێشنیاریان کردووە سەبارەت بە کەم کردنەوەی چەند بابەتێک کە پەیوەندی بە وەزارەتی ئێمەوەیە حەزم لێیە دوو بابەت بە تایبەتی روونی بکەمەوە(نفقات الطبع) وەزارەتی ئێمە نزیکەی سی مطبوعاتی تایبەتمان هەیە واتە پسوولەی تایبەت هەیە بە سەردانی نەخۆش یەک دیناری و دوو دیناری و سێ دیناری و پێنج دیناری پسوولاتی تایبەت هەیە بۆ چارەسەر کردن بۆ فەحص بۆ فحوصاتی مختبری جۆراو جۆر بە ئەشیعە بە سۆنار بە فەحصی ناظور و هتد.... لەگەڵ ئەوەش هەر نەخۆشێک کە داخلی نەخۆشخانە بوو ئەگەر بۆ ماوەی سەعاتێکیش بێ پێویستیی بە فایلی تایبەت هەیە ئەو فایلەش پێکهاتووە لە چەندین ،لاپەڕە هەر لاپەڕەش تایبەتمەندێتی خۆی هەیە، لاپەڕەی تایبەت هەیە بۆ پلەی گەرمی وەرگرتن، لاپەڕە هەیە بۆ فەحص کردن، لاپەڕە هەیە بۆ نووسینی عیلاج، لاپەڕە هەیە بۆ فحوصات. ئەم لاپەڕانەش بەپێی نەخۆش، نەخۆش چەند بمێنێتەوە لەوانەیە پێویست بکا سێ جار چوار جار ئەم لاپەڕانە دووبارە بێتەوە لەبەر ئەوەی ئەمە گرنگی خۆشی هەیە چونکە نابێ نەخۆش فایلی نەبێ یان هیچ نەنووسرابێ شتی شەفەهی بە نسبەت وەزارەتی ئێمەوە نییە. ئەمە پەیوەندی بە خزمەتی نەخۆشەوەیە وەکو شتێکی علمی دەمێنێتەوە فایلە مەعلوماتە لەسەر ئەو نەخۆشە هەر وەختێ ئەو نەخۆشە بێت ئەو مەعلوماتە سوودی لێوەردەگرێت و فایلەکە لە نەخۆشخانە دەمێنێتەوە لەبەر ئەوە بە ڕاستی کەمکردنەوەی ئەو پارەی کە تەرخان کراوە بۆ ئەم بابەتە لەوانەیە تەئسیرێکی سلبی هەبێت. خاڵێکی تر بە نسبەت خواردنەوە، وەزارەتی ئێمە ئەرکی ئەوەیە خواردن دابین بکا بۆ هەموو دکتۆر و موقیمەکان، ئەو موقیمانە بەردەوام لە نەخۆشخانەن ئەبێ سێ وەجبە خواردنیان بۆ دابین بکرێت قانونی ئێمە موقیم، موقیمە واتە بیست و چوار سەعات لە نەخۆشخانەیە ئەبێ خواردنی سێ وجبە بە بەردەوام هەیانبێ، بە نسبەت ئیشکگر ئەو کارمەندانانەی کە ئیشکگرن ئەبێ خواردنیان بۆ دابین بکرێ بە نسبەت نەخۆشەوە هەموو ئەو نەخۆشانەی کە داخیل دەبن ئەبێ خواردنیان بۆ دابین بکرێ. لەگەڵ ئەوەشدا دانیشتوانی خانووەکانی چاودێری نابینایانن و کەرولاڵانن وبەساڵاچوانن و نەوجەوانان و ئەمانە هەموویان پێویستیان بە وەجباتی خواردن هەیە و لە هەمان کاتدا چاکسازی کۆمەڵایەتیش ئەوانیش پێویستیان بە خواردن هەیەو، بەنسبەت کێشەی نرخەکەی ئەوە ڕادەوەستێ لەسەر نرخی بازاڕ و بەپێی کەمکردنەوە، لەبەر ئەوە وابزانم ئەم خاڵەش زۆر گرنگە ڕای کۆتاییش هەر بۆ ئێوەو ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانە بەڵام حەزم کرد ئاماژە بۆ گرنگی ئەو دوو خاڵە بکەم وا بزانم کەمکردنەوەی پارەکە تەئسیری سلبی دەبێت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕاستی ئەم بابەتە لە بابی وەزارەت موناقەشەی دەکەین کە دێتە کەمکردنەوە ئەوە پێشنیارە لیژنە ئەیکات پێشنیاری وەزارەتی داراییش دیارە چییە، بەڕێز کاک بورهان جاف وەلامێکی هەبوو بۆ حاکم سەفەر.فەرموو.

بەڕێز برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پرسیارەکەی کاک سەفەر دەربارەی ئەو راپۆرتە ئەڵێ ئیعادەو تەئکیدی تیایە بەڕاستی ئێمە بە باشمان زانی ئەو راپۆرتەی لیژنەی دارایی ئەو میحوەرانە بگرێتەوە ئەو برگانە بگرێتەوە کە ئەساسین لە ڕاپۆرتی هەر لێژنەیەکی دارایی و، نەمان ویست زیاتر درێژە بدەین بە راپۆرتەکە بۆیە بە باشمان زانی ئەگەر راپۆرتەکە ئیعادەشی تیا بێ چونکە شتێکی ئەساسیە لە ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی ئەو شتانە هەبێ و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز کاک برهان علی جاف، بەڕێز کاک شوکت شێخ یەزدین/ وەزیری کاروباری ئەنجومەن، فەرموو.

بەڕێز شوکت شیخ یزدین/ وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەڕێزان خۆشەویستان هەروەک لە هەموو لایەک روون و ئاشکرایە کە ئێمە دوو حەساری ئابووریمان لەسەرە بەڵام وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان چ لە کابینەی سێ و چ کابینەی چوار سەرەڕای ئەو هەموو گیروگرفتانەی ناوەوەو دەرەوەی سنوورەکەمان، ئێمە وەکو حکومەت هەروەکو چۆن لە پەرلەمانی خۆشەویست ئەو بەڵێنەماندا بە ئێوەو بە هاووڵاتیانی خۆشەویست وەکو حکومەت توانیومانە مانگانە بە شێوەیەکی رێک وپێک مووچەی سەرجەم کارمەندانی سنووری حکومەتی هەرێمی کورستان سەرف بکەین جگە لەوە سولەف مستدیە و کارە گرنگەکان و کارە خزمەتگوزارییەکان ئەنجام بدەین، بەڵام ئەوەی کە زۆر پێویستە بەڕێزان ئاگادار بن ئێمە لە هەموو دانیشتنەکانمان هەر ئەو بابەتەمان دەربڕیوە ئەگەر کەسانی تر من رێزم بۆیان باوەڕیان بەوە نییە کە وەزعی داراییمان خراپە بەڵام حەقە ئێوەو ئێمەش باوەڕمان بەوە هەبێ کە وەزعی داراییمان لە چ ئاستێک دایە بە تایبەتی کابینەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بە پێی ئەو بەرنامەیەی کە لە خزمەت ئێوەدا لە لایەن بەڕێز سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان پێشکەش کرا ئەگەر بۆچوونەکانمان بەو شێوەیە بێ ئاواتمان ئەوە بێ کە ئەزموونەکەمان رۆژ بە رۆژ بەرەو پێشەوە بچێ و دەسکەوتی باشتر بەدەستەوە بێنێ بەڕاستی دەبێ بیر لەوەش بکەینەوە وەزعی مالیمان رۆژ بە رۆژ بەرەو خراپی دەچێ، ئێمە ناکرێ پشت بەو دەرگایانەوە ببەستین کە تا ئێستا پشتمان پێیان

گەرم بووە، لەگەڵ ئەوەش پێویستە هەموو لایەکمان قەناعەتمان بەوە هەبێت کە شتێک باس دەکرێ پێشنیار دەکرێ پێش هەمووی بیر لەوە بکرێتەوە عەجەبا ئەو ئیمکانییەتە هەیە کە حکومەتی هەرێمی کوردستان بتوانێ جێبەجێی بکا یان نا. پاش ئەوەش هەندێک لە وڵاتانی دەرەوەش سەرەڕای ئەوەی کە حکومەتن و ئیماکانییەتیان هەیە بەڵام تووشی کێشەی ئابووری بوون و نەیان توانیوە مووچەی مانگانەش بدەن، بەڵام ئەوەی جێی سەربەرزی و سەروەرییە بۆ ئێمە وەکو ئیدارەی کورد وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان ئێمە لەو کاتەی کە بەڵێنمان بە ئێوە داوە جێبەجێمان کردووە، جێبەجێشی دەکەین چونکە لە ئەولیاتی کاری ئێمەدایە هەروەها بە نسبەت خاڵێکی تر کە زۆر گرنگە ئیشارەتی پێبدەین بڕیاری ٩٨٦دیارە بەو دواییە کە پاش ئەوەی هەردوولا موافەقەتی لەسەرکرد لەسەرمان کرد لیژانی تایبەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی بەڕێز سەردانی وەزارەتەکانی پەیوەندار بکەن تا لە نزیکەوە ئاگاداری ئیش و کارەکانی وەزارەتەکان بن بە تایبەتی لە بواری ٩٨٦ هەتا بزانن هەنگاوەکانی ئەم دواییەمان لە چ ئاستێکدایە ڕاستە لە کابینەی سێ دەستپێکی کار بوو وەکو پێویست نەمان توانی سوود لە بڕیاری ٩٨٦ وەربگرین بەڵام لە کابینەی چوارەم لەسەر ڕاسپاردەی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان و دروست بوونی لیژنەیەکی باڵا توانیمان هەتا ئەو شوێنەی ئیمکانەو لە دەسەلاتی ئێمەیەو توانای لە ئێمەی ئەوە دەبێ سوود لە بڕیاری ٩٨٦ وەربگرین و، لە کارو چالاکییەکانی ئێمەدا هەمیشە نیشانی ئەوەمان داوە بۆ ئێوەش و بۆ هاووڵاتیانیش هەتا چ ئاستێک ئێمە توانیمان سەرکەوتوو بین لە کارەکانماندا، لەگەڵ ئەوەش بە ڕاستی گیروگرفت زۆرن چ لە ئاستی وەزارەتەکان و چ لە کارەکەی بڕیاری ٩٨٦ برای بەڕێزم کاک د. شەفیق خۆشی لێرەیە لە سەردانەکانی جەنابی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ دەرەوەی وڵات یەکێ لە خاڵە سەرەکییەکانی ئێمە کە مەسەلەی ٩٨٦ بووە کە لەوێ لە ئاستی بەرز باس کراوەو، هەوڵی جدیشی بۆ دراوەو، ئومێدەوارین انشاءالله لە داهاتوودا وەزعی کارەکانی ٩٨٦یش باشتر بێ و ئێمە بتوانین زۆربەی ئەو کارانەی کە ئەمڕۆ لە ڕاپۆرتی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری هاتووە بتوانین لە ئیمکانیاتی بڕیاری ٩٨٦ سوودی لێوەربگرین ئەو داهاتەی کە ماومانە یەکلای بکەینەوە بۆ ئەو گیروگرفتانەی کە لە بڕیاری ٩٨٦ ناتوانین سوودی لێوەربگرین لەوێ بتوانین سوودی لێوەربگرین، یەکێک لەو خاڵانەی کە زۆر باس دەکرێ بەڕاستی زیادەی پەرلەمانە ئەوەمان لە بیر نەچێ کاتێک زیادەی پەرلەمان ئیقراری لەسەر کرا، یەکەم وەزعی خەڵک زۆر زۆر ناخۆش بوو باری ئابووری ناخۆش بوو دینار نرخی زۆر دابەزیبوو لە هەمان کاتدا مەسەلەی بڕیاری ٩٨٦ نەبوو خۆراک و دەرمان و ئەو شتانە نەبوو بۆیە ئەو بڕیارە درا، لەگەڵ ئەوەش قسەکەی من بۆ ئەوە نییە کە ئەو کاتە ئەو شتە کراوە ئێستا ئێمە نایکەین، نەخێر ئێمە لە هەموو ساڵان کە بوجە ئامادە دەکرێ و پێشکەش بە ئێوەی بەڕێز دەکرێ، هەموو جار تەئکیدمان لەوە کردووە لە بوجەش لەبەر چاومان گرتووە ئەگەر باری ئابوریمان باش بێ حەتمەن حکومەتی هەرێمی کوردستان جێبەجێی دەکات چ

وەکو حکومەتی کابینەی خزمەتگوزاری لە کابینەی سێدا چ وەکو حکومەتی ئاوەدانکردنەوە و چەسپاندنی یاسا گومان لەوەدا نییە کە بەڕاستی ئێمە وەکو حکومەت و وەکو پەرلەمانیش ویژدانمان بەوە نارەحەتە بە تایبەتی بە نسبەت ئەو کارمەندە بەڕێزانەی چینی خوارەوە کە مووچەیان ڕاستە زۆر زۆر کەمە بەڵام لەگەڵ ئەوەش هەمیشە ئەوانیش هاندەرو پشتیوانی ئێمەیان کردووە وەزعی ئێمەیان لەبەر چاو گرتووە کە حکومەت چ بارێکی قورسی لەسەرە انشاءاللە لە ئاییندە بتوانین ئەمەشیان بۆ جێبەجێ بکەین، ئەوەی کە بەلای ئێمەوە گرنگە بە ڕاستی ئەگەر تێبینیتان کردبێ جەنابی سەرۆکی ئەنجومەن بەم دواییدا سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان بە خۆی لە زۆربەی دانیشتنەکانی لەگەڵ وەزارەتەکانی پەیوەندار و بە ئامادە بوونی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری هەر بۆ ئەوە بووە کە ئێمە بەخۆماندا بێینەوە چیتر پشت بەو دەرگایانەی کە قسەی لێوە دەکرێ و یان ئێمە پشتمان پێوە بەستوە کە داهاتێکی زۆری پێوەیە دەبێ ئێمە بەخۆدا بێینەوە لەناو خۆمان یەک میللەتەکەمان هۆشدار بکەینەوە بە ئاگا بێین و، میللەتێکی تەمەڵ بەڕاستی پیادە نەکەین و دروست نەکەین ناشکرێ هەموو شت دابین بکرێ و میللەتیش هەست بە بەرپرسێتی نەکا بەرامبەر بەو ئەرکەی لەسەر شانیەتی، ئێمە بیرمان لەوە کردۆتەوە کە داهاتەکانی ناوخۆ بە چ شێوەیەک ئێمە بە شێوەیەکی ڕێکوپێک هەر وەکو لە ڕاپۆرتی لیژنەو لە ڕاپۆرتی وەزیری داراییش هاتبوو سوودی لێوەربگرین و، بۆ ئەم مەبەستەش سەرەڕای ئەوەی کە ئێمە وەکو سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران پێداچوونەوەو موتابەعەی کارەکان دەکەین بڕیاری ئەوەشمان داوە کە لیژنەیەکی باڵای ئابووریمان هەبێ دیراسەتی وەزعی ئێستاو ئاییندەمان بۆ بکا، بۆ ئەوەی لە چوارچێوەی ئەو بەرنامەیەدا کاری تیا بکەین و انشاءاللە ئومێدەوارین بتوانین لە ئاییندەیەکی زوودا ئەو گیروگرفتانەی ناوخۆی خۆمان چارەسەر بکەین باری کارمەندان و باری حکومەتیش و زۆربەی ئەو پرۆژانەی کە لەناو ڕاپۆرتی حکومەتی هەرێمی کوردستانیشدا هاتووە چێ بکەین، جەنابتان ئاگادار دەکەینەوە مانای ئەوە نییە کە لە بوجەدا هاتووە حەتمەن ئێمە موافەقەتی لەسەر دەکەین پاش ئەوەی کە لە لای بەڕێزتان پەسند دەکرێ ئەو کاتەی کە وەزارەت هەر پرۆژەیەک کە بەرزی دەکاتەوە ئەو پرۆژانەی کە لەبەر دەستیەتی دیسان لە سەرۆکایەتی دیراسەت دەکرێ هەتا پێمان بکرێ لە بڕیاری ٩٨٦جێی بکەینەوە ئێمە هەرگیز داهاتی خۆمان بۆ ئەو جۆرە پرۆژانە سەرف ناکەین بەڵکو بۆ ئەو شتانەی تر سەرف دەکەین کە زۆر پێویستن، زۆر سوپاس تێبینییەکانم هەر ئەوەندە بوون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ بەڕێز وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیران. وا بزانم بەمە کۆتایی بێت بە تێبینی لەسەر ڕاپۆرتی بەڕێز وەزیری دارایی و ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی،ئێستا دەست دەکەین بە گفتوگۆ کردن لەسەر بابەکانی بوجە تکا لە بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی دارایی ئەکەین کە لە بابی یەکەمەوە دەست پێ بکەن.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

دەروازەی ژمارە یەک بوجەی پەرلەمان بوو ئەوە پەسند کرا پێش چەند ڕۆژێک ئێستا دێینە سەر دەروازەی دووەم رئاسە مجلس الوزراء، ئەقسامەکانیش دەخوێنمەوە ئەگەر مجالم پێ بدەی.ئەگەر بەرامبەر ئەو پارەی نەنووسرابێ مانای ئەوەیە کە توصییەی لیژنەی دارایی هەر هی وەزارەتی دارایی و ئابوورییە تەنیا ئەگەر لیژنەی دارایی بەرامبەری نووسیبێت مانای ئەوەیە کە جیاوازیی هەیە یان توصییەی هەیە.

١- دیوان رئاسة مجلس الوزراء ٣٧٦٩٨٠٠٠ دینار.

٢- رئاسة جامعة صلاح الدين ٨٣٢٧٣٠٠٠ دینار بوو توصیەی لیژنەی ئابووری لە فەسڵی دووەم ماددەی(٠٥)نفقات الطبع المدون ٢٥٠٠٠٠٠ هاتبوو (نقترح تنزیلها) مجموعی قسم رئاسە جامعە صلاح الدین بە پێی تەوصیەی لیژنەی ئابووری دەکاتە ٨١٢٧٣٠٠٠ دینار

٤- رئاسة جامعة دهوك ٢٨٦١٨٠٠٠دینار.

٥- هيئة المعاهد الفنية ٢٠٤٣٢٠٠٠دینار.

٨- دوائر الاحصاء في الاقليم ١١٨٧٠٠٠ دینار.

٩- دائرة القبول المركزي ٩٦١٠٠٠ دینار.

١١- مطبعة جامعة صلاح الدين ٤١٨٥٠٠٠ دینار.

١٢- مؤسسة الشهيد ٩٣٩٥١٠٠٠ دینار.

١٤- مديريات المختبر الانشائي ٣٠٩٢٠٠٠ دینار.

١٦- المجمع العلمي الكوردستاني ٢٣٦٥٠٠٠ دینار.

کۆی گشتی دەروازەکە لە وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکاتە ٢٧٥٧٦٢٠٠٠ لە لیژنەی ئابووری دەکاتە ٢٧٣٧٦٢٠٠٠ دینار تەنها جیاوازییەکە دوو ملیۆن دینارە لە قسمی دووەم (رئاسة جامعة صلاح الدین لە نفقات الطبع.)

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای وەزیری دارایی لەسەر ئەو پێشنیاری لیژنەی دارایی تکایە.

بەڕێز وەزیری دارایی ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من تەئیدی لیژنەی دارایی وئابووری دەکەم لە کەمکردنی نفقاتی(الطبع) بەڕاستی لە کاتی موناقەشە کردنی میزانیە لەگەڵ سەرۆکایەتی زانکۆ لەوێش تەئکید کرابوو کە نەدەبووایە بەبێ موافەقەتی پێشەکی دەست بە چاپکردن بکەن. دیار بوو ئەوان بەبێ موافەقەتی پێشەکی دەستیان کردبوو بە چاپکردنی هەندێک مطبوعات بۆیە لەگەڵ ڕای لیژنەی داراییینە بۆ کەمکردنەوەی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم بابە...؟ دیارە تێبینی نییە. تەنیا خاڵی ژمارە دوو رئاسە جامعە صلاح الدین کە لیژنەی دارایی توصیە دەکات لە ٨٣٢٧٣٠٠٠ بکرێ بە ٨١٢٧٣٠٠٠ ئەویش کە وەزارەتی دارایی پەسەندی ئەکا ئەوە ئەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم کە پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسەند دەکەن لەم بارەیەوە دەستیان بەرز بکەنەوە...؟زۆر سوپاس. تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ئەو پێشنیارە پەسەند ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە...؟پیشنیارەکە بە گشتی دەنگ وەرگیرا.دەروازەی دووەم سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران هەمووی ئەخەمە دەنگدانەوە بە پێی ئەو بڕیارەی کە ئێستا وەرگیرا کۆی گشتی دەکاتە ٢٧٣٧٦٢٠٠٠ تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم ئەم دەروازەی پەسەند ئەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە ...؟ زۆر سوپاس.ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە...؟ دەروازەی ژمارە دوو بە گشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الثالث: وزارة التربية

الاقسام:

١- ديوان الوزارة المبلغ المتفق عليه في وزارة المالية والاقتصاد ٩٧٤٢٠٠٠ دينار.

٢- المديريات العامة للتربية ٣٧٩٢٤٢٠٠٠ دينار.

٣- مطبعة الوزارة ٥٩٣٩٠٠٠ دينار.

٤- المعاهد و دور اعداد المعلمين ١٤٧٣١٠٠٠ دينار.

المجموع للباب الثالث ٤٠٩٦٥٤٠٠٠ دينار المبلغ الذي توصي به لجنتا نفس المبلغ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر بابی سێیەم ...؟ تێبینی نییە، ڕای لیژنەی پەروەردە لەسەری؟ بەڕێز کاک د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمە لەگەڵ پرۆژەکەین کەوا هاتووە. لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕای هەموو لیژنەکان هاتووە ڕای لیژنەی پەروەردە نەهاتۆتەوە لەم بارەیەوە، کەواتە تێبینی نییە ئەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم کە بوجەی وەزارەتی پەروەردە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە... زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن

دەستیان بەرز بکەنەوە... بوجەی وەزارەتی پەروەردە بە گشتی دەنگ وەرگیرا، دەروازەی چوارەم.

بەڕێز حـــــمـــــیـــــد سلیم مـــــیـــــران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الرابع:

وزارة الاشغال والاسكان

١ـ ديوان الوزارة ٣٨٣٣٠٠٠ دينار.

٢ـ مديريات الاشغال ١٣٧٨٤٠٠٠ دينار.

٣ـ مديريات الطرق والجسور ٢٢٠٧٥٠٠٠ دينار.

کۆی گشتی دەروازەی چوارەم ٣٩٦٩٢٠٠٠ دینار لیژنەکەمان هیچ گۆڕانکاریی تیا نەکردووە هەر هەمان مەبلەغ داوا ئەکات.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەم بارەیەوە...؟ لیژنەی ئاوەدانکردنەوە ڕاتان؟.

بەڕێز حـــــمـــــیـــــد سلیم مـــــیـــــران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمە لەگەڵ ڕای لیژنەی دارایین.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس، دەروازەی چوارەم ئەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم کە دەروازەی چوارەم پەسند ئەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە... زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانە کە دەروازەی چوارەم پەسند ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە... دەروازەی چوارەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا، دەروازەی پێنجەم.

بەڕێز حـــــمـــــیـــــد سلیم مـــــیـــــران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الخامس:

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری

ديوان الوزارة ٣٣٦٢٠٠٠ دينار.

المديرية العامة للزراعة في اربيل ٨٦٩٣٠٠٠ دينار.

المديرية العامة للزراعة في دهوك ٦٩٨٤٠٠٠ دينار.

المديرية العامة للبحوث والارشاد الزراعي والتبوغ ٤٠٩٦٠٠٠ دينار.

مديريات المياه الجوفية في المحافظات ٥٢٤٥٠٠٠ دينار.

المديرية العامة للري والسدود ٧٢٥٥٠٠٠ دينار.

المديرية العامة للبيطرة والثروة الحيوانية ٩٣٧٣٠٠٠ دينار.
المديرية العامة للبستنة والغابات ١٢٠٥٣٠٠٠ دينار.
كۆی گشتی بابی پێنجەم ٥٧٠٦١٠٠٠ دینار، سوپاس.
داوای لێبوردن ئەکەم لیژنەکەمان داوای هیچ گۆڕانکارییەکی نەکردووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی کشتوکاڵ و ئاودێری ڕاتان چییە؟.

بەڕێز کاکەڕەش محمد نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
ئێمە لەگەڵ ڕای لیژنەی ئابوورین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی نییە...؟ دەروازەی پێنجەم ئەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە ئەکەم کە پەسەندی ئەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە...؟ زۆر سوپاس. ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە دەروازەی پێنجەم پەسند ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە...؟ دەروازەی پێنجەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی شەشەم.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب السادس
وزارة الداخلية

ديوان الوزارة ١٧٩٨٧٠٠٠ دينار.
الادارات العامة في المحافظات ١٢٥١٩٠٠٠ دينار.
الادارات المحلية في المحافظات ٤٣٧٠٠٠٠ دينار.
ادارة العامة في المحافظات (١٢٥٠٠٠٠٠) دينار، الادارات المحلية في المحافظات (٤٣٧٠٠٠٠) دينار، المديرية العامة للأسايش (٦١٨١٦٠٠٠) دينار، المديرية العامة للجنسية والاحوال الشخصية (٥١٧٣٠٠٠) دينار، المديرية العامة للشرطة (١١٣٥٥٩) دينار، المديرية العامة للمرور (١٨٦٧٢٠٠٠) دينار، كلية الشرطة (٨٣١٥٠٠٠) دينار.
کۆی گشتی دەروازەی شەش دەکاتە (٠٠٠ ٤١١ ٢٤٢) دینار، لیژنەکەمان داوای هیچ گۆڕانکاری نەکردووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی کاروباری ناوخۆ، فەرموو.

بەڕێز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــیـــــدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمەش تەئیدی لیژنەکە دەکەین.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس، دەروازەی شەشەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی شەشەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی شەشەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی حەوتەم.

بەڕێز جــــمـــــیـل عـــــبـــــدی سـندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب السابع: وزارة البلديات والسياحة.

١ـ ديوان الوزارة (٣٣٠٤٠٠٠) دينار.

٢ـ الهيئة العامة للسياحة والمصايف (٢٣٨٣٠٠٠) دينار.

٣ـ المديرية العامة للبديات (٣٩٨٠٠٠٠) دينار.

٤ـ المديرية العامة للماء والمجاري (٦٢٣٣٨٠٠٠) دينار.

٥ـ المديرية العامة للتخطيط العمراني (٢٣١٩٠٠٠) دينار.

٦ـ مديرية الدفاع المدني (١٨١٢٧٠٠٠) دينار.

کۆی گشتی (٩٢٣٨٩٠٠٠) دینار، لەم دەروازەیە ئێمە تێبینیمان نیە و، تەئیدی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

ڕای لیژنە شارەوانیەکان و گواستنەوەوگەیاندن، تەنیا لەسەر دەروازەی حەوت.

بەڕێز لیژنەی شارەوانی و گـواسـتـنەوەوگـەیاندن:

ئێمە پەسندمان کردووە بە نووسراوی ژمارە (١٦)ی لە ١٢/٢٨، بەگشتی لیژنەکەمان پەسندی بودجەمان کردووە، لەگەڵ ڕێزمان.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

یەعنی تێبینیتان نیە، زۆر سوپاس، هیچ تێبینی تر هەیە؟ زۆر سوپاس، دەروازەی حەوتەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی حەوتەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی حەوتەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی هەشتەم.

بەڕێز جــــمـــــیـل عـــــبـــــدی سـندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الثامن : وزارة النقل والمواصلات :
١- ديوان الوزارة (٤٢٠٧٠٠٠) دينار.
٢- مديريات البريد والاتصالات (٢٠٦٤٧٠٠٠) دينار.
کۆی گشتی (٢٤،٨٥٤،٠٠٠) دینار، لیژنەی ئابووری تەئیدی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
هیچ تێبینی هەیە؟، ڕای لیژنەکەشی لەگەڵە، لیژنەی گواستنەوەو گەیاندن، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی هەشتەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی هەشتەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی نۆیەم.

بەڕێز حمید سلیم میران:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
الباب التاسع : وزارة الثقافة :
١- ديوان الوزارة (٤١٠٦٠٠٠) دينار.
٢- مؤسسة الطباعة والصحافة والتوزيع والنشر (٣١٤٦٠٠٠) دينار.
٣- المديرية العامة للاعلام (٣٤٣٧٠٠٠) دينار.
٤- المديرية العامة للثقافة والفنون (١٥١٨٢٠٠٠) دينار.
٥- المديرية العامة للرياضية والشباب (١١٨٢٠٠٠٠) دينار.
٦- المديرية العامة للاثار (٣٧٦٣٠٠٠) دينار.
کۆی گشتی دەروازەی نۆیەم (٤١٤٥٤٠٠٠) دینار، ڕای لیژنەی ئابووری لەگەڵ ڕای وەزارەتی دارایی و ئابووری دایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
زۆر سوپاس، ڕای لیژنەی پەیوەندیەکان و کاروباری ڕۆشنبیری.

بەڕێز احمد سالار عبدالواحد:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
وەک لە نووسراوی لیژنەکەماندا هاتووە، لیژنەی ڕۆشنبیری و پەیوەندییەکان، لەگەڵ ئەو بودجە پێشنیار کراوەی حکومەت داین، لەگەڵ ڕێزو سوپاسم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
زۆر سوپاس، تێبینی هەیە دیارە تێبینی نیە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی نۆیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن

دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی نۆیەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی دەیەم.

بەڕێز جـــمـــیل عـــبـــدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب العاشر: وزارة الصحة والشؤون الاجتماعية:

١- ديوان الوزارة (٧١٢٥٠٠٠) دينار.

٢- دوائر الخدمات الصحية للوزارة (١٩٨٠٦٧٠٠٠) دينار.

تێبینیمان هەیە فەسلی دووەم ماددەی ٠,٥ (نفقات الطبع)، (٣٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠٠٠٠٠) دینار و، فەسلی سێیەم ماددەی ٠,٦ (الاغذية)، (٢٠٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٤٠٠٠٠٠) دینار، بەم شێوەیە.

٣- (دوائر الخدمات الصحية) لە لیژنەی دارایی و ئابووری دەبێتە (٩١٨٦٧٠٠٠) دینار.

٤- (المديرية العامة للرعاية الاجتماعية)(٢٠١٩٥٠٠٠) دینار، گلەییمان نیە.

٥- (المديرية العامة للعمل والضمان الاجتماعي)(٣٦٧٦٠٠٠) دینار، ئەویش پەسندی دەکەن.

٦- (المديرية العامة للاصلاح الاجتماعي)(١١٠٨٦٠٠٠) لە وەزارەت هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠١٩٦٠٠٠) دینار، چونکە سێ تێبینیمان هەیە:

یەکەم/ لە فەسلی سێیەمدا ماددەی (٠٥)، پێشان جلوبەرگ (٥٥٠٠٠٠) هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (٢٥٠٠٠٠) دینار.

دووەم/ لە فەسلی چوارەمدا ماددەی (٠٤)، سیانەی تەئسیساتی مەوادی کارەبایی (٥٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠٠٠٠٠) دینار.

سێیەم/ لە فەسلی چوارەمدا ماددەی ١١، سیانەی حەدائیق (٢٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠٠٠٠) دینار، چونکە لە بنەڕەتدا (١٠٠٠٠) دینار بوو، پاریش (١٠٠٠٠) دینار بوو.

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

زۆر سوپاس، ئایا وەزیری دارایی تێبینی هەیە؟

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەڕێز وەزیری تەندروستی تەوزیحاتی دا لەم بارەیەوە، بڕیارەکەش بۆ پەرلەمان دەمێنێتەوە، گرنگ ئەوە بوو هەدەفەکە مادام لە هەر شوێنێک کەم کردن بێت، ئێمە سوپاسی لیژنەی دارایی دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ڕای لیژنەی كاروباری تەندروستی وكۆمەلآیەتی، فەرموو.

بەڕێز شفیق امین محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن،

ئێمە لەگەڵ ڕای بودجەكە داین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

هیچ تێبینیەك هەیە؟، بەڕێز كاك شێخ یەحیا، فەرموو.

بەڕێز یحیی محمد عبدالكریم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن،

دوو تێبینی بەڕێز وەزیری تەندروستی ئیشارەتی بەوە كرد، وابزانم لێرە نیە، بە هەر حاڵ دەستی خۆش بێت، من ئیشارەت بۆ دووانیان دەكەم، بۆ مەوزوعی خواردنە، جگە لە خەفەرەكان و دكتۆر و ئەوانە، بەڕاستی خواردن پێویستە موراعات بكرێت و، ئەو مەبلەغەی كە هاتووە، من بە زۆری نازانم و، پێشنیار دەكەم هەروەكو خۆی بمێنێتەوە.

مەوزوعی جلوبەرگ هەر هەمان شتە، جلوبەرگیش، بۆ ئەوەی نیە قاتی جوانی پێ بكرێت، ڕەنگە هەر بۆ سەدریەو هەندێك بەكار هێنەری ئەوێ بێت، یان بۆ نەخۆشەكان بێت، لەبەر ئەوە پێشنیار دەكەم ئەو دوو فەسلەی با بڵێین، فەسلی جلوبەرگ لەگەڵ فەسلی ئەغذیە، كەم نەكرێتەوە و وەكو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی فەرموو وەلآمی تێبینیەكانی بەڕێز وەزیری تەندروستی بدەرەوە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن،

دیوانێ وەزارەتی ئێمە چ ئەم تەئیدە و، هەروەكی هاتی چۆن وەزارەتی دارایی و ئابووری بكەین، قیسمێ دووێ دوو تێبینیت هەین، دەبێتن تێبینی بەشی دووەم لەگەڵ تێبینی بەشی پێنجەم نەبێتن، چونكە بەش بەشە، بەشی دووەم (نفقات الطبع) (٣٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەكەین ببێتە (١٠٠٠٠٠) دینار و، ئەغذیە (٢٠٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، ئێمە داوا دەكەین ببێتە (١٤٠٠٠٠٠) دینار، ئەوە لە بەشی دووەم.

بۆ چوونەكانی ئێمەش لەبەر چیە؟

بەڕێز وەزیری تەندروستی باسی زۆر وسولآتی كرد، ئیستیمارات و، چۆن چاپ بكات و، تەكلیفە لەسەر وەزارات، بەلآم ئەگەر وسولآتی داراییە، وەزارەتی دارایی، تەزویدی وەزارەتی تەندروستی و كاروباری كۆمەلآیەتی دەكات، بەڕێز وەزیری داراییش لێرەیە، هەر لە كابینەی سێیەمەوە

وسولاَتی دارایی بۆتە شتێکی مەرکەزی، ئەوە یەک.
دووەم ئیستیمارِاتی تر و، هەر یەکەو ئیستیمارِاتی هەبێت، لێرە هەتا ٦/٣٠، تەنیا لە بەشی دووەم لە دەوائیری خەدەمات (١٥١١٦) دینار سەرف بووە، لە شەش مانگ، با شەش مانگی تریش (٢٠٠٠٠) دینار سەرف بکرێت، با پێنج هەزار زیاتر بێت، ئێمە دەڵێین با ببێتە (١٠٠٠٠٠) دینار، یەعنی سێ قات و چوار قات بەرامبەری ئەوە یەک، دووەم/ لەوانەیە بەڕێز وەزیری تەندروستی وا تەسەور دەکات چاپەمەنی هەموویان لەم بەشە دایە، نەخێر، لە دیوانی وەزارەت بەڕێز وەزیری تەندروستی (٣٠٠٠٠٠) دینارت هەیە بۆ چاپکردن و، دەستیشمان لێ نەداوە، چونکە ئێمە دەزانین وسولاَت زیاتر مەرکەزیە، یان لە وەزارەتی دارایی وەردەگرێت، یانیش دیوانی وەزارەت پارەی چاپەکەی دەدات، لێرە شتێکی سانەوی و زیادەیە، ئەوە دەربارەی چاپەمەنی لە بەشی دووەمدا، ئێمە دێینە سەر ئەغذیە، ئەغذیە پار (١١٠٠٠٠٠) دینار بوو، لە پەسند کراوی پەرلەمان و بەپێی داواکاری وەزارەتی تەندروستی و وەزارەتی داراییش تەئیدی کرد بوو، فعلەن پاش ٦/٣٠ (٥٣٧٦٨٤٠) دینار، یەعنی کەمتر، ئەگەر کۆبکرێتەوەو جارانی دوو بکرێت، هەتا کۆتایی ساڵ تەقریبەن دەبێتە (١٠٥٠٠٠٠) دینار، یەعنی نابێتە (١١٠٠٠٠٠) دینار، لەگەڵ ئەوەشدا با بڵێین (٣٠٠٠٠٠) دیناری تریش لەسەری دانێین، هەرچەندە (١٢٠٠٠٠٠) دینار کافییە، بە قەناعەتی ئێمە، بەلاَم زۆربەی ئەندامانی لیژنە گوتیان (١٤٠٠٠٠٠) دینار، بووە (١٤٠٠٠٠٠)دینار، یەکەم خواردن گرانتر بۆ یان دێت، ئێمەدەبێت زۆر هەوڵ بدەین بۆ بڕیاری ٩٨٦، چونکە مونەزەمات زۆر زۆر یارمەتی نەخۆشخانەکان دەدەن، خواردن دێنن، ئەم خواردنە نەبوو بۆ دکتۆر، بەس خواردن بۆ نەخۆشە، زیاتریش مونەزەمات یارمەتیان دەدات، جگە لەوەش پارەی وەزارەتی داراییشە، داوایەکە لە جێگای خۆیەتی، سەرجەمەکەی ساڵ تەواو دەبێت، تەقریبەن (١٠٥٠٠٠٠) دینارە، ئێمە دەیکەینە (١٤٠٠٠٠٠) دینار، یەعنی ٣٠٪ زیاد کراوە، ئەوە لە بۆ بەشی دووەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە؟، باسی بەشی پێنجەم بکە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەشی پێنجەم: (مدیریة العمل للاصلاح الاجتماعي).

لە ماددەی (٠٥) جلوبەرگ هاتووە (٥٥٠٠٠٠) دیناریان نووسیووە، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (٢٥٠٠٠٠) دینار.

١ـ مەفروزە دابەش کرا بووایە، بۆ نموونە جلوبەرگی پۆلیسە، هی خزمەتکارە، هی دکتۆرە، ئەوەش جۆرەها جۆری هەیە، بەپێی میزانیە، لێرە ئەوەیان دابەش نەکردووە.

پاریش (٢٠٠٠٠٠) دینار بوو، پەسند کرا بوو لەلایەن پەرلەمان پاش توسیەتی وەزارەتی دارایی، تا ٦/٣٠ (٦٤٠٠) دینار سەرف کرا بوو، پار (٢٠٠٠٠٠) بوو، ئێمەش ئەم ساڵ دەڵێین با (٢٠٠٠٠٠) بێت، با ٢٥٪ زیاد بکەین، ببێتە (٢٥٠٠٠٠) دینار، لەبەر ئەوە ئێمە دەڵێین (٥٥٠٠٠٠) دینار زۆر زۆرە، بەتایبەتی بۆچوونی داراییش ئەوەیە، ئەوەندە ئەرقام زیاد نەکرێت، ئەرقام گونجاو بێت عەجزی هەیە، لەبەر ئەوە داوامان کردووە، ئەوە ببێتە (٢٥٠٠٠٠) دینار.

سییانەی تەئسیساتی ئاو و کارەبایی، هاتووە (٥٠٠٠٠٠) دینار، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠٠٠٠٠) دینار، پار (٦٠٠٠٠) دینار بوو، تا ٦/٣٠ (٦٥٧٦) دینار سەرف کرا بوو، یەعنی تا کۆتایی ساڵیش ناگاتە (١٣٠٠٠) دینار، لەگەڵ زانینیش پەسند کراوەکەی (٦٠٠٠٠) دینار بوو، ئێمە نەک لە ٥٠٪، بەڵکو لە ٦٠٪ زیادی بکەین، ئەگەر بکاتە (١٠٠٠٠٠) دینار، بەڵام (١٠٠٠٠٠) دینارەکەش ئێمە دەڵێین زۆرە، بەڵام زۆربەی ئەندامانی لیژنە بە پەسندیان زانیوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پاش ئەوە دێینە سەر فەسلی چوارەم/ ماددەی (١١) سییانەی حەدائیق.

پار (١٠٠٠٠) دینار بوو، ئێمە داوا دەکەین ئەم ساڵیش هەر (١٠٠٠٠) دینار بێت، هەتا ٦/٣٠ یەک فلس سەرف نەبووە، ئەم (٢٠٠٠٠٠)ـەش ڕایەک هەبوو لە لیژنە، گوتم بەڵکو ئەم سفرە لەوانەیە زیاد لە کۆمپیوتەر ڕۆیشتبێت، یەعنی (٢٠٠٠٠) دینارە، لە کۆمپیوتەر سفرێک زیاتر ڕۆیشتووە، بووە بە (٢٠٠٠٠٠) دینار، بەڵام ئێمە ئەوە ناڵێین (١٠٠٠٠٠) بێت یان (٢٠٠٠٠) دینار، ئێمە هەر داوا دەکەین، وەکو ساڵی ڕابردووی لێ بێت و، ببێتە (١٠٠٠٠) دینار، زۆر زۆر سوپاس،

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو بەڕێز وەزیری دارایی.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمە پێش تریش گوتمان مادام مەبەست لە کەم کردنەوە بێت، ئێمە لەگەڵ کەم کردنەوەین، بەڵام هەندێک گۆڕانکاری کە باس کرا، ئەوەی حەدائیق و سییانەو جلوبەرگ و کە گوترا سفر زیاد بووە، بەڕاستی لە کۆمپیوتەر سفر زیاد نەبووە، هەروەکو بەڕێزتان ئاگادارن، ئێستا هەموو بەندیخانەکان تەحویل دەکرێن بۆ ئیسلاحی کۆمەڵایەتی بڕیارێکی وا دەرچووە، ئەوجا مەساریفەکان زیاد دەبن، هی جلوبەرگ، هەر یەک دوو جلوبەرگی پێویستە، ئەوەی سییانەی حەدائیق هیچ نەکرا بوو، بەڵام ئێستا کە گرنگی دراوە بە حەدائیق بۆ بەندیخانەکان و دەوائیر و ئەوانە بووە، بۆیە لەسەر ئەساسی ئەوەی کە بەرنامەمان هەبێت بۆ ساڵی ٢٠٠٢ دوو باخچەی

گەورەیان هەیە کە چاکی بکەینەوە، بەڵام دیسان ئێمە هەر لەگەڵ لیژنەی دارایی کێشەمان نیە، موتەفیقین لەگەڵ وەزیری تەندروستی لەسەر ئەم مەوزوعە، بەس تەوزیحەکە دەدەین، ئەگەرنا لەگەڵ لیژنەی داراییین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز وەزیری تەندروستی فەرموو.

بەڕێز د. جمال عبدالحمید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەراستی لە قسەی پێشووم سوپاسی لیژنەکەم کرد بۆ خەم خۆریان کە هەوڵیان داوە شتەکە کەم بکرێتەوە، بەڵام من حەزم لێ بوو گرنگی ئەو دوو بابەتە پێشان بدەم، کە مەسەلەی چاپەمەنی و خواردن بوو، لە هەمان کاتیشدا گوتم بڕیاری کۆتایی بۆ ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێزە، بەڵام بۆ تەوزیح ئەو رەقامانەی کە پێشان دران، ئێمە سەرفمان نەکردووە، ئەمە دەلیلێکە وەکو بەڕێز کاک شەوکەت ئاماژەی پێ کرد، ئێمە هەر رەقەمێک دابندرێت سەرفی ناکەین، لە هەمان کاتیشدا ئێمە حەریسین، لەبەر ئەوەی کەمترین شت سەرف بکرێت بەپێی پێویست، یەعنی ئەوەی دابنرێت، مەرج نیە سەرف بکرێت و، لە هەمان کاتیشدا هەر رێگایەکی تر بەڕێگای بڕیاری ٩٨٦ پەیدا بێت، بەدیلی ئەم میزانیە بێت، ئێمە حەتمەن ئەوە بەکار دێنین ئەو پارەیەی کە تەرخان کراوە سەرف ناکرێت.

بەنیسبەت لایەنی ئیسلاحی کۆمەڵایەتیەوە، گرنگیەکی زۆر دراوە بە قەزیەی کۆمەڵایەتی، ئێمە دەڵێین ئەوانە بەندیخانە نین ئەوانە ئیسلاحین، ئەگەر پێشان پارە دانەنراوە، بەڵام ئێستا لە بەرنامەمان هەیە، کە وەزعیان چاک بکرێت، حەدیقە بەنیسبەت بەندیخانەوە زۆر گرنگە، وەکو وەسائیلی تەرفیهی بۆیان و، ئەگەر پێشان پارەیان بۆ دانەنراوە، ئێستا دانراوە، مەبەست ئەوەیە و، جلوبەرگ بە حەقیقەت بۆ بەندکراوەکانە لەگەڵ کارمەندەکان، وەکو بەڕێز وەزیری دارایی ئاماژەی پێ کرد، ئێستا بەندیخانە بە نیسبەت وەزارەتی ئێمەوە، بەس ئەحداس و ئافرەتان سەر بە وەزارەتی ئێمەن، بەڵام بڕیار درا لە ئەنجومەنی وەزیران و گەورەکانیش بدرێتە وەزارەتی تەندروستی، لەبەر ئەوە پێویستە پارەیەک تەرخان بکرێت بۆ وەزعی چاکسازی چاک بکەینەوە، هەموومانیش هەوڵ دەدەین کە شتی باشتر بکەین، ئەگەر پارەیەکمان داناوە بۆ شتێکی باش، مانای ئەوە نیە تەبزیر کرایە، بەڵکو لە پێناوی ئەوەی باشتر خزمەتی ئەو شەریحەیە بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، خاڵی دووەم بیخوێنەوە جارێکی تر، پێشنیاری حکومەت و پێشنیاری خۆتان.

بەڕێز جمیل عبدی سندی: (دوائر الخدمات الصحیە) (١٩٨٠٦٧٠٠٠) دینارە، هی وەزارەت،

لیژنەکەمان تەوسییە دەکات ببێتە(١٩١٨٦٧٠٠٠) دینار.
تەوسییەی لیژنەی دارایی دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسند ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، (سی بە شانزدە) پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسند ناکرێت، دەروازەی پێنجەمیان بۆ بخوێنەوە تکایە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:
المادة الخامسة: (المديرية العامة للاصلاح الاجتماعي)(١١٠٨٦٠٠٠) دینارە هی وەزارەت، ئێمە داوا دەکەین ببێتە (١٠١٩٦٠٠٠) دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بەزۆربەی دەنگ پێشنیاری لیژنەی دارایی پەسند نەکرا.
تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی(دەیەم)ی وەزارەتی تەندروستی وکاروباری کۆمەڵایەتی پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی دەیەم هەشت ئەندامی بەڕێز پەسندی ناکەن، بە زۆرینەی دەنگ دەروازەی دەیەم وەرگیرا. دەروازەی یازدە.

بەڕێز حمید سلیم میران:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،
الباب الحادي عشر: وزارة الاعمار والتنمية:
١ـ ديوان الوزارة (٢٧٦٢٠٠٠) دينار.
٢ـ المديرية العامة للاعمار والتنمية (٢٢٦٤٦٠٠٠) دينار.
کۆی دەروازەی یانزدە (٢٥٤٠٨٠٠٠) دینار، لیژنەی دارایی پشتگیری لە ڕای وەزارەتی ئابووری دەکات، هەروەها لیژنەی کارو ئاوەدانەکردنەوە پشتگیری لە ڕای وەزارەتی ئابووری دەکات، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
هیچ تێبینی تر هەیە؟، تێبینی نیە،دەروازەی یانزدەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی یانزدەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی یانزدەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی دوانزدەم.

بەڕێز حـــــمـــــیـــــد سلیم مـــــیـــــران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الثاني عشر: وزارة المساعدات الانسانية والتضامن:

١- ديوان الوزارة (٣٥٦٠٠٠٠) دينار.

٢- مديرية سفر دهوك (٢٢٥٨٠٠٠) دينار.

کـۆی دەروازەی دوانزدەم (٥٨٢٦٠٠٠) دینار، لیـژنەی ئابووری پشـتگیـری لە ڕای وەزارەتی ئابووری دەکات، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر دەروازەی دوانزدە؟، تێبینی نییە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی دوانزدەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستـیان بەرز بکەنەوە، دەروازەی دوانزدەم بە گشـتی دەنگ وەرگیـرا. دەروازەی سێزدەم. وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی.

بەڕێز حـــــمـــــیـــــد سلیم مـــــیـــــران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الثالث عشر: وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية:

١- ديوان الوزارة (٨٦٧٣٠٠٠) دينار.

٢- مديرية الاوقاف اربيل (٣٢٨٦٧٠٠٠) دينار.

٣- مديرية أوقاف دهوك (١٤٠٤٢٠٠٠) دينار.

کـۆی دەروازەی سـێنزدەم (٥٥٥٨٢٠٠٠) دینار، لیـژنەی ئابووری پشـتگیـری لە ڕای وەزارەتی ئابووری دەکات، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس، ڕای لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی.

بەڕێز شـــیخ مـــحـــسن خـــالد مـــفـــتی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

لیژنەی ئەوقـاف پشـتگیـری لە ڕای وەزارەتی ئەوقـاف و ئەو ڕێکەوتنە دەکـات لەگـەڵ وەزارەتی دارایی کە لەسەری بوون، لەگەڵ ڕێزمان.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە دەروازەی سیانزدەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سـوپاس، ئەو ئەندامـە بەڕێزانەی کـە پەسندی ناکـەن دەسـتـیـان بەرز بکەنەوە، دەروازەی سیانزدەم بە گشتی دەنگ وەرگیرا. دەروازەی چواردەم.

بەڕێز جـــمــــيل عـــــبــــدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الرابع عشر: وزارة المالية والاقتصاد:

١ـ ديوان الوزارة (٥٤٨٨٠٠٠) دينار.

٢ـ المديرية العامة للايرادات (٣٨٤٦٨٠٠٠) دينار.

٣ـ المديرية العامة للمالية لوزارة المالية (٥١١٤١١٠٠٠) دينار.

لیـژنەی ئابووری لە فـەسلی شـەشـەم لە مـاددەی (٠٨) لە (منـح البـلـديـات) هــاتـــووە (١٠٠٠٠٠٠٠) دینار، کە پێشنیار دەکەین ببێتە خوارەوە، ببێتە (٥٠٠٠٠٠٠).

لە مـاددەی حەڤدەمین (منح الاتحـادات والنقـابات)، (٣٠٠٠٠٠٠٠) دینار هاتووە، پێشنیـار دەکەن کە ببێتە (٢٥٠٠٠٠٠٠) دینار، وەکو ساڵی رابردوو.

کـۆی دەروازەی بەشی سێیـەم: (المديرية العـامـة للمـالية) (٤٥٦٤١١٠٠٠) دینـار لە لیـژنەی دارایی و ئابووریدا.

٤ـ المديرية العامة للتجارة (١٢٨٥٤٠٠٠) دينار.

٥ـ المديرية العامة لشرطة الحدود والگمارك (٢٣٧٩٧٠٠٠) دينار.

٦ـ المديرية العامة للتقاعد (٨٥٠١١٠٠٠) دينار.

٧ـ رئاسة المحكمة الگمرگية (٣٥٩٠٠٠) دينار.

٨ـ شركات التأمين (٧٥٨٠٠٠) دينار.

٩ـ البنوك الاختصاصية (٤٠٣٧٠٠٠) دينار.

کـۆی گـشـتی دەروازەی چواردەم (٦٨٢١٨٣٠٠٠) دینار، لیـژنەی دارایی دەڵێـیت بـبـێـتـە (٦٢٧١٨٣٠٠٠) دینار.

بـەڕێـز ســــەرۆکـی ئـەنجــــومـــــــەن:

ڕای بەڕێز وەزیری دارایی فەرموو.

بەڕێز ســەرکـیس ئاغــا جــان مــامــەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پشتگیری لە ڕای لیژنەی دارایی دەکەین، لەبەر چەند هۆ:

١ـ بەنیسبەت کەم کردنەوەی (منح الاتحادات والنقابات)، ئێمە تەقریبەن مەعدەل لە سنووری (١٧٥٠٠٠٠) دینارێک سەرف دەکەین، کەواتە ئەو (٢٥٠٠٠٠٠٠) دینارە بەشی ساڵێکمان دەکات، ئەگەر تۆزێک هی نوێش لەسەری دابنرێت، یەعنی بەشی ئەوەش دەکات.

بەنیسبەت (منح البلديات) هەر چەند جەدوەلەکە لای منە، لای کاک جەمیل ڕەنگە هەبێت، وابزانم خـودی وەزارەتی شـارەوانیش (١٠٠٠٠٠٠٠) دیناری پێـشـنیـار نەکـردووە،

(۵۰۰۰۰۰۰۰) دیناری پێشنیار کردووە، پاشان وەزارەتی دارایی (۱۰۰۰۰۰۰۰) دینارەکەی لە پێشنیاری خۆی هاتووە، نەک لە پێشنیاری وەزارەتی شارەوانی، ئەوە لە لایەک، هەرچەندە بەراستی شارەوانییەکان ژمارەیان زۆر بووە، بەڵام هەوڵیش بدرێت لەسەر بڕیارەکەی ۹۸٦ هەندێک شت بکرێت و، داهاتەکانیش کۆبکرێنەوە، بۆیە لەبەر ئەو دوو هۆیە پشتگیری لەو کەم کردنەوانە دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە هۆی پێشنیار کردنی (۱۰۰۰۰۰۰۰) دینار لە لایەنی ئێوەوە بۆ چی بووە؟

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

لەسەر ئەو ئەساسە بووە، کە ژمارەی شارەوانییەکان زیاد بووە، گەیشتۆتە ۸۵ شارەوانی، کەواتە پێویستە منحەیان بۆ زیاد بکەین، تەبیعی ئەوە پێشنیاری وەزارەتی دارایی بووە، ئەگەرنا پێشنیاری وەزارەتی شارەوانی هەر بەو (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) دینارە پێشنیار کرا بوو، بەڵام لە حاڵەتێک ئەگەر وەزارەتی شارەوانی ئیراداتی زۆر بوو، ئیعتیادییە عەجزی میزانیەی نابێ و، پێویست ناکات ئەوەندە لە میزانیەی وەزارەتی داراییەوە دەعم بکرێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە، بەڕێز کاک عبدالخالق فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەراستی من لەگەڵ ئەوەم بەنیسبەت شارەوانییەوە، دەورێکی گرنگی هەیە و تازەشن و، بۆ ئەوەی زیاتر بتوانن خزمەت بکەن، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەم (۱۰۰۰۰۰۰۰) دینارەکە بمێنێتەوە، هەروەها بەنیسبەت (منح الاتحادات والنقابات)، وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئێمە دەبێت دەفعێکیان بدەینێ، ڕاستە وەزعی میزانیەشمان خراپە، موتەئکیدم کە ئێمە بە نەزەری ئیعتیباری وەردەگرین، بەس ئەو دوو موئەسەسەیە زۆر زەروورین لە ژیانی کۆمەڵگای کوردستاندا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ڕای لیژنەی دارایی دەخەینە دەنگدانەوە، بەرامبەر بە خاڵی سێیەم، تکایە بیخوێننەوە، پێشنیاری وەزارەتی دارایی بخوێننەوە و هی خۆشتان بخوێننەوە.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

(المديرية العامة للمالية)، سەرجەمی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکاتە (۵۱۱٤۱۱۰۰۰)

دینار، لیژنەی ئابووری دەڵێتن (٤٥٦٤١١٠٠٠) دینار لە بەشی سێیەمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پێشنیاری لیژنەی دارایی و ئابووری دەربارەی بەشی سێیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بە زۆربەی دەنگ پەسند کرا. دەروازەی چواردەمین دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە بودجەی وەزارەتی دارایی و ئابووری پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە. فەرموو کاک بورهان.

کاک برهان علی جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الخامس عشر: وزارة شؤون الپشمەرگە، دیوان وزارە(٢٩٧٣٢٠٠٠٠)دینار کۆی گشتی (٢٩٧٣٢٠٠٠٠) وەکو لیژنەی دارایی هیچ تێبینیەکمان لەسەر ئەو مەبلەغەی کە وەزارەتی دارایی دایناوە نییە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی هەیە بۆ زیاد کردنی پێشمەرگە، چونکە باوەڕ ناکەم کەس تێبینی لەسەر وەزارەتی پێشمەرگە هەبێ، تێبینیتان هەیە لیژنەی پێشمەرگە، نەخێر نییە، تکا لەو کەسانە دەکەم کە بودجەی وەزارەتی پێشمەرگە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بودجەی وەزارەتی پێشمەرگە بە گشتی دەنگ وەرگیرا. بودجەی وەزارەتی پیشەسازی و وزە.

کاک برهان جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب السادس عشر: وزارة الصناعة والطاقة.

١ـ دیوان الوزارة (٣٠١٠٠٠٠)دینار.

٢ـ مديريات المسح الجيولوجي (٢٠١١٠٠٠)دینار.

٣ـ مديريات شرطة كهرباء المحافظات (٩٣١٠٠٠٠) دینار.

٤ـ شبكات كهرباء (٥٢٥٦٠٠٠) دینار.

٥ـ المديرية العامة للكهرباء (١٠٥٥٠٠٠) دینار.

٦ـ المديرية العامة للنفط والمعادن (١٢٩٨٠٠٠) دینار.

٧ـ المديرية العامة للتكنيك والانتاج (٤٤٠٥٠٠٠) دینار.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان کۆی گشتی (٢٦٨٤٥٠٠٠) دینار، وەکو لیژنەی دارایی هیچ

تێبینیەکمان نییە لەسەر ئەو مەبلەغەی کە وەزارەتی دارایی دایناوە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر دەروازەی شازدەم؟، دیارە نییە دەیخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەین کە بودجەی وەزارەتی پیشەسازی و وزە پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، بودجەکە بە گشتی دەنگ وەرگیرا. بودجەی وەزارەتی داد.

بەڕێز شەفیقە فقی عبداللە:

الباب السابع عشر: وزارة العدل.

١ـ ديوان الوزارة (٦٣٦٩٠٠٠) دينار.

٢ـ محكمة التميز (١٧٠٦٠٠٠)دينار.

٣ـ محاكم (١٥٢٧٠٠٠٠) دينار.

٤ـ المديرية العامة للتسجيل العقاري (٦٧٠١٠٠٠) دينار.

٥ـ مديرية رعاية القاصرين (٨٢٧٠٠٠) دينار.

٦ـ رئاسة الإدعاء العام (١٦٠٦٠٠٠) دينار، کۆی گشتی (٣٢٥٣٣٠٠٠) و، لیژنەکەمان لەگەڵ وەزارەتی دارایی و ئابوورییە و، زۆر سوپاس.

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی یاسای.

بەڕێز شێروان ناصح حیدەری:

بەڕێزسەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمەش رەئی خۆمان دەربڕیوە و، پەسندی دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم دەروازەیە، بودجەی وەزارتی داد دەخەینە دەنگدان، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، بودجەی وەزارەتی داد دەروازەی حەڤدەم بەگشتی دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز شەفیقە فقی عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

الباب الثامن عشر: ديوان الرقابة المالية(٦٣٤١٠٠٠) دينار و، کۆی گشتی (٦٣٤١٠٠٠) دینارە، ئێمە لەگەڵ رەئی وەزارەتی دارایی و ئابوورین لەگەڵ رێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر دیوانی چاودێری دارایی، دیارە نییە بودجەی دیوانی چاودێری دارایی دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستی خۆیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، بەگشتی دەنگ دەروازەی هەژدە پەسند کرا. تکایە گشتی میزانیەکەمان پێ بڵێین.

بەڕێز جمیل عبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

گۆرانکاری تەنها لە دوو دەروازەیە، مەجموعا موازەنەی دێنیتن هاتە تەسدیق کرن میزانیە ئیعتیادیە یان میزانیە جاریە (٢٤٩٨٤٢٣٠٠٠)دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە هەموو میزانیەی حکومەت پەسند دەکەن دەستی خۆیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە بەگشتی دەنگ پەسند کرا.

تکایە میزانیەی پلانی حکومەتی هەرێم بۆ ساڵی(٢٠٠٢).

بەڕێز بطرس سخریا هرمز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

خلاصة موازنة الخطة لحكومة الإقليم لعام (٢٠٠٢).

١- وزارة الداخلية (٢٢٤٠٠٠٠٠) دينار.

٢- وزارة المالية والاقتصاد (٤١٥٠٠٠٠٠) دينار.

٣- وزارة الصناعة والطاقة (٧٤٠٥٠٠٠) دينار.

٤- وزارة النقل والمواصلات (٢٤٥٠٠٠٠٠) دينار.

٥- وزارة الزراعة والري (٣٥٠٥٠٠٠) دينار.

٦- وزارة البلديات والسياحة (١١٥٣٨٠٠٠٠) دينار.

٧- وزارة التربية (٥٤٥٠٠٠٠) دينار.

٨- جامعتي صلاح الدين ودهوك (٣٤١٠٠٠٠٠) دينار.

٩- رئاسة المعاهد الفنية (٩٠٠٠٠٠٠) دينار.

١٠- وزارة الاشغال والاسكان (٤٠٦٦٩٠٠٠) دينار.

١١- وزارة الاعمار والتنمية (٢٤٨٥١٠٠٠) دينار.

١٢- وزارة العدل (١٦٥٠٠٠٠٠) دينار.

١٣- وزارة الثقافة (٩٤١٤٠٠٠) دينار.

١٤- وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية (٣٣٥٥٠٠٠٠) دينار.
المجوع الكلى(٣٨٨٢٢٤٠٠٠) دينار. ئێمە وەكو لیژنەكەمان لەگەڵ وەزارەتی دارایی و ئابوورین.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە دەربارەی بودجەی پلان؟، دیارە نییە، بودجەی پلان دەخەینە دەنگدانەوە، تكا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەكەم كە پەسندی دەكەن دەستیان بەرزكەنەوە، زۆر سوپاس، تكا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەكەم كە پەسندی ناكەن دەستیان بەرزكەنەوە، بەگشتی دەنگ وەرگیرا.
میزانیەی تەمویلی زاتی.

بەڕێزجەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن،
موازنة التمويل الذاتي لعام ٢٠٠٢م
أ/موازنة المصانع والمعامل والدوائر الممولة ذاتياالتابعة لوزارة الصناعة والطاقة
١- معمل الغزل والنسيج في اربيل (٢٠٥٥٥٠٠٠) دينار.
٢- معمل رخام اربيل (٣٢٤٨٠٠٠) دينار.
٣- معمل الغاز في اربيل (١٨ ٨٥٦٠٠٠) دينار.
٤- معمل سگاير اربيل (٢٣١٧٤٠٠٠) دينار.
٥- مديرية توزيع كهرباء اربيل (٩١٣٤٨٠٠٠) دينار.
٦- مديرية مقالع حجر اربيل (٣٠٣٩٠٠٠) دينار.
٧- مديرية توليد الطاقة الكهربائية في اربيل (٤٣٩٧١٠٠٠) دينار.
٨- مديرية توزيع نفط اربيل (٦٠٦٢٠٠٠٠) دينار.
٩- مديرية توزيع كهرباء سوران (٨ ٥١٤ ٠٠٠)دينار.
١٠- مديرية توزيع نفط دهوك (٤٠١٣٨٠٠٠)دينار.
١١- معمل الغزل والنسيج الصوفي/ دهوك (٤٧٩٠٠٠)دينار.
١٢- مديرية توزيع كهرباء دهوك (٦٥ ٨٣٣٠٠٠) دينار.
المجموع للمعامل والمصانع والدوائر اعلاه (٣٧٩٧٧٥٠٠٠)دينار.
ب - موازنة المصارف التجارية الممولة ذاتيا (١٧٣٦٧٠٠٠)دينار.
المجموع الكلي للموازنةالممولة ذاتيا للعام (٢٠٠٢)م (٣٩٧١٤٢٠٠٠) دينار، هیچ تێبینیمان لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی لەسەر ئەم دەروازەیە هەیە؟ موازەنەی تەمویلی زاتی ئەخەینە دەنگدانەوە. تكا لەو

ئەوندامە بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس ، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، بەگشتی دەنگ وەرگیرا. جەدوەلی ئیراداتی تەخمینی.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

جدول إيرادات حكومة الإقليم لعام (٢٠٠٢)م

١- رئاسة مجلس الوزراء (٣٣٨١٩٠٠٠)دينار.

٢- وزارة التربية (١٢٢٥٠٠٠)دينار.

٣- وزارة الاشغال والاسكان (٥٠٠٠٠٠)دينار.

٤- وزارة الزراعة والري (١٦١٧٦٥٠٠)دينار.

٥- وزارة الداخلية (٣٠٣٢٢٠٠٠)دينار.

٦- وزارة البلديات والسياحة (٣٦٢٤٩٠٠٠)دينار.

٧- وزارة النقل والمواصلات (٦٤٤٣١٠٠٠)دينار.

٨- وزارة الثقافة (٢٢٣٥٣٦٠)دينار.

٩- وزارة الصحة والشؤون الاجتماعية(١١٦٢٣٠٠٠)دينار.

١٠- وزارة الاعمار والتنمية (ــــ)دينار.

١١- وزارة المساعدات الانسانية والتضامن (٤٥٠٤٠٠٠٠)دينار.

١٢- وزارة الاوقاف والشؤون الاسلامية (٢٠١١٥٠٠)دينار.

١٣- وزارة المالية والاقتصاد (١٥٣٩١٧٩٠٠٠)دينار.

١٤- وزارة شؤون البيشمه ركه(ــــ)دينار.

١٥- وزارة الصناعة والطاقة (٤١٤٦٦٢٢)دينار.

١٦- وزارة العدل (٤١٠٨٨٠٠٠)دينار.

١٧- ديوان الرقابة المالية للاقليم (ــــ)دينار.

المجموع الكلي للإيرادات (١٨٢٨٠٤٥٩٨٢)دينار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم تەخمینە، ئەو جەدوەلە بە عەدەد تەصویت دەکرێت و، تەخمینی نییە، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە، زۆر سوپاس، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە، تەخمینەکە بەگشتی دەنگ پەسند کرا. زۆر سوپاس بۆ ئەندامانی لیژنەی دارایی و ئابووری ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان، تکا لە دوو ئەندامی بەڕێزی لیژنەی یاسای دەکەم فەرموون بۆ سەر مونەسەکە.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

((بسم اللة الرحمن الرحيم))

بسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

استنادا الى أحكام المادة (٥٣)والفقرتين (١)و(٥) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل وبناءاً على ماعرضه وزير المالية والاقتصاد ووافق عليه مجلس الوزراء قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ (٣١/١٢/٢٠٠١) تشريع القانون الآتي:

القانون رقم (١٩) لسنة ٢٠٠١

قانون الموازنة لإقليم كوردستان العراق لعام ٢٠٠٢

المادة الأولى:

١- يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكودرستان العراق والوزارت وإدارات الأقليم لعام٢٠٠٢ مبالغ مجموعها(٢٥٣٦٦٧٤٠٠٠)دينارمع (١٨٠٠٠٠) دولار امريكي.

أ- المجلس الوطني لكوردستان العراق مبالغ مجوعها (٣٨٢٥١٠٠٠)دينار مع (١٨٠٠٠٠) دولارامريكي.

ب - الوزارات و ادارات الأقليم مبالغ مجموعها (٢٤٩٨٤٢٣٠٠٠)دينار.

٢- يرصد لموازنة المعامل والمصانع والدوائر والشركات و المصارف التجارية والاختصاصية ذات التمويل الذاتي لعام٢٠٠٢ مبالغ مجموعها(٣٩٧١٤٢٠٠٠)دينار

أ- المعامل والدوائر والمصانع والدوائر والشركات مبالغ مجوعها (٣٧٩٧٧٥٠٠٠)دينار.

ب - المصارف التجارية مبالغ مجموعها (١٧٣٦٧٠٠٠)دينار.

٣- يرصد لموازنة الخطة لعام٢٠٠٢ مبالغ مجموعها(٣٨٨٢٢٤٠٠٠)دينار.

٤- تعتمد التخصيصات المصدقة في ميزانية الأقليم لعام١٩٩٧ بالنسبة للمناطق الخارجة عن سيطرة حكومة إقليم كوردستان - العراق.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە کە تێبینیان هەیە لەسەر ماددەی یەک دەستیان بەرز کەنەوە بۆ ئەوەی ناو نوسیان کەین.

بەڕێز سرکیس ئاغا جان مامەندۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

تێبینیەکم هەیە لەسەر بانکی بازرگانی و ئیختصاصی، تەنیا بانکی بازرگانی داخیلی تەمویلی

زاتي كراوه، ئیختصاصی لەسەر میزانیەی بودجەی وەزارەتی دارایی داخیلی بووه، ئەگەر بنوکی ئیختصاصی هەڵبگیرێ لە یاساکە، چونکە تەمویل زاتی نینه، بەس بازرگانی بمینێ، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێوە لیژنەی یاسایی هیچ معارەزەتان هەیە لەسەر ئەو تێبینیە؟.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

٢- يرصد لموازنة المعامل والمصانع والدوائر والشركات و المصارف التجارية ذات التمويل الذاتي لعام٢٠٠٢ مبالغ مجموعها (١٨٢٨٠٤٥٩٨٢)دينار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی یەکەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی یەکەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا. ماددەی دووەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالثانية:

تخمن ايرادات إقليم كوردستان العراق بمبالغ مجموعها(١٨٢٨٠٤٥٩٨٢)دينار لعام ٢٠٠٢.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی دووەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی دووەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی دووەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی دووەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا. ماددەی سێیەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالثالثة

تتولى وزارة المالية والأقتصاد لإقليم كوردستان العراق تمويل حسابات الوزارات والادارات وفق الموارد المالية المتاحة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی سێیەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی سێیەم دەخەینە

دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی سێیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی سێ بەگشتی دەنگ وەرگیرا. ماددەی چوارەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالرابعة:

لرئيس المجلس الوطني لكودرستان العراق إجراء **المناقلة ضمن الميزانية الخاصة بالمجلس**.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی چوارەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی چوارەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی چوارەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی چوار بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی پێنجەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالخامسة:

يخول وزير مالية والأقتصاد صلاحية المناقلة بين إعتمادات الباب الواحد بإستثناء فصل الرواتب حيث يجوز النقل اليه ولا يجوز النقل منه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی پێنجەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی پێنجەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی پێنجەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی پێنجەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی شەشەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالسادسة:

لوزير المالية و الاقتصاد إجراء المناقلة بين إعتمادات أبواب الميزانية لأغراض توفير إمكانيات الصرف للأدارات التي يتقررفك إرتباطها من وزارةٍ وألحاقها بوزرارةٍ أخرى.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی شەشەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی شەشەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی شەشەم پەسند دەکەن دەستیان

بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.
ماددەی شەشەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی حەوتەم.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة السابعة:

يخول وزير المالية والاقتصاد إضافة إعتمادات إجمالية مصدقة للميزانية للعام (٢٠٠٢) بنسبة ١٪ من إجمالي الاعتمادات المصدقة للميزانية للأغراض التالية:

١- إعتماد المبالغ اللازمه لميزانيات الادارات المستحدثة خلال العام المذكور اعلاه.

٢- إضافة إعتمادات جديدة في ميزانيات الوزارات والادارات للحالات الطارئة والتي يقررها مجلس الوزراء.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی حەوتەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی حەوتەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی حەوت پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.
ماددەی حەوتەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی هەشتەم.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة الثامنة:

تتولى وزارة المالية والاقتصاد إعداد مفردات ملاكات جميع وزرات إقليم كوردستان العراق للعام (٢٠٠٢) والمصادقة عليها وعلى ضوء كلفة الرواتب المصدقة في الميزانية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی هەشتەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی هەشتەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی هەشتەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.
ماددەی هەشتەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی نۆیەم.

بەڕێز شیروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة التاسعة:

يخول وزير المالية والاقتصاد إصدار تعليمات لازمة لتحديد صلاحيات الصرف للادارات الحكومية خلال فترة لا تتجاوز اسبوعين من تاريخ إصدار هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی نۆیەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی نۆیەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی نۆیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی نۆیەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی دەیەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالعاشرة:

لوزير المالية والاقتصاد إصدار تعليمات لازمة لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی دەیەمین؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی دەیەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی دەیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی دەیەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، ماددەی یازدەم.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادةالحادية عشرة:

يعتبر هذا القانون نافذاً إعتباراً من ٢٠٠٢/١/١ وينشر في جريدة وقائع كوردستان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ماددەی یازدەم؟، دیارە تێبینی نییە، ماددەی یازدەم دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە ماددەی یازدەم پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە.

ماددەی یازدەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا، یاسای بودجە هەموو دەخەینە دەنگدانەوە، تکا لەو ئەندامە بەڕێزانە دەکەم کە هەموو یاساکە پەسند دەکەن دەستیان بەرزکەنەوە، زۆر سوپاس، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی یاساکە پەسند ناکەن دەستیان بەرزکەنەوە، یاسای بودجەی هەرێمی کوردستانی عیراق بۆ ساڵی (٢٠٠٢)بەگشتی دەنگ پەسند کرا.

بەڕێزان ئەمڕۆ (٢٠٠١/١٢/٣١)ە دوا دانیشتنی خولی دووەمی ساڵی دەیەمی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عیراقە، بۆ ئەمساڵمان پاش ئەم دانشتنە ئینشاء الله لەساڵی تازە لە ساڵی (٢٠٠٢) لە مانگی (٣) دانیشتنەکانی خولی یەکەمی ساڵی یازدەمی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عیراق دەست پێ ئەکاتەوە و، بە بۆنەی سەری ساڵی تازەوە پیرۆز بایی

گەرمم ئاراستەی گەلی کوردستان بە هەموو نەتەوەکانیەوە ئەکەم و، ئاراستەی سەرۆکی خۆشەویست کاکە (مسعود بارزانی)و، سەرکردایەتی پارتە کوردستانیەکانی بەشدار لە ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان و، حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەم، پیرۆز بایی گەرم لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەم، پیرۆزبایی تایبەت لە کەس و کارو خانەوادەی شەهیدانی سەربەرزی کوردستان دەکەم، پیرۆزبایی لە گشت پێشمەرگەی کوردستان دەکەم، هیوادارم ساڵی تازەی ساڵی (٢٠٠٢) ساڵی ئاشتی و تەبایی و یەکبوونەوەی ریزەکانی گەلی کوردستان بێت، ساڵی سەرکەوتن بێت بەسەر هەموو کۆسپەکاندا و، سەرکەوتنی گەلی کوردستان بێت و، گەیشتنی بە دوا ئامانجەکانی بێت، لەبارودۆخی ئێستادا بارودۆخێکی هەڵکەوتووە بۆ گەلی کوردستان کە تەنیا رێگای کەڵک وەرگرتن و سوود وەرگرتنی تەواوە لەم بارودۆخە.

فرست أحمد عبدالله
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق